Täysistunto

Tiistai 24.11.2015 klo 13.59—22.10

4. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016—2019
Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2015 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 6/2015 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 6/2015 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään nopeatahtisena siten, että ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

14.34 **Timo Kalli kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkinen talous on ollut vuodesta 2009 lähtien selvästi alijäämäinen, ja alijäämä ylitti viime vuonna jo 3 prosentin viitearvon. Julkisen talouden alasektoreista vain työeläkelaitokset on ylijäämäinen. Samalla bruttokansantuote supistui jo kolmatta vuotta peräkkäin. Heikko talouskasvu on lisännyt työttömyyttä, ja etenkin pitkäaikaistyöttömien ja rakennetyöttömien määrä on kasvanut nopeasti. Samalla väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja, mikä heijastuu myös talouden kasvupotentiaaliin. Kansainvälinen talous sisältää sekin uhkakuvia, esimerkiksi voidaan mainita Kiinan talouden heikentynyt kasvu sekä geopoliittiset jännitteet Venäjällä ja Lähi-idässä, mutta myös pakolaisten voimakas kasvu heijastuu niin Suomen kuin monien muidenkin maiden talouksiin.

Valiokunta kiinnittää toisaalta huomiota siihen, että Suomen taloudesta on saatu viime aikoina myös myönteisiä signaaleja. Esimerkiksi telakkateollisuuden tilauskanta on kasvanut ja teollisuuden tilaukset ovat lisääntyneet. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on todettu, että Suomen teollisuudessa ja kansantaloudessa on jopa enemmän kasvupotentiaalia kuin selonteossa arvioidaan. Myönteiset muutokset ovat kuitenkin vähäisiä.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävän kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus. Velkaantuminen suhteessa bruttokansantuotteeseen on tarkoitus taittaa vaalikauden loppuun mennessä, eikä lisävelkaa enää vuoden 21 jälkeen oteta. Hallituksen tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta nettomääräisesti noin 4 miljardilla eurolla vuoden 2019 tasossa, ja kestävyysvajeen arvioidaan alenevan näillä toimilla noin 3,5 prosenttiin. Samalla hallitus käynnistää muutosohjelman hallituskauden strategisten tavoitteiden saavuttami-

seksi. Näihin niin sanottuihin kärkihankkeisiin osoitetaan 1 miljardin euron rahoitus seuraavien kolmen vuoden aikana, minkä lisäksi liikenneväylien kunnossapitoon osoitetaan 600 miljoonan euron potti, joka jaksotetaan niin ikään kolmelle vuodelle.

Asiantuntijakuulemisessa on tuettu hallituksen finanssipoliittisia linjauksia ja pidetty niitä oikeansuuntaisina. Niitä on toisaalta myös arvosteltu, koska säästö- ja leikkauspäätösten on katsottu entisestään heikentävän talouden mahdollisuuksia. Valiokunta katsoo, että julkisen talouden tasapainottamiseksi on perusteltua tehdä lyhyellä aikavälillä menojen leikkauksia ja keskipitkällä aikavälillä sellaisia rakenteellisia uudistuksia, jotka kohottavat julkisen sektorin tuottavuutta ja hidastavat menojen kasvua. Valiokunta pitää myös perusteltuna, että talouden sopeuttamistoimet toteutetaan etupainoisesti, koska näköpiirissä ei ole merkittävää talouskasvua.

Valiokunta painottaa erityisesti myös sitä, että Suomen huoltosuhde heikkenee poikkeuksellisen voimakkaasti väestön ikääntymisen johdosta ja kasvattaa julkiseen talouteen kohdistuvia paineita. Lisäksi mahdollisuudet elvyttävään finanssipolitiikkaan ovat varsin rajalliset EU-säädöksistä johtuen. EU:n perussopimuksen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen ei saa ylittää 3 prosentin viitearvoa eikä julkisen talouden velka 60 prosentin rajaa. Valiokunta pitää talouden kasvun turvaamiseksi tärkeänä kohdentaa leikkaukset ja säästötoimet niin, että ne eivät heikennä liiaksi talouden kasvua ja taloudellista toimeliaisuutta vaan osaltaan tukevat ja edistävät sitä ja luovat aiempaa vahvempaa luottamusta talouden toipumiseen. Julkisen talouden leikkaukset hidastavat mahdollisesti talouden kasvua lyhyellä aikavälillä. Varsinainen tavoite on kuitenkin turvata julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä ja edetä rakenteellisissa uudistuksissa, jotka tuottavat pysyviä kustannussäästöjä.

Valiokunnan mielestä olisi hyödyllistä arvioida myös vaihtoehtoisia kehityskulkuja ja niiden vaikutusta julkiseen talouteen. Se toisi lisäarvoa talouspoliittiseen keskusteluun. Taloudesta ja talouspolitiikan linjasta tulee siis käydä entistä laajempaa keskustelua. Tähän antavat hyvän mahdollisuuden hallituksesta riippumattoman talouspolitiikan arviointineuvoston toiminnan käynnistyminen viime vuonna sekä viime vaalikaudella eduskunnan yhteydessä toimintansa aloittanut taloudellisia laskelmia laativa yksikkö.

Arvoisa puhemies! Tänä vuonna Suomeen arvioidaan saapuvan noin 30 000—35 000 turvapaikanhakijaa, ja määrän ennakoidaan pysyvän korkeana, kunnes tilanteeseen saadaan toivottavasti yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja. Valiokunta pitää siksi perusteltuna, että hallitus selvittää EU-tasolla, voitaisiinko maahanmuutosta aiheutuneet kustannukset ottaa huomioon maakohtaisissa alijäämätarkasteluissa voimassa olevien talouspoliittisten säännösten perusteella. Yhden turvapaikan odotus vastaanottokeskuksessa maksaa 15 000 euroa vuodessa. Jos oleskelu vastaanoton piirissä venyy 30 000 hakijalla vuoden mittaiseksi, tämä merkitsee 450 miljoonan euron vuosittaisia kustannuksia. Valiokunta painottaakin, että kustannusten kasvun hillitsemiseksi ja myös inhimillisestä näkökulmasta turvapaikkapäätöksenteon tulee olla laadukasta ja sujuvaa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta tukee hallituksen veropoliittista linjausta, jonka tarkoituksena on vahvistaa kasvua, yrittäjyyttä ja työllisyyttä. Suomen kokonaisveroaste on EU-maiden korkeimpia, joten on perusteltua, että sitä ei nosteta, koska se heikentäisi Suomen talouden kasvunäkymiä. Valiokunta tukee verotuksen painopisteen siirtoa työn ja yrittämisen verotuksesta erityisesti haittaveroihin. Kilpailukyvyn parantamiseksi valiokunta korostaa niiden toimien tärkeyttä, joilla parannetaan yritysten pärjäämistä kansainvälisessä kilpailussa, sillä huono vientimenestys on heikon talouskehityksen keskeinen syy.

Valiokunta pitää perusteltuna, että koulutuksen ja tutkimuksen rakenteita uudistetaan ja myös päällekkäisyyksiä karsitaan. Koulutukseen ja tutkimukseen tehtävät leikkaukset uhkaavat valiokunnan mielestä heikentää kuitenkin niiden tasoa ja laadukkuutta. Valiokunta korostaa osaamisen merkitystä: Suomen hyvinvoinnin ja menestyksen kasvu on riippuvainen sivistyksestä, ammattitaidosta ja koulutuksesta. Siksi onkin huolehdittava siitä, etteivät muutokset murenna koulutuksen laatua tai aiheuta syrjäytymistä pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Kuntataloutta koskevan tasapainotavoitteen mukaan kuntatalous saisi olla 2019 korkeintaan 0,5 prosenttia alijäämäinen suhteessa kokonaistuotantoon. Tavoitteen saavuttamiseksi hallitus asettaa kuntatalouden sitovan euromääräisen menorajoitteen, jolla rajoitetaan valtion toimenpiteistä aiheutuvaa painetta kuntien toimintamenoihin. Hallitus on päättänyt, että sen toimenpiteiden nettovaikutus on vuonna 2019 vähintään 540 miljoonaa euroa kuntatalouden kokonaistoimintamenoja alentava verrattuna keväällä 2015 päätettyyn niin sanottuun tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan.

Arvoisa puhemies! Eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta, mutta eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy niihin toimiin, joita eduskunta viidessä eri lausumassa edellyttää. Valiokunnan mietintöön sisältyy myös oppositiopuolueiden ponsia ja vastalauseita, jotka myöhemmin varmaan tullaan tässä keskustelussa kuulemaan. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

14.43 **Markku Rossi kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maamme talous on kokonaisuudessaan surkeassa kunnossa. Siksi Suomea on laitettava kuntoon. Työllisyys on saatava ylös ja velka alas. Nyt on tehtävä uudistuksia, joihin tässä maassa ei ole viime vuosina pystytty.

Julkisen talouden perustan korjaamista tukevat kaikki keskeiset toimijat, kuten esimerkiksi Valtiontalouden tarkastusvirasto, Suomen Pankki ja vaikkapa EU-komissio. Myös kansalaiset ymmärtävät uudistusten välttämättömyyden ja ovat valmiita hyväksymään hankalatkin päätökset, kunhan ne tehdään mahdollisimman oikeudenmukaisella tavalla. (Välihuutoja) Suomen suunnan muuttaminen edellyttää maamme kilpailukyvyn parantamista. Tätä tosiasiaa ei pääse kukaan pakoon.

Työmarkkinoilla ollaan nyt poikkeuksellisen paljon vartijoina. Maltti olisi valttia. Suomella ei ole varaa poliittiseen lakkosumaan, eikä myöskään yksittäisten työtaistelujen pidä antaa vaarantaa neuvotteluja kilpailukyvyn ja sitä kautta työllisyyden parantamisesta. (Välihuutoja)

Arvoisa puhemies! Joudumme myös säästämään, koska muuten rahat eivät yksinkertaisesti riitä. Jokainen ymmärtää, mitä velka tarkoittaa omassa taloudessa. (Välihuutoja) Sillä tiellä tulee noutaja vastaan ennemmin tai myöhemmin. Keskusta katsoo, että päätökset Suomen tulevaisuudesta on kaikissa tilanteissa pidettävä omissa käsissämme. Vasemmistoliiton entinen kansanedustaja Outi Ojala sanoi aikoinaan, että vahva valtiontalous on köyhän paras turva. (Välihuutoja) Ojala ymmärsi olennaisen. Nyt tuntuu siltä, että tämä ymmärrys on haihtunut savuna ilmaan molemmista vasemmistopuolueista. Suomalaiset kuitenkin tietävät, että pelkällä ei-linjalla ja vastakkainasettelua lietsomalla Suomeen ei saada lisää työpaikkoja eikä velkaa hallintaan. (Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Rossilla on nyt puheenvuoro, ja pyydän salin huomioimaan tämän tosiasian.

Kiitos, puhemies! Se on hyvä, että salissa säilyy järjestys. — Tärkeintä on, että säästöjen kokonaismäärästä pidetään kiinni. Tähän keskusta on sitoutunut. Jos ja kun valmistelun aikana löytyy parempia tai reilumpia tapoja toteuttaa yksittäisiä päätöksiä, totta kai niin kannattaa toimia.

Arvoisa puhemies! Taloudenkin kakku pitää ensin leipoa ennen kuin sitä voi jakaa. Suomeen saadaan lisää yrittäjyyttä ja työtä, kun nojaudumme luontaisiin vahvuuksiimme ja otamme koko maan voimavarat käyttöön. Biotalous on lupaavin ala, mutta se edellyttää myös huippuosaamista. Siksi myös koulutuksen uudistaminen on aivan välttämätöntä.

Hallitus laittaa Suomen uudistamiseen yhteensä miljardi euroa tulevina vuosina. Vaikka oppositio SDP etunenässä toista väittää, näissä rahoissa ei ole kyse budjettisäästöjen paikkaamisesta. Niillä viedään Suomi määrätietoisesti tulevaisuuteen ja uuteen kasvuun. 26 kärkihanketta ja reformit konkretisoivat hallituksen viittä painopistealuetta, jotka uudistavat Suomea. Tällä vahvalla muutosohjelmalla luodaan kilpailukykyä ja hyvinvointia, jotka ovat perusta tulevalle menestykselle. Miljardin euron panostus kärkihankkeisiin eli työllisyyteen ja kilpailukykyyn, osaamiseen ja koulutukseen, hyvinvointiin ja terveyteen, biotalouteen ja puhtaisiin ratkaisuihin sekä digitalisaatioon, kokeiluihin ja normien purkamiseen yhdessä lähemmäs miljardin euron korjausvelan vähentämisinvestointien kanssa laittavat Suomen talouden rattaita pyörimään.

Suomea on uudistettava. Asioita on kerta kaikkiaan tehtävä uudella tavalla. Kuopion yliopistollinen sairaala on tästä hyvä esimerkki. Jo yksistään sairaala-apteekin täydellisen automatisoinnin myötä KYSissä säästetään nyt selvää rahaa ja samalla on saatu aikaan entistä luotettavampi ja parempi menetelmä lääkehuoltoon. Tästä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksessakin on loppujen lopuksi kyse: siitä, että voimme parantaa ihmisten palveluja ja laittaa myös perusterveydenhuollon kuntoon.

Arvoisa puhemies! Monessa kodissa ollaan huolestuneita siitä, miten Suomen ja meidän suomalaisten käy. Tilanne on poikkeuksellisen vakava, mutta kyllä tästäkin selvitään. Hallituksen ohjelma on toteutettava kokonaisuudessaan. Myöskään tänään käsiteltävänä olevasta julkisen talouden suunnitelmasta ei ole varaa lipsua. Iso kysymys kuuluu: olemmeko me yhteiskuntana oikeasti valmis uudistumaan, vai voiko neliraajajarrutus vielä jatkua? Me keskustassa olemme valinneet uudistusten tien.

14.49 **Mika Niikko ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsissämme on vastuullinen julkisen talouden suunnitelma pitkästä aikaa. Hyvä niin. Työllisyyttä tuetaan, julkiset menot laitetaan kuriin ja moniin uudistuksiin ryhdytään. Kaiken tarkoituksena on saada julkinen talous tasapainoon.

Nykyinen maahanmuuttopolitiikka uhkaa kuitenkin mitätöidä valtiontalouden yleisen kulukurin. (Välihuutoja) Kustannukset, jotka nykymenon jatkaminen synnyttäisi, eivät sisälly vuosien kuluessa julkisen talouden suunnitelmaan. (Antti Lindtman: Mitä tekee perussuomalaiset?) 30 000 turvapaikanhakijaa yksistään tarkoittaa vähintään 450 miljoonan euron hintalappua ensi vuodelle. 450 miljoonaa euroa lisää lainaa.

Jos jatketaan nykylinjalla, tämä on vain kustannusten alkusoittoa. Myönteinen turvapaikkapäätös nostaa heti sosiaalituet täysimääräisiksi. Lisäksi perheenyhdistämiset moninkertaistavat nämä luvut. Tilastojen valossa tulijoista yli puolet voi olla työttömänä vielä kymmenenkin vuoden päästä. Se olisi turhauttava tilanne kaikille osapuolille.

Huolestuttavaa on, että asuntomarkkinoille, koulutukseen, sosiaali- ja terveyssektorille, työllistämiseen, turvallisuuteen ja oikeuslaitokseen kasaantuu pitkän tähtäimen kustannuksia, eikä niitä ole vielä edes arvioitu.

Arvoisa puhemies! "Tämä on Suomi, ja me teemme omat päätöksemme", on pääministerimme todennut osuvasti. Hallituksen ensisijainen tehtävä on etsiä päätöksissään Suomen ja suomalaisten etua. Suomen kansallinen etu olisi torjua turvallisten maiden läpi tulleiden turvapaikanhakijoiden maahantulo jo rajalla. Näin me lähettäisimme viestin tänne pyrkiville, ettei Suomi ole se luvattu maa, jonne pyritään ainoastaan paremman elintason toivossa. (Välihuutoja)

Kotouttamiseen toki kannattaa ohjata resursseja, mutta sekin tulee tehdä viisaasti. Edistämmekö maahanmuuttajien integroitumista ja rauhaa esimerkiksi rakentamalla suurmoskeijan yhdelle muslimien uskonhaaralle? (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) Emme varmasti. Yrittäjäksi ryhtymistä sen sijaan kannattaa edistää. Paino työntekoon, ei sosiaalipalveluihin. Näin oppii parhaiten kieltä ja pääsee täkäläisen yhteiskunnan kärryille.

Haaste, joka nyt kuuluu ratkaista, ei ole huoltosuhde vaan työllisyys. Juuri siihen pureudumme tällä suunnitelmalla.

Suomi on vientivetoinen talous. Työ lisääntyy ulkomaankaupasta. Ulkomaankauppa lisääntyy kustannuskilpailukyvystä. Paljon taloutemme tilasta kertoo se, että kauppataseemme on ollut miinuksella jo vuodesta 2011 lähtien, siis koko edellisen hallituskauden ajan. Edelliset hallitukset ummistivat silmänsä talouden realiteeteilta ja jatkoivat nousukauden kulutusta, vaikka tulopuoli romahti. (Hälinää) Velaksi elämistä ei kuitenkaan voida jatkaa loputtomiin. Se olisi moraalisesti väärin, koska velat on joskus maksettava emmekä voi jättää lapsillemme perinnöksi pelkkää velkaa ja kurjuutta. (Välihuutoja)

Arvoisa puhemies! Suomen työllisyysaste on jäänyt auttamattomasti jälkeen muista pohjoismaista. Tätä selittää osaltaan jäsenyys euroalueessa ja liian vahva valuutta. Toinen merkittävä tekijä kuitenkin on liian raskas ja tehoton julkinen sektori, jonka osalta välttämättömiä uudistuksia lykättiin viime hallituksen aikana vuodesta toiseen. Istuva hallitus kuitenkin on tiedostanut tämän tarpeen, ja välttämättömiin uudistuksiin on ryhdytty. Esimerkiksi sote-uudistus etenee, ja hallitus tekee myös hartiavoimin työtä uusien työpaikkojen luomiseksi.

Kustannuskilpailukyky lisääntyy hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen toimilla. Suomalaisesta työstä on saatava kannattavaa, ja Suomessa toimiville yrityksille on luotava taloudellisesti kannustava ilmapiiri. Vain näin toimien yritykset voivat kasvaa, investoida ja luoda uusia työpaikkoja. Suuri vastuu on työnantaja- ja työntekijäjärjestöillä, jotka voivat omalta osaltaan luoda edellytykset rakentavalle yhteistyölle, josta viime kädessä hyötyvät kaikki. Työllisyyden kasvu vähentää leikkauspaineita ja lisää maamme hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä todeta sen, että perussuomalaiset haluavat kiittää kaikkia suomalaisia ymmärryksestä siitä, että valtiontalous on huonossa tilanteessa tällä hetkellä. Välttämättömiä uudistuksia on tehtävä, ja me teemme ne, jotta me säästämme lapsemme tulevaisuudessa niiltä (Puhemies koputtaa) leikkauksen aiheuttamilta haitoilta, jos me joudumme velaksi kasvattamaan nämä.

Arvoisa puhemies! Haluamme erityisesti turvata eläkeläisten ja kaikkien valtiolta tukea saavien tilanteen, ja siinä mielessä (Puhemies koputtaa) me kyllä pidämme huolen siitä, (Puhemies: No niin!) että tasapainoisesti tehdään myös nämä kipeät leikkaukset.

14.55 **Elina Lepomäki kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä julkisen talouden suunnitelmaa tarkastellaan tilanteessa, jossa on hyvin vähän, jos ollenkaan, helppoja ratkaisuja. Olemme lähellä EU:n finanssipolitiikan sääntöjen rajoja ja joiltakin osin jo niiden väärällä puolella. Julkisyhteisöjen 3 prosentin alijäämäraja ollaan nipin napin alittamassa ensi vuonna. Julkisen velan määrä ei ole moniin EU-maihin verrattuna vielä katastrofaalinen, mutta velkaantumisvauhti on hälyttävä.

Suomen talous on eri mittareilla tarkastellen EU-maiden heikoimmassa suorituskunnossa. Euroopassa velkakriisiin ajautuneiden maiden taustalla on ollut samanlainen talouskehitys kuin mitä olemme nyt viime vuosina todistaneet Suomessa: pitkään jatkunut vaihtotaseen alijäämä sekä talouden ulkoinen velkaantuminen, jolla on rahoitettu julkista kulutusta ja alhaisen tuottavuuden investointeja. Tuleville vuosille povataan varovaista käännettä parempaan mutta näissä on viime vuosina totuttu pettymään. Miljardien alijäämän on annettu kertyä niin sanottujen kasvun hauraiden itujen suojelemiseksi, mutta idulle se kasvu onkin jäänyt. Koska ongelmamme ovat rakenteellisia, ei maailmantalouden vetoapuun voi tukeutua.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmassa arvio verotulojen kehityksestä tulevan nelivuotiskauden aikana on kaikkien verolajien osalta positiivinen. Verotuottojen kasvu riippuu siitä, miten erityisesti työllisyys kehittyy. Se vaatii hallitusohjelman linjausten tinkimätöntä toteuttamista ja uudistusten läpivientiä.

Talouskasvu ei käynnisty yksittäisillä prosentin kymmenyksen kokoluokkaa olevilla finanssipoliittisilla kikoilla. Se vaatii järeitä uudistuksia julkisten palveluiden järjestämiseen sekä työmarkkinoiden pelisääntöihin. Kokoomuksen eduskuntaryhmä peräänkuuluttaa näissä asioissa kirkasta tulosvastuuta, tulosvastuuta työmarkkinaosapuolilta, ja jos tuloksia ei pian tule, niin sitten hallitukselta. Kello käy.

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen tekemien simulaatioiden mukaan hallituksen strategiatoimenpiteet hillitsevät lähivuosina palkkainflaatiota. Sillä on myönteinen vaikutus kustannuskilpailukykyyn, mikä voi johtaa vientisektorin elpymiseen ja kansantuotteen kasvuun. Mahdollisuus realisoituu vain, jos kaikki toimet toteutetaan vähintään siinä kunnianhimon tasossa, josta on sovittu. Urakka on raju, ja sen läpivieminen vaatii teräksistä selkärankaa. Tämän nelivuotisen projektin toteuttamisessa mitataan, ketkä ovat kykeneviä pelastamaan Suomen.

Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen nostaminen on ainoa tapa saada julkisten palveluiden rahoitus kestävälle pohjalle. Se vaatii yksikkötyökustannusten nopeaa alentamista. Se vaatii paikallisen sopimisen merkittävää lisäämistä. Elinkeinotoiminnan rajoituksia pitää purkaa. Kattavaa norminpurkulinjaa pitää edistää konservatiivisen virkakunnan ja saavutettuja etujaan vahtivien intressiryhmien vastustuksesta huolimatta. Esimerkiksi esitys liikeaikalain kumoamisesta on linjakas ratkaisu, jota kokoomuksen eduskuntaryhmä on jo pitkään vaatinut. Sovitusta on pidettävä kiinni. (Välihuutoja vasemmalta)

Hallitusohjelman veropolitiikan linja on yksi talouspolitiikan uskottavuuden kulmakivistä. Näin on myös säästöjen kohdalla. Julkiset menot ovat talouden suorituskykyyn nähden kestämättömällä pohjalla. Sopeutukset on toteutettava, jotta hyvinvointivaltioon on tulevaisuudessa varaa. Kuntien tehtävien karsimiselle on laskettu miljardin osuus. Viime kaudella nähtiin, että on vaikeaa saada tätä edistäviä esityksiä sektoriministeriöistä. On syytä ottaa näistä kokemuksista oppia ja edistää asiaa selkeällä poliittisella johtajuudella. (Eero Heinäluoma: Nimenomaan!)

Arvoisa puhemies! Näistä hieman ikävistä tunnelmista haluan lopuksi nostaa katsetta muutaman vuoden päähän, kun keskeiset uudistukset on saatu toteutettua tai vähintään onnistuneesti liikkeelle. Silloin tätä keskustelua toivottavasti käydään jo huojentuneissa tunnelmissa. Kasvun edellytykset ovat kunnossa, ja pahin on takanapäin.

15.00 **Eero Heinäluoma sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys julkisen talouden suunnitelmaksi antaa hyvän kuvan hallituksen talouspolitiikan suuresta linjasta. Hallitus on määritellyt enimmäismenot vaalikaudelle ja tehnyt päätöksen huomattavista menoleikkauksista. Tulopuolesta hallitus on vähemmän kiinnostunut. Hallituksen talouslinja, ikävä kyllä, laiminlyö kasvun ja työllisyyden. (Välihuutoja — Eduskunnasta: Päinvastoin!) Se on saanut osakseen paljon arvostelua niin kotimaasta kuin ulkomailtakin.

Siteeraan erään merkittävän, asiaa hyvin tuntevan talouspolitiikan toimijan käsitystä: "On onnetonta, jos hyvinvointimenojen rahoituksen aukko yritetään kattaa vain julkisessa keskustelussa kiilusilmäisestikin väijytyillä säästölistoilla. Silloin finanssipolitiikka muodostuu tällä vuosikymmenellä joka vuosi niin kireäksi, että kasvu tyrehtyy." Joka vuosi niin kireäksi, että kasvu tyrehtyy. Se on kovasti sanottu. Tuntuuko tutulta? Kyllä. Näin nimittäin sanoi nykyinen valtiovarainministeri Alexander Stubb ennen eduskuntavaaleja maaliskuussa 2015 ollessaan vielä pääministeri. (Välihuutoja) Kuitenkin hallituksen kehyspäätös on juuri yksipuolista leikkauslistojen toimeenpanoa. Ikään kuin velkaantuminen vähentyisi tuijottamalla vain menosaraketta. Sosialidemokraatit uskovat, että pääministeri Stubb oli talousajattelussa enemmän oikeassa kuin valtiovarainvarainministeri Stubb.

Samalla kannalla näyttää olevan myös asiantuntijoiden enemmistö. Tuskin koskaan on asiantuntijoilta kuultu niin paljon arvostelua hallituksen kehyslinjauksista kuin tämän syksyn aikana. Viimeksi kriitikoiden joukkoon liittyi Kansainvälinen valuuttarahasto IMF. Sitä ei juurikaan ole tunnettu radikaaleista vasemmistolaisista mielipiteistä. IMF kritisoi koulutukseen tehtyjä säästöjä ja varoitti leikkaamasta aktiivisen työvoimapolitiikan määrärahoja.

Sama viesti oli valiokunnan kuulemilla asiantuntijoilla. Yliopistoon ja koulutukseen liittyvät säästöt kaivavat maata tulevaisuuden menestykseltä. Helsingin yliopisto käy parhaillaan yt-neuvotteluja 1 200 hengen vähentämisestä. Sama tahti on meille kaikille tärkeissä maakuntien yliopistoissa. Helsingin yliopiston rehtori Jukka Kola vetosi eilen kannanotossaan, että eduskunta vielä harkitsisi näitä yliopistoihin kohdistuvia leikkauksia. (Eduskunnasta: Näin teki!)

Arvoisa puhemies! Todelliset taloutta, työllisyyttä ja kasvua tukevat toimet loistavat poissaolollaan tästä kehyslinjauksesta. Tämä on tämän paperin suurin heikkous. Hallituksen niin sanotut kärkihankkeet eivät riitä kääntämään toimettomuuden suuntaa. Nämäkin hankkeet ovat saaneet osakseen erittäin paljon epäilyä. Luottoluokittaja Standard & Poor's lausui syyskuussa: "Emme usko paketin lisäävän kasvua merkittävästi keskipitkällä aikavälillä. Uskomme, että hallituksen suunnittelema laajempi julkisen talouden supistaminen jättää nämä aloitteet varjoonsa."

Surullista on, että kehyslinjaukset kääntävät selkänsä maailmalle. Suomen kehitysyhteistyön voimavarojen puolittaminen tulee näkymään läsnäolossamme maailmalla. On selvää, että olemme tällä alueella leikkaamassa juuri niitä voimavaroja, joita tarvittaisiin pakolaiskriisin lievittämiseen ja estämiseen. (Välihuutoja)

Arvoisa puhemies! Säästöjä tarvitaan, mutta terve talous tasapainotetaan kasvulla, säästöjen ja lisätulojen yhdistelmällä. Sosialidemokraatit ovat tänään julkistaneet hallituksen linjalle vaihtoehtoisen esityksensä, joka tähtää kasvun vauhdittamiseen ja työllisyyden tukemiseen, (Eduskunnasta: Se on hyvä vaihtoehto!) juuri siihen, mistä useimmat puolueet ennen vaaleja puhuivat ratkaisuna ongelmiin.

Uudistuksia tarvitaan. Haluamme, että 6 miljardin summaa, joka nyt menee passiiviseen työttömyyden hoitoon, muutetaan aktiiviseksi työllistämisen tukemiseksi. Haluamme työttömyysturvan uudistuksen. Siksi puheenjohtaja Rinne on esittänyt, että työttömyysturvaa voisi käyttää työllisyyssetelinä auttamaan paluuta työelämään. Emme usko halpatyön Suomeen, vaan osaamisen Suomeen. Asiantuntijoiden tavoin haluamme peruuttaa yliopistoihin, tutkimukseen ja koulutukseen liittyvät leikkaukset. Samoin haluamme, ettei työttömiä jätetä oman onnensa nojaan. Haluamme verouudistuksen, jossa työn tekemisestä palkitaan ja verotuksen painopistettä siirretään aliverotettuun alueeseen maassamme: finanssimarkkinoihin. Tuemme investointien liikkeellelähtöä niin liikenteessä, asuntorakentamisessa kuin homekoulujen, (Puhemies koputtaa) päiväkotien ja kirjastojen korjauksissa. Tässä on vaihtoehtoa kasvun ja työn Suomelle.

15.06 **Touko Aalto vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen säästö- ja leikkauspäätökset heikentävät talouskasvua ja ruokkivat kurjistumisen noidankehää. Tätä mieltä olivat myös valtiovarainvaliokunnan kuulemat talousprofessorit. Vihreä eduskuntaryhmä yhtyy tähän näkemykseen. Huoli valtion velkaantumistahdista on yhteinen, mutta hallituksen linja uhkaa vain lisätä julkista alijäämää ja velkaantumisastetta. Lisäksi hallituksen leikkauslinja kohdentuu voimakkaasti pienituloisiin, syventää eriarvoisuutta ja kasvattaa sitä kautta tuloeroja. Hallituksen taloustörttöilyn maksajiksi joutuvat niin eläkeläiset, opiskelijat kuin lapsiperheetkin. Tuloerojen kasvaminen on OECD:n tuoreen raportin mukaan hidastanut talouskasvua myös Suomessa.

Arvoisa herra puhemies! Esitämme asiantuntijoiden tapaan vakavan huolemme koulutusleikkausten haitallisista vaikutuksista ihmisten yhdenvertaisuuteen ja talouden kasvupotentiaaliin. Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun taloustieteen professori Matti Pohjola toteaa asiasta osuvasti valtiovarainvaliokunnalle tekemässään lausunnossa: "Heikko hintakilpailukyky ei ole Suomen ongelmista suurin. Tuottavuuskasvun pysähtymisenä ilmenevä kasvukilpailukyvyn romahdus on vakavin ongelma. Julkisen talouden suunnitelman taustaoletuksena on, että tämä ongelma ratkeaa itsestään, vaikka koulutus-, tutkimus- ja kehitysinvestoinneista leikataan." Hallitus esittää siis itse itseään ruokkivaa lamaa ja estää koulutusleikkauksilla tulevaisuuden kasvun. Vihreät esittää kahden vaalikauden mittaista talouden tasapainotusohjelmaa, jossa pääpaino laitetaan työllisyyteen ja tulevaisuuden pärjäämistä vahvistaviin uudistuksiin. Tämä on niin julkisen talouden kuin tavallisten suomalaistenkin etu.

Arvoisa herra puhemies! Myös valtionvarainministeri Alexander Stubb on myöntänyt tässä salissa 3. päivä marraskuuta, että hallituksen talouspolitiikkaan liittyy vaara negatiivisesta kierteestä. Valtiovarainministeri Stubb on useaan otteeseen myös aivan oikein myöntänyt, että käsillämme on sekä suhdanne- että rakennepoliittinen kriisi. Sen lisäksi, että valtiovarainministeri tunnistaa negatiivisen kierteen vaaran sekä tahtoo toteuttaa myös vihreiden kannattamia rakenteellisia uudistuksia, hänen ja koko hallituksen olisi hyvä tunnistaa vielä se kuuluisa kolmas pointti. Suhdannevaihteluja kärjistävä ja liian kiristävä finanssipolitiikka vie pohjan tulevaisuuden kasvulta. Kun talouskasvun edellytyksiltä vede-

tään matto alta, eivät tulevaisuudessa odotettavat rakenneuudistusten tuottavuushyödyt riitä oikaisemaan Suomen taloutta kestävälle pohjalle. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvamisesta johtuvaa inhimillistä laskua maksetaan vielä pitkään. Toisin sanoen, uutta kasvua ja työllisyyttä tukevalla finanssipolitiikalla tulee luoda silta siihen hetkeen, kun rakenteelliset uudistukset alkavat vaikuttaa. Tästä samasta asiasta huomauttaa myös professori Sixten Korkman niin ikään valtiovarainvaliokunnalle toimittamassaan lausunnossa: "Valtion velkaantuneisuuden taittaminen on tavoitteena epätarkoituksenmukainen, koska se on hyvin suhdanneherkkä ja omiaan johtamaan kovin myötäsykliseen finanssipolitiikkaan." Ja juuri tämä suhdanteita jyrkentävä paastopolitiikka johtaa Korkmanin esittämään toiseen suureen huolenaiheeseen: "Työllisyysaste on alentunut ja liian matala, työttömyysaste korkea ja etenkin pitkäaikaistyöttömyys pian uusissa ennätysluvuissa. Eikä JTS näytä kasvun ja työllisyyden osalta sisältävän merkittäviä uusia eväitä." Toivon, että hallitus ottaa vakavasti professori Korkmanin ja vihreiden varoituksen. Talouden tasapainottamisen tavoitetta uhkaa ennen kaikkea alati kasvava työttömyys. Työttömyyden lisääntyminen ja pitkittyminen ovat omiaan vähentämään talouden kasvupotentiaalia.

Arvoisa herra puhemies! Esitän lopuksi, että eduskunta hyväksyy vastalauseen numero 2 mukaisen esityksen.

15.11 **Kari Uotila vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onko mahdollista, että samaan aikaan suomalaiset yritykset ovat kilpailukykyisiä ja kilpailukyvyttömiä? (Eduskunnasta: Osa on, osa ei!) Kyllä on, jos kilpailukyvystä kertoo hyvä tuloskunto ja osingonmaksukyky. Ensi keväälle ennustetaan 2000-luvun suurimpia osinkojuhlia. Samaan aikaan hallitus rummuttaa yritystemme kilpailukyvyn olevan kuralla. Valiokunta ja asiantuntijat näkevätkin taloustilanteessa hallitusta enemmän myönteisiä merkkejä. Teollisuuden tilaukset ovat lisääntyneet, pörssiyhtiöiden kannattavuus parantunut ja myös yhteisöveron tuottoarviot kasvaneet. (Maria Tolppanen: Pörssiyhtiö Wärtsilä sanoi justiinsa irti!)

Surkean kilpailukyvyn ohella hallitus pelottelee kansalaisia julkisen velan suuruudella. Hallitus ei kerro, että mikäli bruttovelan sijasta tarkastelisimme nettovelkaa ja ottaisimme huomioon julkisen sektorin finanssivarallisuuden, jota meillä on erityisesti eläkerahastoissa, olisi tilanne hyvä. Talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtaja, professori Roope Uusitalo muistuttikin, että nettovelalla mitaten Suomi on maailman seitsemänneksi vähiten velkaantunut maa. Edellämme ovat öljyvaltiot Norja, Yhdistyneet arabiemiraatit, Qatar, Libya, Saudi-Arabia ja Oman. Vaikka hallitus ei tuo tätä velkakestävyytemme kannalta paremmin kuvaavaa nettovelka-asemaa esiin, niin asiantuntijoiden mukaan muun muassa luottoluokituslaitokset ottavat sen jo huomioon.

Arvoisa puhemies! On selvää, että julkista talouttamme on tasapainotettava. Kysymys on aikataulusta, keinoista sekä niiden ideologisista tavoitteista. On pakko kysyä, synkisteleekö porvarihallitus tarkoituksellisesti kuvaa taloudestamme, kilpailukyvystämme ja velastamme vahvistaakseen kriisitietoisuutta ja saadakseen ymmärrystä leikkauspolitiikalleen, palkansaajien kurittamiselle pakkolaeilla ja julkisen sektorin alasajolle. Tarkoituksellinen synkistely on vahingollista, sillä kysymys on myös henkisestä lamasta, ja synkkyyttä meillä on muutoinkin liikaa. Työttömät odottavat turhaan työpaikkoja ja pelkäävät työttömyysturvan leikkauksia. Työssä olevat pelkäävät työpaikkansa menetystä ja työehtojen heikennyksiä pakkolaeilla. Sen sijaan osakkeenomistajat odottavat iloisina kevään osinkojuhlia. (Eero Heinäluoma: Näin on!)

Arvoisa hallitus! Joku tässä mättää, kun tulevana keväänä on samaan aikaan vuosituhannen korkein työttömyys ja vuosituhannen suurimmat osingonjaot. Vasemmiston mielestä Suomea ei nosteta lamasta leikkaamalla lapsilta, opiskelijoilta, palkansaajilta, työttömiltä ja eläkeläisiltä. Valiokunnan kuulemat taloustieteilijät ovat pitkälti samaa mieltä. Ostovoiman ja kotimarkkinoiden leikkaaminen tukahduttaa kasvua ja työllisyyttä. Samalla murenee velkakestävyys pidemmällä aikavälillä.

Romuttamassa ollaan myös tulevaisuuden tärkeimpiä kilpailukykytekijöitä, koulutusta ja tutkimusta. On käsittämätöntä, että hallitus ampuu itse Suomen tärkeimpään tukijalkaan, osaamispääomaamme.

Arvoisa puhemies! Tästä Suomen tukijalkaan ampumisesta otan esimerkin vain kilometrin päässä sijaitsevasta Helsingin yliopistosta. Porvarihallitus on leikkaamassa vuoden 2020 vuositasolla yliopistolta lähes 100 miljoonaa euroa. Summa on lähes Åbo Akademin koko vuoden budjetti tai kaksi kertaa Lapin yliopiston vuosibudjetti. Yliopisto onkin joutunut ilmoittamaan 1 200:aa ihmistä koskevista yt-neuvotteluista. Haloo hallitus! Tämmöiselläkö tiede- ja koulutuspolitiikalla Suomi nostetaan lamasta? Vasemmistoliiton mielestä digitalisaation ja innovaatioiden edistämiseen on satsattava. Mitä tekee hallitus? Hölmöläisten peitonpaikkaamista. Ensin se leikkaa digitalisaation ja innovaatioiden tärkeimmän edistäjän Tekesin avustuksesta jättisumman ja sitten palauttaa murusia kärkihankerahoituksella.

Arvoisa puhemies! Suomi ei uudistu nojaamalla vanhaan ja leikkaamalla. Erityisesti työllisyyden määrätietoinen parantaminen, demokraattiseen aluehallintoon perustuvat sote-palvelut sekä harmaan talouden torjunta ja vuokra-asuntotuotannon tehostaminen ovat mitä suurimmassa määrin julkiseen talouteemme vaikuttavia tekijöitä. Vasemmisto haluaa vaihtaa hallituksen työttömyyttä lisäävän ja talouskasvua tukahduttavan leikkauspolitiikan työllisyyttä parantavaan, talouskasvun käynnistävään ja kestävyysvajeen pidemmällä aikavälillä paremmin ratkaisevaan vaihtoehtoon.

Lopuksi teen vastalauseeseen 3 sisältyvät lausumaehdotukset.

15.16 **Joakim Strand r** (ryhmäpuheenvuoro): Värderade herr talman! Det är viktigt att regeringen i sin plan för de offentliga finanserna 2016—2019 utgår från en ärlig och realistisk lägesbeskrivning. Anpassningsåtgärder på cirka 4 miljarder kan beskrivas som ett svettigt projekt, men svenska riksdagsgruppen delar uppfattningen om att det krävs åtgärder i den storleksklassen för att få den finländska offentliga ekonomin på fötter. För att få en bättre kurs för ekonomin gäller det att ha vision och förmåga att välja rätt åtgärdsarsenal.

Låt mig inleda med att än en gång lyfta fram kärnan: vår ekonomi är mest av allt beroende av exporten. Export, hög förädlingsgrad och arbetskraft som lever på ett högt kunnande möjliggör vår framgång. I synnerhet företag som exporterar till växande marknader är livsviktiga för ett litet land som Finland.

Arvoisa puhemies! Hieman lukuja taustaksi: vuonna 2013 Suomessa oli 588 suurta yritystä, kun taas mikroyrityksiä oli 260 000. Uusia työpaikkoja syntyy nopeammin pieniin yrityksiin, mutta kaikkia yrityksiä tietenkin tarvitaan, ja lisäksi tarvitaan uusia yrityksiä, uusia innovaatioita ja uutta kasvua. Vientimme kannalta erityisesti keskisuurten yritystemme on päästävä maailmalle.

Julkiset tutkimus-, kehitys- ja infrapanostukset tulisi kohdentaa alueille, joilla teollinen jalostusaste on korkea ja joilla myös yritykset itse ovat valmiita panostamaan markkinaeh-

toisesti tutkimukseen ja kehitykseen. Tätä vasten on huolestuttavaa, että elinkeino- ja innovaatiopolitiikan määrärahat vähenevät noin 200 miljoonaa euroa kehyskaudella. Samoin hallitus leikkaa voimakkaasti Tekesin valtuuksia.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä pitää tätä vääränä politiikkana. Vaihtoehtobudjetissamme, jonka esittelemme tässä salissa huomenna, palautamme resursseja Tekesille ja vaadimme samalla yliopistojen määrärahojen korottamista kohtuulliselle tasolle. Yliopistot tarvitsevat resursseja pystyäkseen hoitamaan pitkäjänteisesti perustehtäväänsä. Sen sijaan voimme vähentää määrärahoja, joita hallitus haluaa osoittaa tilapäisiin kärkihankkeisiin.

Juuri nyt nimittäin tarvitaan pitkäjänteistä strategista ajattelua ja ymmärrystä siitä, että kaikilla poliittisilla päätöksillä on suora kytkentä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin eli uusien resurssien ja työpaikkojen luomiseen. Jos haluamme luoda ympäristön, jossa nuoret haluavat tulevaisuudessa asua ja jossa yritykset voivat kehittyä, emme voi käsitellä sairaanhoitoa, koulutusta, liikennettä ja muita asioita jonkinlaisessa vanhanaikaisessa tyhjiössä. Jos julkista infrastruktuuria, esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluita, tietoisesti heikennetään alueella, missä on vahva vientiteollisuus, heikennämme samalla nimenomaan viennin edellytyksiä. Ilman vientiä emme pysty ylläpitämään minkäänlaisia palveluja tulevaisuudessa.

Meidän on myös avattava lisää mahdollisuuksia työperäiselle maahanmuutolle poistamalla ulkomaista työvoimaa koskeva tarveharkinta. Muun muassa monet startup-yritykset kokevat tämän normin vaikeuttavan arkipäivää. Hallituksen tulee myös tehdä voitavansa, jotta turvapaikanhakijat voisivat päästä nopeammin työelämään.

Värderade talman! För att ramperioden inte ska präglas av svåra arbetsmarknadskonflikter behövs ett samhällsfördrag. Regeringen har eftersträvat ett sådant, utan att hittills lyckas. Min bedömning är att hela samhället skulle vinna på ett sådant, särskilt som regeringen lovat dra tillbaka sina högst impopulära, så kallade tvångslagar, om ett fördrag nås. Vi hoppas att arbetsmarknadsparterna kommer till ett samhällsfördrag som reformerar arbetslivet. Vi behöver ett system som i högre grad bygger på lokala avtal. I vårt samhälle ska arbetstagaren fortfarande ha en stark position, men genom lokala avtal förs besluten närmare dem som berörs, vilket kan förbättra andan och motivationen på arbetsplatsen.

Svenska riksdagsgruppen välkomnar regeringens beslut att lindra beskattningen av låg- och medelinkomsttagare genom en kännbar höjning av arbetsinkomstavdraget. Vi anser att beskattningen av lönearbete borde komma nedåt i Finland, eftersom finansministeriets jämförelser entydigt visar att vi fortfarande hör till den absoluta Europatoppen när det gäller totalskattegrad. I vår skuggbudget föreslår vi en inkomstskattesänkning på 1 procentenhet i de tre lägsta skatteklasserna och en halv procentenhet i den högsta. Samtidigt vill vi genom en skatteväxling höja mervärdesskatten med 0,5 procentenheter och därmed stabilisera inflödet i statskassan.

Tuleva neljän vuoden kausi ei ole ruusuilla tanssimista. Meidän on kuitenkin pyrittävä kiinnittämään huomiomme myönteisiin asioihin ja mahdollisuuksiin. Ensimmäisinä lähtevät lahjakkaat nuoret ja potentiaaliset investoijat, jos tunnelmat ovat negatiiviset.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että eduskunta selonteon johdosta hyväksyy vastalauseen 4 mukaisen kannanoton. — Kiitos, tack.

15.21 **Antero Laukkanen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy ensinnä antaa hallitukselle, pääministeri Sipilälle kiitoksia siitä, että hyvin mielestäni herkällä korvalla olette kuunnelleet näitä kaikuja salissa ja eläkeleikkauksista on luovuttu, sunnuntaikorvauksien leikkauksia on muutettu ja vielä tämä lisäaika työmarkkinaosapuolille, jotta löydetään rakentava ratkaisu Suomen nousuun. Kristillisdemokraatit arvostavat tätä.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä jakaa hallituksen tavoitteet velkaantumiskehityksen pysäyttämiseksi ja julkisen talouden tervehdyttämiseksi. Samalla haluamme luoda toivoa paremmasta. Talousnäkymät tulevina vuosina eivät kuitenkaan ole kovin rohkaisevia. Haasteet kansainvälisen talouden puolella ovat yhä olemassa ja monin paikoin pahenemassa. Kiinan talousongelmat heijastuvat myös länsimaihin, ja eurokriisin perimmäiset syyt ovat yhä ratkaisematta. Syyrian kriisi ja siitä aiheutuva pakolaiskriisi näkyvät myös taloudessa.

Tarvitsemme tehokkaita toimia, joilla katkaistaan negatiivinen kierre ja luodaan uusia edellytyksiä kasvulle. Korostamme tässä yhteydessä sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja sen estämistä, että pienituloisimpiin kohdistuvat säästötoimet lisäävät yhteiskunnan menoja pitkällä aikavälillä. Haluamme muuttaa sellaisia hallituksen säästöesityksiä, jotka lisäävät sosiaalista eriarvoisuutta. Muuttaisimme säästöjen painotuksia ja korjaisimme erityisesti koulutukseen, tutkimukseen, työttömyyden hoitoon sekä perusturvaan tehtyjä heikennyksiä sekä pienituloisiin ja perheisiin kohdistuvia leikkauksia. Säästöesityksemme kohdistuisivat sen sijaan valtionhallinnon päällekkäisyyksien purkuun ja ict-toimintojen järkeistämiseen. Verotuksen painopiste on meillä haittaverojen nostamisessa sellaisilla aloilla, jotka ohjaavat kansanterveyttä terveempään suuntaan ja vähentävät sosiaali- ja terveysmenoja.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokratian ytimessä on ajatus sosiaalisesta markkinataloudesta. Hallituksen esityksessä julkisen talouden suunnitelmaksi löytyy niukasti niitä elementtejä, joiden varaan rakennetaan kestävää yhteiskuntaa. Sosiaaliseen markkinatalouteen kuuluvat vapaa yrittäjyys, markkinaehtoisuus, kasvun tukeminen, mutta myös taloudellisesta toimeliaisuudesta syntyvää hyvää jaetaan oikeudenmukaisesti, ja tätä haluamme korostaa. Siksi muutosesityksemme lisäävät yritystoimintaa ja työllisyyttä, mutta huolehdimme myös kaikista pienituloisista. (Eero Heinäluoma: Hyvä!)

Yksi hallituksen tärkeimmistä tehtävistä tällä kaudella on työllisyyden parantaminen. Hallituksen ajama kilpailukyvyn parantaminen on hyvä tavoite. Kilpailukykyä ei voi kuitenkaan parantaa ylhäältä sanelemalla. Tarvitaan laajaa yhteistyötä ja siitä syntyvää yhteisymmärrystä, mikäli haluamme löytää todellisia ja kestäviä ratkaisuja. Kattava yhteiskuntasopimus, johon kaikki osapuolet voivat sitoutua, on tavoittelemisen arvoinen. Hallituksen tulee ottaa myös oppositiopuolueet mukaan tähän työhön. Ilman yhteistä näkemystä ei saada aikaan pitkälle kantavia ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Kilpailukyvyn parantaminen ei auta riittävän nopeasti akuuttiin työttömyystilanteeseemme. Työttömyyden kasvaessa ja pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyessä on hallitus päättänyt leikata työllisyys- ja yrityspolitiikan määrärahoja. Pienet panostukset yksityisten työnvälityspalveluiden lisäämiseen eivät riitä kattamaan sitä aukkoa, mikä syntyy, kun julkisista työvoima- ja yrityspalveluista vähennetään resursseja. Sen sijaan tulee tukea aktiivisia toimia, joilla madalletaan kynnystä itsensä työllistämiseen yritystoiminnan kautta tai mahdollistetaan palkkatuen turvin työelämään pääsy. Esitämme myös rakenteellista uudistusta ansiopäivärahaan, joka mahdollistaisi sadalta viimeiseltä ansiosidonnaiselta päivältä maksettavan päivärahan käyttämisen palkkatukeen ja starttirahaan.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ajaa inhimillisesti kestävää politiikkaa. (Puhemies koputtaa) Talouskasvun aikaansaaminen ja julkisen talouden tasapainottaminen ovat tärkeitä tavoitteita. Näitä hyviä tavoitteita hakiessa tulee aina pitää mielessä (Puhemies koputtaa) päätösten vaikutukset ihmisten elämään ja arkeen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän nyt puheenvuoron valtiovarainministerille, 5 minuuttia, ja sen jälkeen, mikäli tarvetta ilmaantuu, käynnistämme debatin.

15.27 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb:** Arvoisa herra puhemies! Haluaisin nostaa esille kaksi asiaa: meidän tilanteemme ja talouspoliittisen linjamme. Mutta ennen sitä, jos sallitte, esittäisin salille kuusi kysymystä. Ja jos puhemies sallii, niin mielellään ottaisin pienet huutovastaukset.

Ensimmäinen kysymys on: onko Suomi tänä päivänä kilpailukykyinen maa? (Vasemmalta: Ei!)

Toinen kysymys on: onko Suomella tällä hetkellä vetovoimainen vientiteollisuus? (Vasemmalta: Ei!)

Kolmas kysymys: onko Suomella tarpeeksi kasvua? (Vasemmalta: Ei!)

Neljäs kysymys: onko Suomessa tarpeeksi työpaikkoja? (Vasemmalta: Ei!)

Viides kysymys: onko Suomessa tarpeeksi verotuloja? (Vasemmalta: Ei!)

Ja kuudes kysymys: onko Suomessa tarpeeksi hyvinvointia? (Vasemmalta: Ei!)

Olin havaitsevinani, että... (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tällainen vuorovaikutteisuus voi olla jossakin toisessa tilanteessa hyväksi, mutta tällaiseen keskusteluun se sopii vain kerran. Nyt on ministerin puheenvuoron jatkuttava.

Kiitos, herra puhemies! — Jos ja kun vastaus näihin kaikkiin kysymyksiin oli "ei", olemme siis herttaisen yksimielisiä siitä, että Suomen hyvinvointitaso ei tällä hetkellä ole tarpeeksi korkea. Sen takia meidän jokaisen pitää miettiä, millä tavalla sitä voidaan kohentaa. Ja tämä keskustelu, joka meillä tänään tässä on ollut, on osoitus siitä, että olemme tilanteesta samaa mieltä mutta niistä tavoista, joilla tilanne korjataan, osittain eri mieltä.

Eli tilanne hallituksen näkökulmasta on seuraava. Meillä on heikko kasvunäkymä: 0 prosenttia tänä vuonna, oletusarvo ensi vuodelle 1,3 prosenttia. Meillä on heikko vienti johtuen siitä, että meillä on huono kilpailukyky ja huono kysyntä. Meillä on huono teollisuustuotannon taso, joka on neljännes kymmenen vuoden takaisesta. Meillä on huono työllisyyskehitys. Meillä on aleneva verokertymä. Meillä on nousevat työttömyysmenot. Meillä on ikääntyvä väestö ja sitä kautta myös nousevat terveys- ja hoitomenot.

Jos me katsomme julkista taloutta kokonaisuudessaan — eilen oli mahdollisuus Brysselissä olla keskustelemassa eri jäsenmaiden talousarvioista — Suomihan siis noudattaa tällä hetkellä laajasti kahta kriteeriä: 60 prosentin velka-astetta ja 3 prosentin budjettialijäämää. Eli vuodelle 16 meidän velkataso nousee 64,5 prosenttiin, ja ensi vuonna taasen meidän budjettialijäämä on 2,7 prosenttia, jolloin me vältämme liiallisen alijäämän menettelyn.

Ongelma meillä tietysti on se, että meidän velka kasvaa suhteessa kasvuun liian nopeasti, ja ne kuusi kokonaisuutta, jotka nostin esille ja jotka myös ehkä edustaja Aalto nosti esil-

le negatiivisena kehänä, pitää saada positiiviseksi kehäksi. Eli meidän viestimme hallituksen puolelta on se, että me emme saa taloutta liikkeelle lisäsäästöillä, me emme saa sitä veronkorotuksilla emmekä saa sitä elvyttämällä, ja meidän on kaikkien myönnettävä, että kyseessä on nyt rakenneongelma, ei suhteellinen suhdanneongelma.

Mikä on sitten hallituksen talouspoliittinen linja? Se muodostuu neljästä kokonaisuudesta:

Ensimmäinen on maltillinen ja määrätietoinen sopeutus — maltillinen ja määrätietoinen sopeutus. Minkä takia? Koska me emme voi enää lisätä velkataakkaamme sitä vauhtia kuin sitä on viimeisen 7—8 vuoden aikana lisätty.

Toinen talouspoliittinen linja on veropoliittinen, ja siinä itse asiassa uskon, että olemme pitkälti samoilla linjoilla. Eli pyrimme tekemään sellaisia veropoliittisia esityksiä, jotka vahvistavat kasvua ja työllisyyttä. Toki verojen kohdentamisesta voidaan olla eri mieltä, mutta tavoitteena on esimerkiksi se, että tämän hallituskauden aikana kokonaisveroaste ei kiristy ja työllisyyttä ei enää tätä kovempaa veroteta.

Kolmas talouspoliittinen linja on rakenneuudistukset. Minä uskon, että tässä me jokainen ymmärrämme, että nämä täytyy tehdä. Kilpailukyky, työllisyys, sote, kuntien tehtävät, normit, työmarkkinoiden joustot, paikallinen sopiminen ja ansiosidonnainen työttömyysturva ovat osa tätä laajaa kehikkoa.

Ja neljäs osa meidän talouspoliittista linjaamme ovat kärkihankkeet, joista ei ole hirveämmin keskusteltu, mutta ne ovat ne, jotka myös pyrkivät omalla tavallaan antamaan pienen kasvun sysäyksen.

Viimeiset kaksi huomiota, arvoisa puhemies. Ensimmäinen on se, että täällä viitattiin paljon kansainvälisiin instituutioihin: IMF:ään ja komissioon. Uskallan väittää, että suurin osa näiden instituutioiden analyysista on linjassa hallituksen talouspoliittisen linjan kanssa. Ja viimeinen huomio: ei tämä talous lähde tästä heti nousuun, mutta toivonkipinä pitää pistää liikkeelle, ja toivottavasti saamme talouden nousuun kolmen vuoden sisällä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

15.33 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen linjan suuri heikkous on se, että se ei tartu kasvun eikä työllisyyden asioihin vaan se tarttuu näihin leikkauksiin ja tuijottaa silmänsä kipeiksi näitä. Ja tässä voi vain yhtyä tämän politiikan suurimman kriitikon, eli pääministeri Stubbin, toteamukseen vaaleja ennen. Nyt te olette pakastamassa tämän Suomen talouden, myös kilpailukyvyn, paitsi tämän vuoden myös ensi vuoden osalta. En kannata näitä teidän pakkolakejanne, mutta nekin te olette suunnitelleet voimaan vuonna 2017. Te ette todellisuudessa ole tekemässä tässä ja nyt mitään työllisyyden hyväksi, ja silloin tämä kehä menee edelleen alaspäin ja ollaan jälleen uusien leikkausvaateiden edessä. Hallituksen pitäisi nyt tarkistaa linjaansa ja uskoa sitä, mitä asiantuntijat sekä Suomessa että ulkomailla suosittavat: pitää panostaa kasvuun ja työpaikkoihin.

15.34 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä tilannekuva valtiovarainministerin hyvistä kysymyksistä ja vastauksen tulkinnasta huolimatta on kyllä hyvin kateissa, ja niin se oli kyllä silloin viime vaalikaudellakin, kun sosialidemokraatit olivat myös hallituksessa. Ilmeisesti se neliraajajarrutus toimi silloinkin, ja jos en

ihan väärin muista, niin SDP:n vaaliohjelmassa kyllä oli 3 miljardin euron sopeutukset heti vaalikauden alkuun, ja oliko siellä 1 miljardi veronkorotuksia, mahdollisesti vielä lisää.

Arvoisa puhemies! Itse asiassa Suomen taloudessa nämä samat lainalaisuudet kiertävät kehää. Voi olla, että hallitus- ja oppositiotahoilta nähdään ne vähän eri lailla, mutta, edustaja Uotila, teidän ryhmäpuheenvuorossanne todettu ajatus, että hallitus ikään kuin leimaa ja maalaa huonompaa kuvaa Suomesta, ei pidä paikkaansa. Meillä on 450 000 työtöntä, eikö se riitä? (Paavo Arhinmäki: Lisää tulee tällä politiikalla!)

15.35 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoman maininta siitä, että hallitus ei ole tehnyt mitään työllisyyden hyväksi: ihmettelen kovasti tätä kommenttia siltäkin näkökannalta, että eikö tässä juuri ole kovasti käyty neuvotteluja siitä, että täällä ei isoja lakkoja ala sen johdosta, että hallitus pyrkii luomaan uusia väyliä työpaikkojen syntymiseksi.

Me kaikki täällä salissa ymmärrämme sen, että jos me emme saa luotua lisää työpaikkoja ja parannettua Suomen kilpailukykyä, niin me emme sen enempää leikkauksilla kuin muillakaan, lisäbudjeteilla, saa tätä taloutta kuntoon. Meidän täytyy löytää yhteinen sävel siitä, miten me saamme niitä uusia työpaikkoja syntymään. (Jukka Gustafsson: Mitä hallitus on tehnyt?) — Hallituksella on hyviä kärkihankkeita, ja haluankin nostaa siitä yhden esimerkin. Esimerkiksi, jos me tiedämme, että robotiikka tulee tulevaisuudessa viemään työpaikkoja myös Kiinasta takaisin Eurooppaan, niin meidän tulisi täällä panostaa yhteisymmärryksessä siihen, että me teemme kaikki panokset... (Hälinää) — Saanko minä puhua nyt? (Eduskunnasta: Ole hyvä!) — Elikkä me teemme kaikki panokset siihen, että Suomeen saadaan syntymään työpaikkoja, niitä työpaikkoja, mitkä ovat aikaisemman hallituksen aikana menneet maasta pois Kiinaan, jotta ne palaisivat tänne. Näitä toimia me haluamme nyt edistää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Aalto. (Hälinää) — Pyydän sen verran hiljaisuutta, että kulloinkin puheenvuoron saanut saa sanotuksi sen niin, että kaikki kuulevat.

15.36 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskowicz, sekä hallituksen kireä että vihreiden maltillisempi finanssipolitiikka johtavat lyhyellä aikajänteellä sekä budjettialijäämän että velkaantumisen lisääntymiseen. Toisin kuin hallituksen linja, vihreiden vaihtoehto tarjoaa kuitenkin ulospääsyn talouden negatiivisesta kierteestä.

Mitä tulee näihin hallituksen kärkihankkeisiin, vihreät katsoo, että kärkihankkeilla on paljon myönteisiä vaikutuksia. Niiden merkitys jää kuitenkin kertaluontoiseksi ja vähäiseksi tehtyjen säästöpäätösten rinnalla. Vihreiden näkemysten mukaan kärkihankkeiden tulisi tukea esitettyä enemmän sekä uuden että työllistävän elinkeinopolitiikan syntymistä ja talousjärjestelmän muuntumista ympäristön kannalta kestävämmäksi.

Valtiovarainministeri Alexander Stubb, kysyn vielä sitä, (Puhemies koputtaa) miten aiotte rahoittaa nuo kärkihankkeet: valtion omaisuutta realisoimalla ja... (Puhemies koputtaa)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt olisi edustaja Uotilan vuoro.

15.37 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallinen kilpailukykymme tulee vain tuottavuuden nousun kautta, ja tuottavuuden mittaamisessa on kaksi puolta: tuotos ja panos. Hallitus tuijottaa koko ajan siihen panokseen, yksikkötyökustannuksiin, palkkojen alentamiseen. On paljon tärkeämpää — kaikki asiantuntijat ovat sitä mieltä, että meidän tulevaisuutemme kannalta on kaikista tärkeintä — että sen tuotoksen arvo lisääntyy. Meillä on laadukkaampia, enemmän lisäarvoa sisältäviä tuotteita, joita viemme maailmalle, ja siinä on keskeistä johdonmukainen, pitkäjänteinen koulutus-, osaamis- ja tutkimuspolitiikka. Tähän tukijalkaan te ammutte leikkaamalla niin Tekesiltä, yliopistoilta kuin koulutuksen muiltakin tasoilta. Tämä on se kaikista synkin näköala, ja sillä ei Suomen velkakestävyys pitemmällä aikavälillä kerta kaikkiaan ratkea. (Markku Rossi: Tarvitaankin nopeita ratkaisuja!)

15.38 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä Suomen talouden tilannetta katsotaan vähän pidemmällä perspektiivillä, niin 2008 alkaneen taantuman jälkeen on semmoinen 7—8 miljardia joka vuosi otettu lisää velkaa. Meidän valtionvelkamme on tuplaantunut. Ja nyt täällä opposition viesti on se, että pitäisi ottaa vielä lisää, jotta ikään kuin elvytettäisiin. Me olemme tähän asti elvyttäneet noin 50 miljardilla jo, ja tämä suunta ei ole kääntynyt. Samaan aikaan meiltä on hävinnyt 100 000 teollista työpaikkaa. Millään muulla tätä asiaa ei käännetä kuin sillä, että suomalaisen työn kilpailukyky paranee. Nyt on ensimmäisen kerran se tosissaan tajuttu. Ensimmäisen kerran yritetään sellaisia ratkaisuja tehdä, joissa ne yksikkötyökustannukset saadaan kilpailukykyiselle tasolle ja lisää työtä Suomeen ja työpaikkojen virta kääntymään. Se on kaiken a ja o. Muuten tämä on ihan pelkkää pyörittelyä näillä lukemilla.

15.39 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hyvä, että Arto Satonen käytti tämän puheenvuoron. Ensinnäkin jos otetaan tämä velkaantuminen, niin kun täällä puoli vuotta hallitus on taivastellut sitä, että nyt Suomi velkaantuu liikaa, että velka jää lapsille maksettavaksi, niin olin todella yllättynyt, kun luin budjettikirjan ja huomasin, että siellähän hallitus ensi vuonna ottaa enemmän velkaa kuin tänä vuonna. (Vasemmalta: Enemmän velkaa!) SDP on sitä mieltä, että velkaantuminen pitää saada loppumaan, ja sen takia meidän vaihtoehtobudjetissamme otetaan yli 300 miljoonaa euroa vähemmän velkaa kuin hallitus otti. (Välihuutoja vasemmalta) SDP:n vaihtoehto lähtee siitä, että otetaan vähemmän velkaa.

Arvoisa puhemies! Siinä, minkä takia hallituksen politiikka ajaa karille, on kyse juuri siitä, mistä pääministeri Stubb varoitti nykyistä valtiovarainministeri Stubbia ennen vaaleja. Te vain kiilusilmäisesti keskitytte näihin leikkauksiin — jos saan lainata Stubbin sanoja. Te laiminlyötte kasvun, ei yhtään toimenpidettä tänä vuonna, (Puhemies koputtaa) ei yhtään toimenpidettä ensi vuonna.

15.40 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella SDP on julkaissut tämän vaihtoehto-ohjelman, jota pitää tarkastella. Tämä vaikuttaa kyllä kabinettinäpertelyltä. Täällä käydään Suomen Pankin, Sitran ja Finnfundin kupilla hakemassa kertakäyttöisiä tuloja ja niin edelleen. Todellakin, osoittakaa minulle sellainen maa maailmassa, joka tässä tilanteessa velkaa lisäämällä, julkisia menoja kasvattamalla nousee. Ei sellaista ole. Kreikka on esimerkki siitä velkaelvytyksestä, (Välihuutoja vasemmalta) mitä siitä seuraa, eikä se saa enää rahaa mistään maailmalta. Tämäkin pitää ottaa huomioon.

Eli mitä me tarvitsemme, arvoisa puhemies: Suomalaisella tuotannolla ja työllä pitää olla kilpailukykyä maailmalla ja Suomessa. Siitä tässä on kysymys.

15.41 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ala-Nissilä jatkaa tätä hienoa puhetta velkaantumisen vaaroista ja antaa sen kuvan, että hän ikään kuin olisi vähentämässä velkaantumista. Mutta, arvoisa edustaja, tämä teidän ensi vuoden budjettiesityksenne on synkeä. Se on synkeä, koska ette te ole suinkaan vähentämässä velanottoa suhteessa tähän vuoteen. Te kuvittelette, että velanotto vähenee, kun te aina mainitsette sanan "velka" ja sanotte, että se on vaarallista. Arvoisa edustaja, te otatte ensi vuonna puoli miljardia enemmän velkaa kuin edellinen hallitus tänä vuonna — puoli miljardia. Ja miksi te olette tässä? Te olette juuri sen takia, että te leikkaatte työllisyydestä ettekä tee siellä yhtikäs mitään. Päinvastoin te vaarannatte meidän tulevan pohjan leikkaamalla yliopistoilta ja koulutuksesta ja laittamalla professorit kilometritehtaalle. Tämä on teidän linjanne, (Puhemies koputtaa) mitä kaikki asiantuntijat ovat varoittaneet meitä tekemästä.

15.42 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monesti eduskuntakeskusteluja arvostellaan teatteriksi. Kun kuuntelin edustaja Satosen puheenvuoroa, niin sehän oli suoraan Ryhmäteatterin lavalta Eduskunta III -näytelmästä. Te olette, edustaja Satonen, jo vuosia väittänyt, että Suomi on kymmenillä miljardeilla elvyttänyt, mutta sehän ei pidä paikkaansa. Meillä on korkea työttömyys ja meillä on automaattivakauttajat, eli silloin kun työttömyys kasvaa, joudumme maksamaan työttömyyskorvauksia ja saamme vähemmän verotuloja. Ja nyt kysymys on siitä, että ainoa kestävä tapa pysäyttää velkaantuminen, saada työllisyys paranemaan ja talous kasvamaan on panostaminen työllisyyteen. (Välihuutoja oikealta) Silloin ei riitä se, että valtiovarainministeri Stubb sanoo puheenvuorossaan "toivottavasti saamme talouden kasvuun", vaan (Puhemies koputtaa) silloin tarvitaan konkreettisia toimia. Esimerkiksi pakkolakipaketti: valtiovarainministeriö itse arvioi, (Puhemies koputtaa) että seuraavien kolmen vuoden aikana se heikentää taloutta ja heikentää työllisyyttä. Tämä ei ole kyllä ainakaan kasvun politiikkaa.

15.43 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma, täytyy nyt palata jälleen tähän leikkaamiseen ja velkaantumiseen. Ensin mainitsitte, että me emme velkaa saa kuriin ja otamme lisää velkaa — ja se on totta. Oliko se 5,4 miljardia ensi vuonna lisää, ja sekin on vasta alustava arvio. Emme tiedä, miten tämä talous kehittyy. Sitten samanaikaisesti te moititte sitä, että leikataan yliopistoilta ja leikataan koulutuksesta ja sieltä sun täältä. Mutta te varmasti ymmärrätte sen, että tässä tilanteessa me joudumme ottamaan velkaa. Me emme halua, että tämä hyvinvointiyhteiskunta murenee, mutta me joudumme ottamaan tulevaisuudessa sitä vähemmän kuin aikaisempi hallitus teki, koska aikaisemman hallituksen aikanahan meidän kauppatase oli negatiivinen koko hallituskauden ajan, ja nytten me pyrimme saamaan tätä kauppatasetta positiiviseksi ja me joudumme sen takia tekemään niitä rakenteellisia uudistuksia, mitä te sosialidemokraatit ette saaneet aikaiseksi viime hallituskauden aikana. Ja mitä tulee tähän edustaja Lindtmanin 300 miljoonaa euroa vähempään velanottoon, niin ei sillä valtiontaloutta paranneta eikä pelasteta.

15.44 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielelläni käyn vaikka edustaja Satosen kanssa kahvilla ja käydään keskustelua hieman taloustieteestä. Ni-

menomaan vaikka käydään läpi, mitä tarkoittavat elvyttäminen ja automaattiset vakauttajat. Kuten edustaja Arhinmäki tuossa aikaisemmin totesi, nimenomaan työttömyydestä johtuvat kustannukset lisäävät velan ottamisen tarvetta, mutta se on aivan eri asia kuin lisäelvyttäminen velan kautta. Ne ovat kaksi eri asiaa. Suosittelen myös professori Sixten Korkmanin lausunnon uudelleen kuuntelemista: "Valtion velkaantuneisuuden taittaminen on tavoitteena epätarkoituksenmukainen, koska se on hyvin suhdanneherkkä ja omiaan johtamaan kovin myötäsykliseen finanssipolitiikkaan." Hallituksen leikkauslinja johtaa siihen, että velan määrä lisääntyy vain ja ainoastaan. Pitäisi saada se negatiivinen kierre katkaistua, jotta saamme uutta kasvua.

15.45 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tämän keskustelun ehkä suurin anti on se, että voimme todeta, että vihreät menevät vasemmistoliitosta vasemmalta ohi. Kun katsoo vaihtoehtobudjettia, niin siellä lisätään menoja puolen miljardin edestä ja veroja nostetaan 300 miljoonan edestä. Puhutaan toki hyvää koulutuksesta mutta sen tuomasta osaamisesta ei anneta nauttia, koska käytännössä nostamalla ylimpiä ansiotuloveroasteita ja lisäämällä kolmas pykälä pääomatuloverotukseen Suomessa ei kerta kaikkiaan tulevaisuudessa kannata sen puoleen teettää kuin tehdäkään korkean osaamisen työtä — mielestäni äärimmäisen huolestuttavaa.

Edustaja Heinäluomalle: Kun kutsuitte IMF:ää apuun koulutuslinjauksissa, hyvä on, eiköhän kuunnella sitten myös IMF:n opit siitä, kuinka työmarkkinoita tulee joustavoittaa, (Ben Zyskowicz: Heinäluoma noukkii rusinat pullasta! — Puhemies koputtaa) palkanmuodostus tuoda paikalliselle tasolle ja kuinka työttömyysturvan luokkajako tulee purkaa?

15.46 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Talouskasvun kannalta on koko maamme etu, että eri seutujamme kehitetään niiden omista vahvuuksista lähtien. (Eero Heinäluoma: Oikein!) Jos esimerkiksi Vaasassa sijaitsevan Pohjois-Euroopan johtavan energia- ja cleantech-keskittymän veturit, jotka tuovat maahan miljardeja euroja, työllistävät kymmeniätuhansia omassa ekosysteemissään, päättävät lähteä Vaasasta ja Helsingistä, on seuraava osoite Kiina, Intia tai Brasilia, ei mikään muu Suomen kaupunki. Hallitusohjelmassa mainitaankin aivan oikein, että osaaminen on koottava kansainvälisesti kilpailukykyisiksi keskittymiksi. Olisi mielenkiintoista kuulla, mitkä ovat hallituksen konkreettiset askelmerkit tässä talouskasvun kannalta äärimmäisen tärkeässä asiassa.

15.47 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näihin edellisiin puheenvuoroihin viitaten yhteisvaluutta on mahdollistanut sen, että me olemme voineet kuoria kermaa päältä. Julkinen sektori on velkaantunut. Ellei tehdä näitä hallituksen esittämiä leikkauksia, me emme pääse tähän 3 prosentin tavoitteeseen. Siitä seuraa se, että Suomi joutuu holhoukseen, komission holhoukseen. Sen tähden tarvitaan vähintään tämän mittaluokan sopeuttamistoimet. Tähän on tultu. Kolme vuotta meillä on negatiivinen kehitys, ja tämä kehitys pitää saada toisenlaiseksi. Sen tähden tarvitaan tämänkaltaisia kärkihankkeita, joilla voidaan työllisyyttä ja kasvua parantaa.

Mutta ilman muuta me olemme laiminlyöneet rakenteelliset toimet ja uskoneet, että sitä velkaa voi saada ja korko on hyvin halpa. (Puhemies koputtaa) Tämä on harhakuva.

15.48 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä se vain niin on, että se, mitä me tarvitsemme, on työtä tässä ja nyt. (Eero Heinäluoma: Kyllä!) Ne uu-

distukset, mitä toden totta, edustaja Niikko, SDP ei saanut aikaan viime kaudella, ne uudistukset, mitä perussuomalaiset nyt kokoomuslaisella linjalla tukevat, ovat: Leikataan työmiesten ja työnaisten palkkoja väen vängällä 5 prosenttia, leikataan työttömyysturvaa, leikataan kaikkein heikoimpien sosiaalietuuksia, leikataan tätä kautta ostovoimaa, eriarvoistetaan eläkkeensaajien verotusta. Mitä vielä? Leikataan koulutuksesta.

Puhemies! Olen ollut pitkään valtiovarainvaliokunnan jäsen. Koskaan en ole kuullut niin kriittistä asiantuntijajoukkoa vallitsevaa talouspolitiikkaa kohtaa kuin nyt kuulin. Kaikki talouden asiantuntijat olivat kriittisiä, varoittivat tästä. Nyt toivoisinkin, että valtiovarainministeri Stubb voisi kommentoida entisen pääministeri Stubbin näkemystä siitä, kannattavatko nämä (Puhemies koputtaa) kiiluvasilmäiset säästöt vai eivät.

15.49 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Haluaisin kysyä valtiovarainministeri Stubbilta seuraavia asioita. On joitakin ristiriitoja, jotka eivät ihan ilman selitystä avaudu. Hallitus ennustaa talouskasvuksi ensi vuodelle 1,4 prosenttia, vaikka samaan aikaan ostovoimaa leikataan hyvin merkittävästi. Toiseksi hallitus uskoo, että työttömyysaste saadaan pienenemään jo ensi vuonna. Samaan aikaan kuitenkin leikataan voimakkaasti työllisyysmäärärahoja, starttirahoja, oppisopimuskoulutusrahoja ja niin edelleen. Kysyn, miten nämä yhtälöt voivat toimia. Itselleni ei meinaa millään avautua tämä, miten kaikki kasvu ja työllisyys voi parantua ja Suomi nousee, jos leikataan ne elementit pois, joilla se nousu ja kasvu voisi tapahtua. Tähän toivoisin vakavaa vastausta. — Kiitos.

15.50 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanoin tuossa ryhmäpuheenvuorossa, että jokin mättää. Nyt eletään vuotta 2015, ja ensi vuosi on 2016. Ennusteiden mukaan ensi keväänä jaetaan tämän vuosituhannen suurimmat osingot, ja ennusteiden mukaan ensi keväänä meillä on, ikävä kyllä, tämän vuosituhannen korkein työttömyys. Me tiedämme sen, että yritykset jakavat mieluummin osinkoja osakkeenomistajille kuin näkevät tulevaisuuden hämäränä, eivät näe investointikohteita, eivät luota tulevaisuuteen, mutta kyllä tässä on hallituksella paljon tehtävissä. Miksi tällainen ilmapiiri maassa vallitsee? (Maria Tolppanen: Te olette tehneet sen!) Jaetaan osakkeenomistajille vuosituhannen suurimmat osingot, ei motivoida heitä investoimaan, työllistämään, tutkimukseen ja tuotekehitykseen satsaamaan. Jokin tässä mättää. Toivoisin, että arvoisa valtiovarainministeri (Puhemies koputtaa) kommentoisi tätä: mättääkö jokin?

15.51 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En puutu tähän näin, mutta niin kuin täällä todettiin, sosialidemokraatit eivät viime kaudella saaneet työttömyyttä ratkaistua, päinvastoin. Työttömyys kasvoi. (Paavo Arhinmäki: Sama jatkuu, kun on perussuomalainen työministeri!) Perussuomalaiset eivät ole pystyneet tällä hallituskaudella työttömyyttä ratkaisemaan, työttömyys on kasvanut. Toinen yhteinen asia meillä lienee se, että me tiedämme, että tässä maassa on liikaa työttömiä. Me tiedämme senkin, että me tarvitsemme innovaatioita ja me tarvitsemme tuottavaa työtä.

Se räksytys, mikä tällä hetkellä tässä salissa on, ei auta sitä puolta miljoonaa työtöntä tässä maassa eikä auta niitä ihmisiä, jotka ovat kovassa vauhdissa kohti köyhyysrajan alapuolta. Nyt pitäisi ryhtyä tekemään yhteistyötä. Nyt pitäisi tehdä yhteistyötä, kaivaa ne voimat tästä maasta, jotka pystyvät yhteistyöhön ja pystyvät katsomaan näitä asioita ihan

ilman nokitteluja. (Puhemies koputtaa) Meidän on päästävä samaan pöytään. Meidän pitää (Puhemies koputtaa) pystyä hakemaan yhteistyötä.

15.52 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hämmästytti äsken, kun sekä ministeri Stubb että edustaja Lepomäki viittasivat IMF:ään äskeisissä puheissaan. Viime viikollahan tuli IMF:n maaraportti Suomesta, ja IMF pitää suurena riskinä, että leikkauksista koituu ennakoitua enemmän haittaa talouskasvulle, ja kehottaa löysentämään menoleikkausten vauhtia. Itse asiassa IMF on suhteellisen samoilla linjoilla hyvin monen talousasiantuntijan kanssa, niin että kehotan tutustumaan näihin.

Te puhutte paljon vastuullisesta talouspolitiikasta. Vastuullista talouspolitiikkaa ei ole se, että leikataan älyttömän paljon, leikataan vääristä paikoista, leikataan meidän tulevaisuudestamme. Edustaja Tolppanen viittasi siihen, että tarvitaan innovointia. Kyllä tarvitaan. Ja hallitus tekee vääriä toimia, esimerkiksi veropolitiikassaan hallintarekisterit sun muut. Eli nyt pitää tehdä aidosti vastuullista talouspolitiikkaa.

15.53 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt tuo edustaja Tolppanen lähti pois. Hän puhui, että oppositio räksyttää täällä. Täällä on nyt nostettu esille nämä koulutus- ja tutkimusleikkaukset. Viikko sitten 350 eri yliopistojen tutkijaa ja professoria tarttui näihin hävyttömiin leikkauksiin koulutuksesta ja tutkimuksesta. Ei se ollut mitään räksytystä vaan aitoa huolta siitä, että Pohjoismaissa lisätään koulutukseen ja tutkimukseen määrärahoja, Saksassa, kaikissa niissä maissa, joiden kanssa me kilpailemme markkinoilla ja osaamisessa. Nämä säästöt merkitsevät sitä, että 3 300 työntekijää te laitatte kävelemään yliopistoista. Minä voin todeta sen, että Helsingin yliopistolta edellinen hallitus leikkasi 13 miljoonaa euroa. (Puhemies koputtaa) Tämä porvarihallitus leikkaa 100 miljoonaa. (Krista Kiuru: Niin, kyllä on eroa!) — No, on eroa.

15.54 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten viesti on selvä: tehkää päätöksiä, sillä tämä velkaantumisvauhti ei voi jatkua. Hallituksella on erittäin hyvä kokonaisuus: maltillinen menojen sopeuttaminen, kannustava veropolitiikka, jossa ei kokonaisveroaste nouse, ja rakenteelliset uudistukset, joilla voidaan Suomea uudistaa, sekä kärkihankkeet. Opposition heikkous on siinä, että teiltä puuttuu tämä iso kokonaisuus, joka voisi lisätä luottamusta suomalaisten keskuudessa ja Suomen talouden asiantuntijoitten keskuudessa. Te annatte myös täysin väärän kuvan, että valtiovarainvaliokunnassa kaikki asiantuntijat olisivat toista mieltä. Tämä on täysin valheellinen väite. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Esimerkiksi Suomen Pankki tukee voimakkaalla tavalla hallituksen linjausta.

Sitten, puhemies, tämä SDP:n veropolitiikan linja. Te paljastitte nyt yksityiskohdan, että kuntalaisten palveluitten kustannuksella te olette tekemässä veropolitiikkaa. (Eero Heinäluoma: Ei olla!) Ette esitä mitään kompensaatiota siihen, että kuntien verotulopohja romahtaa.

15.55 **Juhana Vartiainen kok** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Täällä on taloustieteeseen vedoten esitetty, että pitäisi harjoittaa ekspansiivisempaa keynesiläistä talouspolitiikkaa. Minäkin tiedän siitä jotain, koska olin 90-luvulla tuomassa keynesiläistä kritiikkiä Suomeen.

Nyt tällaista talouspolitiikkaa rajoittaa ensisijaisesti kaksi tekijää. Toinen on tarve, aivan välttämätön tarve, tähän meidän suhteellisen kustannustason sopeuttamiseen, ja aina kun sellaiseen pyritään, on pakko harjoittaa kohtuullisen kireää finanssipolitiikkaa, muuten se ei onnistu. Toinen rajoittava tekijä on se rakenteellinen vaje ja kestävyysvaje eli joka vuosi ikääntymisen vuoksi heikkenevä julkisen talouden tila, ja tällaisella ikääntymisen näköalalla ei voida enää ajatella samalla tavalla kuin aikaisempina vuosikymmeninä, että kasvu kyllä itsestään hoitaa sen velan, joka syntyy tällaisen elvytyksen vuoksi. Sen takia tieteellisesti perustelluin (Puhemies koputtaa) talouspolitiikka on tässä vaiheessa lievästi kiristävä finanssipolitiikka, (Puhemies koputtaa) rakenneuudistuksilla... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

15.57 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä tuntuu todellakin olevan hallituksen piirissä vaikeuksia uskoa opposition ihan aiheellisia varoituksia näitten leikkausten haitallisuudesta, ja kun teidän on vaikea uskoa meitä, niin uskokaa edes niitä asiantuntijoita, jotka tuolla meidän valiokunnassamme ovat meidän kaikkien edessä käyneet. (Eduskunnasta: Akateemiset professorit!) Esimerkiksi Sixten Korkman sanoi näin: "Koulutukseen ja tutkimukseen kohdistuvat leikkaukset ovat hankalia, sillä Suomi ei uudistu pelkästään vanhan varassa ja kustannuksia karsimalla." Korkman jatkaa: "Investoinnit lasten turvallisuuteen ja oppimiseen ovat erityisen korkeatuottoisia. Näitä pitäisi suojella." Kyllä nyt haluaisin kysyä valtiovarainministeriltä: Oletteko te arvioineet näiden leikkausten pitkäaikaisia vaikutuksia esimerkiksi perheisiin, ylisukupolvisia vaikutuksia? Asiantuntijat sanovat, etteivät löydä tällaisia arviointeja mistään. Ettekö te pelkää, että ihmiset väsyvät näiden leikkausten alle (Puhemies koputtaa) ja lasku sen kuin kasvaa?

15.58 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainvaliokunnassa on tapa kuulla monenlaisia asiantuntijoita. Oppositio esitti sinne paljon asiantuntijoita kuultavaksi. (Välihuuto vasemmalta) — Valtiovarainvaliokunnan linjaus ei kuitenkaan tapahdu huutoäänestyksellä eikä sillä perusteella, kuinka monta ääntä on milläkin perusteella mihinkin asiaan esitetty, vaan linja kulkee sen talouden mukaan, mikä katsotaan oikeaksi.

Herra puhemies! Jos Suomessa olisi tilapäinen suhdannekehitys nyt, niin varmaan kannattaisi lisätä velanottoakin ja panostaa sitä kautta investointeihin. (Eero Heinäluoma: Niinhän te juuri teette!) Mutta me olemme nyt jo 7 vuotta olleet tässä tilanteessa. Me joudumme tekemään rakenteellisia uudistuksia. Kun täällä puhuttiin niistä tuotteista, eivät ne käy maailmalle kaupaksi, jos niitä ei pystytä myymään joko edullisemmin tai vaikkapa parempana. Tekesin ja muiden vastaavien panostukset toteutuvat huomattavasti paljon myöhemmin. Me tarvitsemme nyt juuri helpotusta, jotta me saisimme edes osan niistä 450 000 ihmisestä (Puhemies koputtaa) töihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Arhinmäki, ja sen jälkeen ministerillä 3 minuuttia.

15.59 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuvat nyt menevän aika monen hallituspuolueen kansanedustajan puheenvuoroissa sekaisin rakenteelliset uudistukset ja leikkaukset. Eivät leikkaukset ole rakenteellisia uudistuksia, vaan ne ni-

menomaan vievät pohjaa siltä, että voimme parantaa työllisyyttä, ne vievät pohjaa siltä, että voimme pitkällä tähtäimellä luoda kasvua. (Markku Rossi: Mutta säästää on pakko!)

Arvoisa puhemies! Tässä on vähätelty asiantuntijoiden näkemyksiä. Mutta kyllä mieluummin asiantuntijanäkemyksiin perustaisin talouspolitiikan linjan kuin esimerkiksi siihen, että otetaan viestejä vastaan vain Eteläranta kympistä, jossa ajatellaan vain oman lompakon paksuutta. (Markku Rossi: Tai vaikka oppositiolta!) Kysyisinkin valtiovarainministeri Stubbilta: Valtiovarainministeriö on pyrkinyt salaamaan oman vero-osastonsa hallintarekisteriin kohdistuvan kritiikin. Valtiovarainministeriö on itse sanonut, että pakkolait heikentävät työllisyyttä ja heikentävät talouskasvua, ja kun asiantuntijakuulemisissa valtavirran taloustieteilijät ja professorit (Puhemies koputtaa) ovat kritisoineet tätä talouspolitiikan linjaa, niin kertokaa nyt vastauksessanne, ketkä ne talouspolitiikan asiantuntijat ovat, jotka tätä teidän linjaanne pitävät hyvänä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päästetään tähän väliin vielä edustaja Lindtman, ja sitten ministeri.

16.00 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset puhemiehelle, koska on pakko oikaista edustaja Rantakankaan väärä väite. SDP ei rahoita kieltämättä aika isoa ostovoimaparannusta — suhteessa hallituksen vaihtoehtoon — eläkeläisille ja palkansaajille suinkaan kuntapalveluilla. SDP:n vaihtoehdossa kuntatalous on tasapainoisempi kuin hallituksen vaihtoehto. (Eduskunnasta: Lievästi plussalla!) — Lievästi plussalla.

Mutta, arvoisa puhemies, täällä on otettu esiin tärkeä asia, nimittäin koulutus. Kun täällä hallitus on näitä leikkauksia puolustellut pitkin vuotta, niin tässä kuussa saatiin merkittävä uusi lisätieto. Nimittäin, ministeri Stubb, te pyysitte anteeksi tekemiänne koulutusleikkauksia. Sinänsä ihan oikeansuuntaista, jos katsoo, kuinka isot leikkaukset teette. Mutta, arvoisa ministeri, sen sijaan, että te pyydätte vain anteeksi, ettekö ajattele, että nyt kun olette anteeksi pyytänyt, teidän pitäisi myös tehdä asialle jotain? (Jukka Gustafsson: Tehokas katuminen!) Aiotteko tehdä asialle jotain? (Eduskunnasta: Pelkät sanat eivät riitä!)

16.01 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb:** Arvoisa herra puhemies! Yritän kiteyttää minusta hyvän ja kirjavan keskustelun oikeastaan kuuteen vastaukseen, joihinka hallitus pyrkii talouspolitiikassaan.

Ensimmäinen liittyy kilpailukykyyn ja kilpailukyvyn edistämiseen. Siinähän meillä on kaksi kokonaisuutta, eli 5 prosenttia yksikkötyökustannusten kilpailukyvyn parantaminen ja 5 prosenttia palkkamaltti, jota toivomme työmarkkinajärjestöiltä. Se on se ensimmäinen askel.

Toinen liittyy vientiin, ja tässä meillä voi olla ehkä vähän erilainen näkemys. Siis vienti ei lähde vetämään, ellei Suomessa tuoteta sellaisia palveluita ja tuotteita, jotka myyvät tuolla maailmalla. Entinen valtiovarainministerihän puhui paljon vientivetoisesta kasvusta, ja se on se, mitä haetaan, ja sillehän me emme oikeastaan ikään kuin julkisella sektorilla tai poliittisina päättäjinä hirveästi voi, vaan siihen tarvitaan enemmän nimenomaan yksityistä sektoria.

Kolmas on kasvu. Mitä me pystymme hallituksen puolella tekemään? Numero 1 on tietysti ne kärkihankkeet, joihinka me panostamme, mutta numero 2 on luoda Suomeen sel-

lainen ilmapiiri, että tänne kannattaa investoida, ja siinä oikeastaan meillä on yksi meidän suurimmista gäpeistämme tällä hetkellä.

Numero 4: työllisyys. Mitä me voimme tehdä siinä? Oikeastaan kaksi asiaa: Yksi on edistää paikallista sopimista. Me uskomme, että se on avain Suomen työllisyystilanteen parantamiseen. Ja toinen on tietysti purkaa niitä kannustinloukkuja, joita meidän työmarkkinoilla tällä hetkellä on.

Numero 5: verot. Mitä voimme tehdä? Me voimme tuoda alas työllisyyden verottamista elikkä tavalla tai toisella edistää kaikkia niitä toimia, jotka lisäävät ahkeruutta, ja voimme myös auttaa sellaisia toimia, jotka edistävät meidän yritysten tuottavuutta.

Sitten numero 6, ja tämä on se pääkysymys: Jos nämä kaikki toteutuvat, siis kilpailukyky, vienti, kasvu, työ ja verotus, silloin me voimme ylläpitää suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, joka tarkoittaa koulutusta, joka tarkoittaa meidän eläkejärjestelmää, joka tarkoittaa tasa-arvoisia mahdollisuuksia ja opiskelua. Ja tässä me tulemme tuohon viimeiseen kysymykseen, jonka edustaja Lindtman esitti. Tosiasia on se, että jos me emme saa näitä viittä ensimmäistä toimimaan, silloin valitettavasti tämä maa jatkaa leikkausten tiellä ja me tulemme käymään tätä pingisottelua tästä ikuisuuteen. Jos nämä viisi ensimmäistä eivät toimi, suomalainen hyvinvointiyhteiskunta rapautuu, ja toivon, että kukaan ei sitä halua.

16.04 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi ei pääse eteenpäin vain pysähtymällä keskittymään kielteisiin asioihin, vaan meidän on syytä keskittyä kansakuntana ja päättäjinä myönteisiin mahdollisuuksiin ja tehdä kaikki voitavamme positiivisen käänteen aikaansaamiseksi.

Ministeri sanoi, että vienti ei vedä, ellei Suomessa tuoteta tuotteita, jotka menevät kaupan. On siis myös investoitava enemmän pk-yritysten kansainvälistymiseen. Viime vuosien aikana TEMin budjettivaroista kasvava osa on kanavoitu Team Finlandin toimintaan. Vaikka toiminta sinänsä on hyvää, se ei yksistään vastaa siihen, mitä kasvuhakuiset pk-yritykset tarvitsevat vienninedistämishankkeissaan. Meidän pitäisi nyt miettiä, miten me parhaiten turvaamme suomalaisen yritystoiminnan edellytykset ja markkinoille pääsyn. Kysyn valtiovarainministeriltä: aiotteko te turvata pk-yritysten vienninedistämistoimet muillakin keinoilla kuin Team Finlandin kautta?

16.05 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pitää toistaa uudelleen: tämä nykyinen hallitus ottaa ensi vuodeksi enemmän velkaa kuin se edellinen hallitus täksi vuodeksi. Tämä on toistettava, sillä nyt kuuluu koko ajan sieltä minusta katsoen vasemmalta laidalta tämmöistä vastaväitettä. (Ben Zyskowicz: Hyvä, leikataan lisää!)

Me olemme todellakin tukeneet ja tehneet edellisellä kaudella uudistuksia (Eduskunnasta: Ja leikkauksia!) niin verotuksella kuin sopeutuksilla mutta myöskin rakenteellisia uudistuksia, ja nyt rakenteelliset uudistukset ovat erilaiset. Me olemme olleet tekemässä monia rakenteellisia uudistuksia, mutta lähtökohta on se, että ne tehdään oikeudenmukaisesti. Niitä tehdään oikeudenmukaisesti niin päivähoitoon, vanhuspalveluihin, soteen, moneen muuhunkin asiaan — ei niin, että jätetään kaikkein heikoimmassa asemassa olevat ihmiset jotenkin vähemmälle, oman onnensa nojaan.

Vielä toistan täällä esitetyn kysymyksen: mitenkä leikkaamalla saadaan lisää työpaikkoja? Myöskään minulle se ei ole selvinnyt, sillä sitä on (Puhemies koputtaa) yritetty edellisten hallitusten aikana ja lisää työpaikkoja näin ei ole saatu.

16.06 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä siteerattiin pääministeri Stubbin puhetta siitä, että pelkillä säästöillä tästä ei selvitä. Miksipä ei sitä siteeraamaan, se on erittäin hyvä sitaatti ja kelpaa tänäkin päivänä. Hallitus ei kuvittelekaan, että pelkillä säästöillä tästä selvitään. Sen takia hallitus on tekemässä uudistuksia, esimerkiksi eläkeuudistus ollaan tehty, sote-uudistusta ollaan edistämässä, normien purkua ollaan edistämässä ja ennen kaikkea yritetään tehdä kasvua tukevia uudistuksia. Siinä aivan keskeistä on paikallinen sopiminen, joka on hyvin päivänkohtainen asia, ja vielä päivänkohtaisempi asia on se, että pystyttäisiin edistämään suomalaisten yritysten kustannuskilpailukykyä. Vetoan taas kerran järjestöihin, että näistä asioista pystyttäisiin sopimaan. Mutta kyllä vetää mielen surulliseksi, kun SAK:n puheenjohtaja sanoo tv-uutisissa, että nytten Postin osalta on niin periaatekysymykset käsillä, että lakkoon pitää mennä. Toivoisin, että Suomen pelastaminen olisi sellainen periaatekysymys.

16.07 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hallituksella on kaikki avaimet ratkaista tämä tilanne. Pääministeri Sipilä on omistajaohjausministeri. Jos Zyskowicz on huolissaan tästä tilanteesta, kehotan kääntymään pääministerin puoleen.

Mutta, arvoisa edustaja Zyskowicz, kun te luettelitte näitä keinoja, joilla hallitus teidän mielestänne yrittää kasvua saada aikaiseksi, niin yksi piirre leimaa niitä kaikkia keinoja: niistä yksikään ei tule voimaan tänä vuonna, yhden yhtä niistä ei tule voimaan ensi vuonna — aikaisintaan, jos te saatte nämä pakkopalkanalennukset voimaan, 2017 alusta, ja silloinkin on kyseenalaista. Meidän vaihtoehtomme tarjoaa työtä tässä ja nyt. Ei meillä ole aikaa odottaa ja antaa työttömyyden kasvaa.

Arvoisa puhemies! Ministeri Stubb, te pyydätte anteeksi mutta ette tee mitään — miltä kuvittelette, että se näistä yliopistonopettajista ja opiskelijoista tuntuu? Jos te käytte viemässä sen karkin ja pyydätte anteeksi, niin kai oletus on se, että te teettekin asialle jotain. Mitä aiotte tehdä, jos kerran olette (Puhemies koputtaa) pahoillanne siitä, mitä olette tekemässä?

16.09 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoitteet, jotka tähtäävät suomalaisen työn kilpailukyvyn vahvistamiseen ja sitä kautta viennin edistämiseen, uusien työpaikkojen syntymiseen Suomeen, toteutuvat hyvin, jos työmarkkinajärjestöt pystyvät sopimaan riittävistä uudistuksista. Tämähän on hallituksen ensisijainen tavoite. Eihän tavoite ole se, että tuodaan niin sanottuja pakkolakeja eduskuntaan. Tavoite on se, että työmarkkinajärjestöt pystyvät sopimaan. Jos nyt pystytään sopimaan näistä asioista, jotka ovat siellä pöydissä, niin jo se varmuus, joka syntyisi siitä, mikä on palkkakehitys vuonna 2017 ja -näkymä vuodelle 2018, toisi sellaista vakautta ja ennustettavuutta, jolla olisi myönteinen merkitys. Nämä pakkolait eivät sitä tuo, ja hallitus ei niihin pyri.

Mitä sitten tulee tähän anteeksipyyntöön, niin voin sanoa, että totta kai meidän mielestämme nämä leikkaukset, esimerkiksi koulutusleikkaukset, ovat hyvin ikäviä, ja varmasti hallitus harkitsee niiden perumista, kun te lyötte pöytään niitä vaihtoehtoisia säästöjä.

16.10 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän edelleen hämmästyttävänä sitä, kuinka hallitus vähättelee tätä suhdannepoliittista tilannetta ja niitä suhdannepoliittisia ongelmia, mitä Suomella kyllä on. Hallitus sanoo nyt tavoittelevansa kas-

vua rakenteellisilla uudistuksilla, mutta hallituksen edustajat ja valtiovarainministeri eivät vastaa siihen, miksi te niiden lisäksi olette valinneet jatkaa kireän finanssipolitiikan linjalla etupainotteisesti toteutetuilla isoilla leikkauksilla julkisiin menoihin.

Suomen tämänhetkinen tilanne on minun mielestäni paras osoitus siitä, kuinka tämä kireä finanssipolitiikka on ollut tehotonta niin velkaantumisen kuin työttömyyden vähentämisen näkökulmasta, minkä lisäksi se hallituksen edustajien omienkin puheenvuorojen mukaan tulee olemaan haitallista kasvulle ja tulee siten myöskin lisäämään työttömyyttä. Miksi tämä on oikea finanssipoliittinen linja tässä suhdannetilanteessa?

16.11 **Lasse Hautala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansalaiset monasti sanovat, että kyllä te siellä eduskunnan istuntosalissa olette kaikista asioista eri mieltä, ja tämä tämänpäiväinen keskustelu hyvin sen osoittaa. Ainut, mistä olemme yhtä mieltä, on se, että meillä on liikaa työttömiä, noin 450 000 työtöntä, ja vaarana on, mikäli tämä meno jatkuu, että tämä työttömien määrä lisääntyy. Siksi tarvitaan muutoksia. (Sosialidemokraattien ryhmästä: Mitä ne ovat?) — Hallitus on esittänyt kärkihankkeita juuri sellaisille toimialoille, joilla on kasvumahdollisuuksia Suomessa. Me olemme menettäneet käyttötavarateollisuuden menneinä vuosikymmeninä, ja sitä ei oikeastaan voida laittaa minkään puolueen syyksi, vaan se on globaali ongelma. Sen lisäksi, että me korjaamme kärkihankkeiden kautta tilannetta, myöskin yritysten rahoitusta tulee kehittää ja siksi kohdentaa sitä nimenomaan pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, koska sinne on mahdollisuus luoda uusia työpaikkoja.

16.12 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä synkeä on tulevaisuus ja synkeä niillä, jotka olettavat, että tänä päivänä me jaksaisimme miettiä lasten ja nuorten tulevaisuutta. 15 vuoden kuluttua, uusimman tiedon mukaan, koulutustaso tulee Suomessa pysähtymään. Sen nousu on ollut meille olennainen tekijä siihen, että myöskin tulevaisuutta on. Eli kyllä tosiasia on vain se, että koulutustason nousu ja teknologian kehitys ovat taanneet meille kilpailukyvyn. Nyt pää on tulossa vetävän käteen, koska nämä erittäin massiiviset koulutusleikkaukset tulevat johtamaan siihen, että tämä kuvio entisestäänkin vaikeutuu. Jos koulutustason lasku ja siihen yhdistetty rakenteellinen muutos, jossa maistereiksi ei enää kouluteta osaa nuorista ollenkaan, ovat niitä säästötoimia — ja lisäksi massiiviset epäoikeudenmukaiset leikkaukset sosiaalisesti kohdennettuina, ostovoiman heikentyminen ja työttömyyden kasvu — ne johtavat siihen, että ostovoima entisestään kurjistuu ja entisestään (Puhemies koputtaa) tulee lisää työttömiä. Ja tämä johtaa erittäin huonoon ja synkeään tulevaisuuteen.

16.13 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Edustaja Ala-Nissilä kysyi tässä aikaisemmin, mistä löytyvät esimerkit niistä maista, jotka elvyttämällä olisivat tässä tilanteessa lähteneet nousuun. Niitä itse asiassa kyllä löytyy. Sen sijaan ei löydy niitä, jotka tässä tilanteessa lähtevät leikkaamaan koulutuksesta ja tutkimuksesta ja sillä saavat laivan vaihtamaan kurssia — ellei kurssi alaspäin ole se muutos, joka halutaan.

Mutta se ei tässä nyt itse asiassa ollut se pointti: Ministeri Stubb puhui viennistä, yksityissektorista, yrityksistä ja siitä, miten hyvät vientituotteet ovat tärkeitä. Siinä valossa on äärimmäisen hämmentävää, että nyt leikataan pohjasta ja hallitus, ilmeisesti äärettömän hyvän itsetunnon vallassa, ajattelee pystyvänsä valitsemaan siitä ne kultajyvät, joille sitten jaetaan niitä vähiä varoja, mitä on. Tämä on markkinataloudessa hyvinkin erikoinen stra-

tegia, ja ihmettelen, että keskusta ja kokoomus ovat ajatelleet sen olevan se tie uuteen nousuun.

16.14 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Kyllähän täytyy tähän keskusteluun todeta se, että opposition tilannekuva on valitettavasti hukassa. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä)

Meillä on hyvä mietintö tehty julkisen talouden suunnitelmasta, missä otetaan huomioon talouden tila, hallituksen finanssipoliittinen linja, julkisen talouden tasapaino, valtiontalouden sopeutuksen kohdentumiset sekä vaikutukset, maahanmuuton osalta myös, valtiontaloudelliset vastuut sekä kuntatalous. Täytyy ottaa nyt huomioon se, että tästä talouden tilasta tämä yhteinen tilannekuva meidän pitäisi saada. Meillä on vuodesta 2009 ollut talous alijäämäinen, talouskasvu on hidasta, se on hidasta myöskin pitkällä aikavälillä, työttömyys, ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömyys, on kasvanut.

Hallituksen finanssipoliittinen linja on kuitenkin sellainen, mikä vie meidät kestävän kasvun tielle, kohenevan työllisyyden tielle. Me sopeutamme julkista taloutta, ja muun muassa nämä tieliikennepanostukset, joita on tulossa 600 miljoonaa, ovat hyvä eväs siihen.

16.15 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa, jos aloitetaan hallituksen talouslinjauksista, niin hallitus on aika kujalla, kun puhutaan esimerkiksi siitä, että halutaan saada vientiä, mutta sitten leikataan koulutuksesta, tutkimuksesta eli meidän tulevaisuudesta. (Eero Heinäluoma: Ja lasketaan autoveroa!)

Edustaja Zyskowicz sanoi, että tuokaa vaihtoehtoja, niin sitten pohditaan koulutusleikkauksia vielä kerran. Tässä on aika moni puolue tuonut vaihtoehtoja, ja olisi muuten mahtavaa, jos hallitus voisi näitä kerrankin ottaa todesta ja lopettaa sen hokemisen, että vaihtoehtoja ei ole. Kuten sanottu, jos halutaan nostaa vientiä, niin innovaatiot, tutkimustoiminta ja koulutus ovat kaiken a ja o.

16.16 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Touko Aalto lupasi antaa minulle ilmaista kansantalouspoliittista koulutusta, ja otan sen mielelläni vastaan. Yleensä olen kyllä ollut toisella puolen tiskiä, koska olen ammatiltani kansantaloustieteen opettaja, mutta hyvä, että tällaistakin toimintaa on tulossa.

Sitten täällä edustaja Heinäluoma mainitsi luvun puoli miljardia, ja se kyllä myöskin osui erittäin kohdalleen, koska nimenomaan tämä puoli miljardia on juuri tyhjän päällä siinä teidän vaihtoehtobudjetissanne, josta huomenna puhutaan. Ne ovat niitä kertaluontoisia rahastoja, joista te otatte rahaa pois ja jaatte menemään.

Minä toivoisin — kun puhuttiin näistä asiantuntijoista, kun Suomen Pankin linjaukset ovat aika pitkälle sen linjan takana, minkä hallitus on valinnut — että kun Suomen Pankki järjestää näitä illanviettoja myöskin opposition edustajille, niin varatkaa oikein pitkä aika ja käykää perusteellisesti nämä asiat lävitse, koska teillä on kyllä aikamoinen tukiopetuksen tarve.

16.17 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyys on koko ajan kasvanut, ja siksi työllisyyden hoitamisen pitäisi olla ykkösasia, mutta hallituksen toimet tulevat monien asiantuntijoiden mukaan lisäämään edelleen työttömyyttä. Kärkihankkeet eivät tätä välitöntä tilannetta kyllä auta, etenkin kun samalla työllisyysmäärärahoja vähennetään kovalla kädellä.

Myös nuorisotyöttömyys on kasvussa. Meillä on lähes 45 000 alle 25-vuotiasta työtöntä nuorta, ja nyt hallitus aikoo vähentää myös nuorten työllisyyteen ja syrjäytymisen ehkäisyyn suunnattuja määrärahoja. Pidemmällä tähtäyksellä tämä tulee yhteiskunnalle todella kalliiksi, sillä syrjäytymisen ehkäisyyn panostettu euro tuottaa itsensä monin verroin takaisin. Me tiedämme, että yksi syrjäytynyt nuori maksaa elämänsä aikana reilusti yli miljoona euroa, ja nyt kyllä näyttää siltä, ettei hallitus ole lainkaan laskenut niitä vaihtoehtoiskustannuksia, joita nuorten kasvava työttömyys ja syrjäytyminen tulee yhteiskunnalle maksamaan.

16.18 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Demarien linjasta jää kyllä nyt vähän ristiriitainen kuva. Toisaalta perätään lyhyen tähtäimen vaikuttavuutta, mutta toisaalta tarjotaan sen tilalle tempputyöllistämistä, työllisyysmäärärahoja, (Välihuutoja vasemmalta) työllistämistukia yleisestikin, jotka eivät auta kuin lyhyellä aikavälillä, ja nekin rahoitetaan velalla. Toisaalta perätään tuottavuuden nostamisen perään — sitä ei toki voi kuin kiitellä — mutta kuten tiedämme, täältä julkiselta sektorilta käsin me emme voi tuottavuutta nostaa kuin lisäämällä panostuksia osaamiseen, ja pitkällä aikavälillä ne auttavat, jos auttavat.

Erityisesti ihmettelen sitä, että teillä ei tunnuta huomaavan tätä rakenteellisen uudistuksen tarvetta työmarkkinoilla. Puhutaan kovasti siitä, kuinka osaaminen ratkaisee ja hyvät tuotteet ratkaisevat, mutta markkinoilla on kyllä näin, että jos juuston hintaa laskee, sen kysyntä nousee. Ei ole mitään eroa työmarkkinoiden (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) osalta siinä: jos työn kokonaiskustannusta (Puhemies koputtaa) saadaan alaspäin ja lähemmäs tuottavuutta, sen menekki lisääntyy.

16.20 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ehkä erikoisinta, mitä olen kuullut pitkään aikaan, että työtön ihminen on edustaja Lepomäen mielestä juustoa. (Ben Zyskowicz: Mikä tulkinta!) — No, näinhän hän tässä juuri sanoi.

Sanoisin lisäksi edustajille Satonen ja moni muu, että on melkoisen röyhkeää se, että jos hallituksenne ottaa 570 miljoonaa lisävelkaa, niin te kehtaatte moittia oppositiota siitä, että se tahtoo vähentää velkaa 330 miljoonaa. Jos te ette usko siihen, mikä on meidän vaihtoehtobudjettimme, jossa kolme tärkeätä elementtiä täyttyy yhtä aikaa — kasvun ja työllisyyden panostukset, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja vastuullinen valtiontalous, jotka kaikki puuttuvat teidän julkisen talouden suunnitelmastanne, jotka kaikki puuttuvat teidän budjettikirjastanne — hyväksyn sen, mutta pientä nöyryyttä, ehkä retoriikkaa, voisi tässä tapauksessa toivoa, kun te kuitenkin velkaannutatte Suomea jatkuvasti lisää.

16.21 **Tiina Elovaara ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Presidentti Niinistöä lainaten nuorempana edustajana totean, että me maksamme joko teidän velkanne tai teidän eläkkeenne, mutta emme molempia. Velkaantuminen täytyy pysäyttää, ja hallitus on ymmärtänyt tämän.

16.21 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä SDP:n velanottamisasia onkin oikeastaan aika mielenkiintoinen. Te kerroitte, että otatte vähemmän velkaa. Sinänsä hyvä tavoite, mutta kuinka te rahoitatte tämän? Te otatte kunnilta pois, koska ette tee kunnallisverotuksessa kunnille tulevaa hyvitystä, 150 miljoonaa euroa, harmaaseen talouteen 20 miljoonaa ja ajattelette, että heti kymmenkertaisena siitä tulee

200 miljoonaa. Tekin lähdette ryöstämään Suomen Pankin, 60 miljoonaa lähtee sieltä, 350 miljoonaa Sitran pajasta, niin edelleen. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) Nämä luvut todellakin ovat senkaltaisia, että voidaan sanoa, että näillä eletään, mutta tämä on sitä todellista peiton jatkamista. Leikataan toisesta päästä ja sitten siirretään toiseen paikkaan, mutta meidän kansantaloutemme ei parane yhtään, vientikykymme ei parane yhtään eikä Suomen tilanne ole parantunut yhtään.

16.22 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon asiantuntijalausunnoista. Toivoisin, että jos hallitus ei asiantuntijoiden mielipiteitä kuuntele eikä halua niitä noudattaa, niin ottaisitte edes järjen käyttöön, koska työttömyys on suurin yhteiskunnallinen myrkky. Tänä päivänä työttömyys kasvaa, nuorisotyöttömyys kasvaa, ja työttömyys on se, mikä jakaa kansan kaikkein pahimmin kahtia. Investoinnit, koulutukset, investoinnit rakentamiseen, peruskorjaamiseen. Nopeasti voitaisiin saada koko maahan työpaikkoja, jos hallitus käyttäisi vaikka 10 prosentin porkkanarahaa. 100 miljoonalla eurolla voisimme saada miljardin edestä hankkeita ja työllistettyä ihmisiä. Nämä koituisivat pikkukoululaisten turvallisina kouluympäristöinä, sairaaloita ja vanhainkoteja voitaisiin peruskorjata, tehdä sitä yleistä hyvää koko maahan. Tämän luulisi kelpaavan niin keskustalle, kokoomukselle kuin perussuomalaisillekin. Miksi ette tee tätä? Työttömyys ei ole asia, jota voi siirtää tuonnemmaksi, (Puhemies koputtaa) panna plakkariin, vaan siihen täytyy tarttua tässä ja nyt.

16.23 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Haatainen tuossa juuri siteerasi hyvin, että jos ei oteta asiantuntijaa, niin otetaan edes järki käyttöön. Minä itse pidän kaikkia asiantuntijalausuntoja järkevinä. Hallitus on ottanutkin niistä oman osuutensa ja kiinnittää huomiota yrittäjyyteen, koska pk-sektori on todistettavasti ollut viimeisen viiden vuoden aikana merkittävin työllistäjäsektori. Hallitus panostaa työllistämiseen ja nimenomaan pienyrittäjiin. Uskon, että tämä on se oikea linja, millä Suomeen luodaan uusia työpaikkoja ja saadaan tavoiteltua tätä alijäämää, mikä tässä valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajankin puheenvuorossa tuli esille, että tämä 3 prosentin alijäämä on se kynnyskysymys, mitä tässä lähdetään nyt tavoittelemaan, ja siksi panostukset pienyrittäjyyteen ja pk-sektoriin ovat tärkeitä asioita.

16.24 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuntuu sille, että hallitus on ottanut tavoitteekseen 5+5 ja niin edelleen ja ajattelee, että voi hypätä yhdellä loikalla 15 metriä — tuntematta, ymmärtämättä, että se on täysin mahdotonta.

Nyt pitäisi ehdottomasti vasemmistoliiton linjan mukaan hypätä ensimmäisellä loikalla jo 7 metriä ja pidemmällä aikatavoitteella saavuttaa se 5+5+5, koska se on juuri sitä, mitä tarvitaan nyt: elvyttämistä, niin kuin vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa on. Kaikki talouden asiantuntijat näin sanovat. Kuunnelkaa järjen ääntä. Ja nyt toivon, että keskustassa kaivatte sen teiltä nyt hukassa olevan maalaisjärjen esiin.

16.25 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän pitää muistaa, missä maailmassa me elämme. Tämä on jatkuvaa globaalia rakennemuutosta. Me elämme Saksan vetämässä yhteisvaluutassa. Digitalisaatio ja robotiikka myöskin syövät työpaikkoja, niin kuin näemme tänä päivänä. Olosuhteet ovat paljon vaativammat. Me tar-

vitsemme välttämättä työllisyyttä ja yrittäjyyttä suosivia rakenteellisia uudistuksia. (Eero Heinäluoma: Ja koulutusta!)

Tämä SDP:n vaihtoehtobudjetti jää valitettavasti kabinettinäpertelyksi. Se peittää sen tosiasian, että SDP ei ole valmis tekemään sellaisia rakenteellisia uudistuksia, joilla suomalaista työtä ja työllisyyttä parannetaan. Se on todella valitettavaa. Hallituksen kärkihankkeet, paikallinen sopiminen, esimerkiksi työttömyysturvan aktivoiminen, ovat juuri sellaisia rakenteellisia uudistuksia, joita tämä maa tarvitsee.

16.26 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvästikin niin, että edustaja Ala-Nissilä ei ole ehtinyt tutustua kunnolla tähän valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan puheenvuoroon, edustaja Kallin työhön valtiovarainvaliokunnassa, kun siellä peräänkuulutettiin, että on tarve vaihtoehtoiseen keskusteluun (Olavi Ala-Nissilä: Kyllä, kyllä!) ja tarve erilaisiin pohdintoihin. Mutta huomaa, että edustaja Ala-Nissilä on kauhuissaan, kun jollain on joitain muita ehdotuksia kuin mitä tämä Sipilän hallitus valtiovarainministeri Stubbin tuella on tehnyt.

Palaan kuitenkin siihen olennaiseen, että tässä ja nyt te ette itse ole tekemässä mitään, paitsi että te leikkaatte työllisyysmäärärahoja, paitsi että te leikkaatte työttömyysturvaa. Varsinaisesti itse ette ole tekemässä mitään. Teidän lääkkeenne on tämä, että otetaan 500 euroa postimiehen ja postinaisen kuukausipalkasta pois, ja sitten teidän asiantuntijanne täällä sanovat, että kyllä rupeaa juustoa menemään kaupaksi ja posti kulkee, kun otetaan 500 euroa pois. Kyllä kirjeitä tulee lisää, kun 500 euroa on pois.

16.27 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää nyt muistuttaa: mehän keskustelemme julkisen talouden suunnitelmasta, joka tähtää sinne vuoteen 19. Totta kai pitää olla selkeä näkemys siitä, millä lisävelkaantuminen seuraavien vuosien aikana saadaan pysähtymään. Velathan maksaa ainoastaan työntekijä ja yrittäjä. Verotuloilla hoidetaan nimenomaan tämä lisävelkaantuminen, ja sen tähden meidän pitää käydä tätä vaihtoehtoista keskustelua, millä talouspoliittisella linjalla se lisävelkaantuminen voidaan pysäyttää.

Ongelmahan on se, että meillä ei ole pystytty tekemään sellaisia rakenteellisia uudistuksia, joilla työn tekeminen olisi kannattavampaa, ja että syntyisi sellaisia tuotteita, joita pystytään viemään ulos, ja samalla pystyttäisiin tekemään Suomessa enemmän sellaisia tuotteita, ettei tarvitse tuoda ulkoa. Tässä meidän pitää löytää ne keinot, joilla palkkaa ei tarvitse alentaa mutta löydetään työn tuottavuutta ja joilla niitä sivukuluja ja muita rasitteita voidaan vähentää. (Eero Heinäluoma: Oikein!)

16.28 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella sosialidemokraattiset valtiovarainministerit eivät saaneet mitään muuta aikaiseksi kuin 25 miljardia lisää velkaa meidän maksettavaksemme. (Välihuutoja) — 25 miljardia, 6—7 miljardia vuodessa. — Tämän vuoden budjettiin te varasitte työllisyysmäärärahoja puolen vuoden tarvetta vastaavasti. Totta kai, kun tekee puolen vuoden budjetin, niin sitten budjetin velkamäärän kasvu on hitaampaa. Eli teiltä on täysin pohja tässä pois. Mitä te sitten saitte viime kaudella aikaiseksi: ministeri Urpilainen esitteli yhteisöverouudistuksen alentamisen 24,5:stä 20 prosenttiin, ja se näkyy nyt osinkoina. Eli te olette syyllinen siihen, mistä edustaja Uotila ihan oikein sanoi, jos se syyllisyydeksi katsotaan. Eli kyllä teillä teot ovat nyt kovin kaukana siitä, mitä ovat tämän päivän puheet. (Puhemies koputtaa)

16.29 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Myllykoski toi esiin vaihtoehtobudjetin, ja siinähän esitetään 300 miljoonaa euroa lisää kehitysapuun ja alvin alentamista 2 prosentilla, lisää lainaa valtiolle 1,5 miljardia. Demarit esittävät puolestaan ensi vuodelle 740 miljoonaa euroa lisää veroja. Tässä on semmoinen harha, että kuvitellaan, että hyvinvointi automaattisesti lisääntyy verotusta kiristämällä ja lainaa lisäämällä. Tiettyyn rajaan asti näin voi olla. Jos suhdannekuoppa on lyhytaikainen, niin sen yli voidaan ehkä loikata velkaelvyttämällä, mutta nyt sitä on tehty jo vuodesta 2008 lähtien, ja tulokset eivät enää puhu puolestaan.

Tässä ihan riittävästi. — Kiitos.

16.30 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että edustaja Kiuru nyt todella perehtyisi tähän meidän vaihtoehtoomme. Hän huomaisi, kun hän siihen todella perehtyisi, että se, mitä hän tässä sanoi, ei pidä paikkaansa.

Arvoisa puhemies! Tämä valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Kallin toteamus, että ei pitäisi palkkoja leikata — niin kuin hän totesi — on uutinen. Kysyn, ministeri Stubb, oletteko samaa mieltä, oletteko valmis luopumaan 5 prosentin palkanalennustavoitteesta.

Ja kun vastaatte siihen, niin voisitteko te nyt samalla vastata kysymykseen tästä koulutuksesta? Tänään OECD on varoittanut Suomea siitä. Kuten edustaja Kiuru täällä totesi, Suomen osaamistaso pysähtyy. Ja te pyydätte anteeksi, mutta ette tee mitään. Yhtään vastausta näihin, osaamistason laskuun, koulutusleikkauksiin, ei ole täältä salin oikealta laidalta tullut, ei kokoomukselta, ei keskustalta, ei perussuomalaisilta. Ministeri Stubb, voisitteko te nyt vastata? Pyydätte anteeksi mutta aiotteko te tehdä jotain tälle asialle? (Puhemies koputtaa) OECD on meitä nyt varoittanut.

16.32 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedustelen, valtiovarainministeri Alexander Stubb: Täällä juuri äsken Ben Zyskowicz sanoi, että jos oppositio pystyy esittämään vaihtoehdon näille koulutusleikkauksille, se otetaan ilomielin vastaan ja koulutuksen leikkaukset perutaan. Toisto on opintojen äiti. Vihreät ovat koko syksyn esittäneet yhden suhde yhteen -vaihtoehtoja näille leikkauksille. Ensi vuoden osalta jo vain ja ainoastaan se kilometrikorvausten ylikompensaatio-osuus ja työmatkakuluvähennyksen pienin tasoleikkaus riittävät kompensoimaan kaikki ensi vuoden koulutusleikkaukset. Oletteko te, arvoisa valtiovarainministeri Stubb, valmis ottamaan tämän vihreiden korvaavan vaihtoehtoesityksen nimiinne?

16.32 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Pauli Kiurulle: Aivan oikein totesitte, että tämä meidän vaihtoehtobudjettimme ehdotus arvonlisäveron määräaikaisesta 2 prosenttiyksikön alentamisesta ikävä kyllä tuo aukkoa 1,5 miljardia meidän verotuloihin. Mutta muistakaa se mitalin toinen puoli: maistuisiko kenties teille ja maistuisiko myös valtiovarainministeri Stubbille arvioitu 0,8 prosentin kasvu kansantalouteen ensi vuoden aikana? Elikkä komission 0,7 prosentin lisäksi 0,8 prosenttia, yhteensä 1,5 prosenttia. Siinä valossa se veromenetys muuttuukin aivan toisenlaiseksi.

16.33 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on, että Suomeen syntyisi vielä yhteiskuntasopimus, ja hallituksella on ollut erittäin pitkämielinen asenne siihen. Kerta toisensa jälkeen työmarkkinajärjestöihin on ve-

dottu, että tällainen sopimus syntyisi, ja se nyt saattaa olla lähellä. Jos tämä syntyy, niin sehän johtaa varmasti vielä parempaan tulokseen kuin nämä niin sanotut pakkolait, joihin hallitus joutuu turvautumaan, jos se ei synny. Sen takia minä vetoan SDP:n avainhenkilöihin: Teillä on valtavan hyvät kontaktit ay-liikkeeseen ja luottamus. Käyttäkää niitä nyt Suomen edun nimissä, meidän koko Suomen ja suomalaisten edun nimissä. Teidän kannatuksenne tulee takuuvarmasti nousemaan entisestään, kun te osoitatte sen, että te kannatte isänmaasta huolta ettekä puoluepolitiikasta. Tehkää sitä kulisseissa, tehkää sitä julkisuudessa ja varmistakaa, että pääministeri Sipilän hallituksen yhteiskuntasopimus toteutuu, koska sillä voidaan palauttaa Suomen kilpailukykyä, saada aikaan uusia työpaikkoja ja lisää verotuloja ja säilyttää tämän hyvinvointiyhteiskunnan perustaa.

16.34 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tämä isänmaan etu on meillä kaikilla tavoitteena, me näemme vain sen vähän eri tavalla, miten se isänmaan etu saavutetaan. Sosialidemokraattien näkemyksen mukaan talous saadaan kuntoon sillä, että me lisäämme kasvua ja työllisyyttä. Se on ainut tapa, (Maria Tolppanen: Miten te teette sen?) millä me saamme tämän talouden kuntoon.

Täällä kysyttiin näistä lyhyen aikavälin työllistämisistä. Rakentaminen on yksi asia, mikä pitää saada liikkeelle. Asuntorahastossa on noin 600 miljoonan euron mahdollisuus laittaa pyöriä liikkeelle, ja tämä on käytettävä täysimääräisesti hyväksi. Koulutus on toinen asia. Tässä ja nyt tulee koko ajan lisää kuluja, jos tällä linjalla jatketaan. Olin juuri Itä-Suomen OAJ:n kanssa keskustelemassa. He pelkäävät paluuta 70-luvulle. Sitäkö me tahdomme? Siitä on tosi vaikea päästä takaisin 2020-luvulle. Nämä ovat niitä kustannuksia, joita synnytetään nyt, ja näitä kustannuksia ei saa tulla, jotta kykenemme sitten viemään tämän talouden ja (Puhemies koputtaa) työllisyyden kasvun ja sitä kautta hyvinvoinnin eteenpäin.

16.35 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tuossa paljon totta oli, mitä edustaja Myller sanoi, mutta mistä syystä tämä maa on ajettu semmoiseen tilanteeseen, että muun muassa eilen pörssiyhtiö Wärtsilä antoi 98 ihmiselle lähtöpassit Vaasasta, koko maasta vähän toiselle sadalle ihmiselle? Miksi? Sen takia, että työt on viety halvemman työvoiman maihin. Kuka antoi luvan? Kuka antaa luvan, että meille voidaan tuoda ulkomaalaista työvoimaa esimerkiksi Virosta rakennustyömaille? Me voimme pykätä täällä pystyyn mitä tahansa, mutta me palkkamme ihmiset Virosta tänne tekemään, koska he ovat halvempaa työvoimaa kuin meidän oma työvoimamme. (Paavo Arhinmäen välihuuto) Se ei tarkoita sitä, että meidän työvoiman palkkaa lasketaan, vaan se tarkoittaa sitä, että meillä on oikeus ja meillä on velvollisuus asettaa meidän omat ihmisemme etusijalle silloin, kun työpaikkoja jaetaan. Te olette tehneet siinä virheitä, me emme halua tehdä siinä enää virheitä.

16.36 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppanen, paras tapa tässä on harmaan talouden vastainen toiminta, että tänne ketään ei tuoda polkemaan palkkoja, jätetä sosiaaliturvamaksuja ja veroja maksamatta. EU:ssa emme voi estää esimerkiksi virolaisia tulemasta tänne, ja jos heille maksetaan työehtosopimusten mukaiset palkat, maksetaan sosiaalimaksut ja verot, niin eihän meillä mitään sitä vastaan ole.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa nyt on oleellista se, että kun puhutaan, että Suomen velkaantuminen pitää taittaa, kaikki ovat siitä samaa mieltä, ja ainoa keino, jolla se taitetaan, on se, että me saamme työllisyyden paranemaan ja että meillä talous lähtee kasvuun. No, mitä tekee hallitus? Leikkaa koulutuksesta, mikä heikentää meidän tulevaisuuden mahdollisuuksia; leikkaa ostovoimasta, eläkeläisiltä, työttömiltä, opiskelijoilta, mikä vie erityisesti pienyrittäjien työpaikkoja; ajaa pakkolakeja, joilla leikataan lomarahoja, sairausajan palkkaa, mikä heikentää ostovoimaa ja vie kulutusta. (Puhemies koputtaa) Mitkä ovat ne keinot, joilla saadaan niitä työpaikkoja ja kasvua aikaan? Niitä te ette ole kertoneet.

16.38 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppositio kritisoi hallitusta kovasti siitä, että eihän talous nouse pelkästään leikkaamalla, mutta toisaalta joka ainoan kerran, kun hallitus on esitellyt rakenteellisia uudistuksia, oppositio on vastustanut ihan yhtä julmalla ja tiukalla vastustuksella silloinkin. Eli en oikeastaan usko, että oppositiolle kelpaavat mitkään hallituksen lääkkeet. Erityisesti ihmettelen sitä, että kun oppositio kovasti vetoaa erilaisiin talousviisaisiin oman talouspolitiikkansa tukena, niin he tuntuvat ensinnäkin valitsevat sellaiset taloustieteilijät, jotka tukevat heidän omaa käsitystään, ja senkin jälkeen siteeraavat heitä kovin puolinaisesti. Erityisesti on siteerattu Sixten Korkmania, joka kuitenkin sanoo esimerkiksi seuraavalla tavalla: "Meillä voisi olla korkeatasoisempi ja vähemmän kustannusraskas korkeakoulujärjestelmä, jos sitä voitaisiin ennakkoluulottomasti uudistaa" — kuten hallitus tekee. Lisäksi vielä: "Rakenneuudistusten onnistuminen on Korkmanin mielestä ratkaisevaa Suomen talouden saamiseksi kestävälle kasvu-uralle. Suomen vaisut talousnäkymät ja vuosittain kohoavat väestön ikääntymisestä johtuvat menot (Puhemies koputtaa) ovat luomassa itseään ruokkivaa velkakierrettä, joka ei oikene (Puhemies: Aika on jo täynnä!) ilman tuntuvia menoleikkauksia." Näin... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

16.39 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän totuus on, että koskaan valtiovarainvaliokunnassa lähihistoriassa, ainakaan kun minä siellä olen ollut, en ole kuullut niin kriittistä ekonomistijoukkoa arvioimassa tämän hallituksen talouspolitiikkaa. Se oli niin kriittinen, että me jouduimme poikkeuksellisesti jopa äänestämään valiokunnassa siitä, olivatko asiantuntijat kriittisiä vai eivät, koska valiokunnan mietinnössähän on lause, jossa vähän viitataan, että eihän tässä nyt kritiikkiä ollutkaan, mutta me emme voineet kerta kaikkiaan oppositiossa ottaa tätä kantaa omiin nimiimme. Siksi äänestimme siitä, olivatko asiantuntijat kriittisiä. Tämä on tavatonta, en ollut tällaiseen aikaisemmin törmännyt.

Mutta, arvoisa puhemies, kun puhutaan tästä kriittisyydestä, niin sehän tulee juuri siitä, että kun hallitus uskoo, että sillä, että leikataan tulevaisuudessa palkkoja, ratkaistaan työpaikat tässä ja nyt, niin tämä yhtälö on mahdoton ja oikeastaan, voisinko sanoa, pähkähullu. Tätähän nimenomaan nyt kaikki asiantuntijat kritisoivat.

Mitä tulee tähän, mitä minä ihmettelen, tämä on kokoomuksen linja, hyvä, mutta miksi esimerkiksi perussuomalaiset tuntuvat riemuitsevan siitä, että palkkoja alennetaan? (Puhemies koputtaa) Toimi Kankaanniemi äsken sanoi, että hän riemuitsi siitä, että pienipalkkaiset... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

16.40 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on moneen otteeseen puhuttu valiokunnan kuulemista asiantuntijoista. No, hyvään tapaanhan kuuluu,

että oppositiolla on mahdollisuus esittää valiokuntaan kuultavaksi — jos esimerkiksi teidän esittämänne asiantuntijat muodostivat kokonaismassasta 80 prosenttia, niin välttämättä siitä nyt ei kannata tehdä yhteenvetoa ja suorittaa sitä kuvaa. (Eero Heinäluoma: Ei se ole totta! — Pia Viitanen: Ei se pidä paikkansa!)

Olen moneen kertaan peräänkuuluttanut sitä, että minusta on oikein, että käydään talouspoliittista keskustelua, esitetään erilaisia vaihtoehtoja. Nyt sitä käydään. Valitettavasti yhdyn siihen näkemykseen, mitä edustaja Rossi totesi, että velkaantumisen vaihtoehto ei voi olla se, että ryöstetään Suomen Pankki, otetaan Sitran tase käyttöön, (Eero Heinäluoma: Taseet töihin!) tehdään pankkivero, pistetään voimalaitoksille vero. Ei tämä voi olla velkaantumisen vaihtoehto. Se on vain yksi elvytysruiske.

16.41 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on ottanut linjaksi eriarvoisuuden lisäämisen, kaikkein pienituloisimpien, sairaiden, lapsiperheiden, opiskelijoiden ja eläkkeensaajien kurittamisen. Hallitus myös leikkaa työllisyysmäärärahoja, työntekijöitten hyvinvointia, ja työelämän epävarmuutta lisätään. Hallitus myös leikkaa rajusti osaamistamme, jonka avulla pieni kansakuntamme on noussut maailmankartalle.

Arvoisa valtiovarainministeri, hallituksen linjaus on ollut se, kuten itsekin olette todenneet, että leikkaamalla parannetaan työllisyyttä. Tämä on aiheuttanut kuitenkin sen, että hallitus on kääntänyt työllisyyden kehityksen negatiiviseen kierteeseen. Antakaa minulle nyt, kun en oikein ymmärrä, rautalankaversio siitä, miksi te ette panosta työllisyyteen juuri nyt vaan te odotatte niiden viiden eri sektorin paranemista ja odotatte tulevaisuuteen, vuoteen 2017, jos sen jälkeen vaikka tapahtuisi (Puhemies koputtaa) jotakin, ja jos ei tapahdu, niin sitten leikataan uudestaan.

16.42 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua nyt vähän naurattaa tuommoinen, että täällä sanotaan, että me olemme valinneet linjaksi lapsiperheiden ja muiden ihmisten nöyryyttämisen. Minä en ainakaan hallitusohjelmasta löydä tällaista kirjausta, niin että ei nyt lisätä sinne sellaista kuitenkaan.

Sitten minä olisin halunnut keskustella harmaasta taloudesta. Siitä tuotiin täällä esimerkiksi, että se on hyvä asia, ja hallitushan kuunteli tässä valiokuntia, muun muassa työvaliokuntaa, jossa minä olen, ja se palautettiin, koska se tuottaa meille verovaroja. Se oli hyvä asia.

Sitten tästä koulutuksesta täällä puhuttiin, puhuttiin siitä, että OECD on todennut, että koulutustaso pysähtyy. Meillä on erittäin hyvä koulutustaso, ja monesti mietitään sitä, mitä nuortenkin kanssa puhutaan. He jopa kokevat, että pitäisikö kaikilla olla maisterintutkinto, jotta voi tehdä jotain alempiasteista koulutusta edellyttävää työtä. Itse muistan, että kun nuorena menin töihin, niin pystyi hyvinkin helposti ottamaan erilaisia töitä vastaan. Nykyisin meillä on kaikenlaisia erilaisia ajokortteja ja muita edellytyksiä. En tarkoita sitä, että ihmisten ei tarvitsisi osata sitä työtä, mitä he tekevät, mutta ei se pelkästään, kuinka (Puhemies koputtaa) monta paperia sinulla on, tarkoita sitä, että olet... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

16.43 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tärkein tehtävämme taloutemme kuntoon saamiseksi on saada yritysten rattaat pyörimään ja suoma-

laisten työllisyys paremmaksi. Tästä olemme varmaankin tänään tässä salissa yksimielisiä, keinot tuntuvat olevan hallituksella ja oppositiolla vain vähän erilaisia.

On erittäin hyvä, että SDP on nyt huolissaan suuresta työttömyydestä. Miten oli viime kaudella? Viime eduskuntakaudella jatkuvasti kasvoi kuitenkin se työttömyys.

Suomessa tarvitaan rakenteellisia uudistuksia ja kilpailukyvyn parantamista, jotta vienti saadaan vetämään. Jos työvoimalla ei ole sitä aitoa kysyntää, niin siihen eivät varmaan auta minkäänlaiset työvoimapolitiikat — siihen todellakin tarvitaan niitä työpaikkoja. Hallituksen kärkihankkeiden kautta on todellakin mahdollista saada myöskin parannettua työllisyyttä. (Eero Heinäluoma: Kertokaa se luottoluokittajille!)

16.44 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Ministeri Stubb oli huolissaan Suomen vientiteollisuudesta ja sen menestymisestä. Minä tulen paikkakunnalta, missä tuotetaan tällä hetkellä maailman suurinta sellutehdasta Indonesiaan, maailman suurinta biokattilaa, biovoimalaitosta Etelä-Koreaan. Siellä investoidaan metsäteollisuuteen, siellä innovoidaan led-valoilla lääketieteelle tiettyjä toimenpiteitä, millä pystytään desinfioimaan näitä sairaalabakteereita pois. Kaikki se, mitä siellä on tehty, johtaa siitä, että Suomessa on ollut hyvä koulutus ja hyvä tuotekehittely. Nyt hallitus on ottamassa tuotekehittelystä ja koulutuksesta pois rahat — onko tämän tarkoitus sitten, että lähdetään suomalaista teollisuutta ajamaan tällä tavalla alaspäin, kun näitä rahoja ei sinne saada?

16.46 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP:n Lindtman ja Kiljunen moittivat voimakkaasti hallituksen työpaikkojen luomisen toimintalinjaa. (Välihuutoja) Kysynkin nytten, montako uutta työpaikkaa sosialidemokraatit loivat viime hallituskaudella. Ei tarvitse vastata, me tiedämme kaikki tämän vastauksen, (Välihuutoja) mutta miettikää itse sitä.

Sosialidemokraatit kaikki puheenvuoroissaan moittivat myös koulutusleikkauksia, vaikka edellisellä kaudella teidän salkkunne toimesta koulutusta leikattiin 1,7 miljardia euroa. Me tiedämme itsekin, että tässä taloustilanteessa me olemme samassa tilanteessa kuin viime kaudella ja yksinkertaisia vastauksia tähän ei ole.

Kolmanneksi, sosialidemokraattien neljä entistä ministeriä, jotka ovat puheenvuoroja täällä voimakkaasti pitäneet, leikkasivat useita miljardeja euroja viime hallituskaudella muun muassa kuntien valtionosuuksista, koulutuksesta, perheitten hyvinvoinnista ja niin edespäin. Me tiedämme kaikki, että tilanne on vähän sama kuin viime kautena. Me emme nopeasti saa kelkkaa käännettyä, mutta meillä on tahtotila ja meillä on keinot, millä me tuomme työpaikkoja ja luomme niitä. Odottakaa hetken aikaa, niin näette varmasti tuloksiakin.

16.47 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelin tuota Mika Niikon puhetta, (Kari Uotila: Viisaita sanoja!) niin kuulostaa siltä, että ikään kuin perussuomalaiset eivät olisi hallituksessa alkuunkaan, ikään kuin heillä ei olisi tässä maassa valtaa ollenkaan. Siis yhtään puheenvuoroa täällä ei ole kuultu siitä, mitä aiotaan tehdä näille asioille, joita täällä on kauhisteltu.

Ja mitä tulee niihin leikkauksiin, jotka te äsken, edustaja Niikko, luettelitte, kaikkia niitä te vastustitte viime kaudella. Kaikkia niitä te vastustitte viime kaudella, niin koulutukseen, kuntien valtionosuuksiin kuin muihin. Arvoisa puhemies, nyt kuulija ajattelee, että te korjaatte ne, mutta mikä on totuus? Te ette korjaa niistä yhtään, yhtään leikkausta te ette pa-

lauta. Sen sijaan te teette koulutukseen 3 miljardin säästöt lisäksi, sen lisäksi te leikkaatte työllisyysmäärärahoista ennennäkemättömästi suhteessa työllisyystilanteeseen. Mitä te siellä hallituksessa teette? Onko niin, että kun hallitus on tehnyt näiden päätösten perumisia, niin perussuomalaisilla ei ole valtaa hallituksessa ollenkaan? Tuntuu siltä, että välillä oppositiollakin on enemmän valtaa, kun katsotaan, miten olette päätöksiä peruneet, juuri niitä, jotka oppositio on ottanut esiin. Onko teillä siellä valtaa ollenkaan?

Puhemies Maria Lohela: Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Zyskowicz, Rossi ja Heinäluoma, ja sitten siirrymme puhujalistaan.

16.48 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä yhdyn edustaja Myllerin näkemykseen siitä, että kaikki täällä ajattelemme isänmaan parasta. Meillä on eri lääkkeet ja näkemykset siitä, mitä pitäisi tehdä.

Minä todella toivon, että tämä sama ajattelu on myös tuolla etujärjestökentällä, vaikka ymmärrän, että etujärjestöt jo luonteensa ja historiansa ja tarkoituksensa puolesta ovat ajamassa nimenomaan jonkun tietyn kapean eturyhmän etua. Kyllä minä hämmästelen, että tässä maassa lakkoillaan ja lakkoilu laajenee tilanteessa, jossa me tarvitsemme kaikkea muuta kuin lakkoilua.

Mitä tulee opposition säästöihin, niin äsken kuulimme, että koulutuksesta leikataan 3 miljardia, sitten täällä on jo ammuttu alas kaikki muutkin säästöt, kehitysyhteistyöstä, sosiaaliturvasta, päivähoidosta, työllisyysrahoista ja muusta. Sitten täällä edustaja Yanar ja edustaja Touko Aalto tarjoavat virkamiesten kilometrikorvauksia, että näillä nämä kaikki säästöt kuulemma kompensoidaan. Ei todellakaan kompensoida. Sanoin, että jos tuotte todella vakavia uusia miljardiluokan säästöjä näiden tilalle, niin niitä varmasti ollaan valmiita harkitsemaan.

16.49 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämäkin keskustelu on osoittanut sen, että hallituksella on selkeä linja, oppositio pyrkii sitä horjuttamaan, mutta ei se kyllä näillä eväillä onnistu. (Välihuutoja vasemmalta) Hallitus panostaa tällä hetkellä ennennäkemättömällä tavalla ensi vuoden budjetin kautta hyvin konkreettisiin asioihin, kärkihankkeisiin — siellä tulevat infrahankkeet esimerkiksi. Edustaja Lindtman, siinä ei ole mitään nauramista, kun suomalaisille saadaan työtä aikaan. Sitä me tänne todellakin tulemme tarvitsemaan. (Välihuutoja) Me puramme byrokratiaa — se on eräs konkreettinen asia. Olemme vieneet eteenpäin sote-uudistuksen — joka muuten joltakin toiselta hallitukselta jäi jälkeen — ja maakuntaitsehallintoa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen sisäinen yhteistyö perussuomalaisten ja kokoomuksen kanssa sujuu hyvin, ja kun valtiovarainministerikin on ruvennut niin kauniisti puhumaan maakuntaitsehallinnosta, niin sydän oikein sykkää. (Vasemmalta: Kyllä tuntuu rakkaus säkenöivän!)

16.50 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin siis, näinhän se on, kyllä rehellisyyden nimissä kokoomuksen jo ennen vaaleja esittämää kovaa leikkauslinjaa nyt tukevat sitten sekä keskusta että perussuomalaiset — ovat vaihtaneet nämä omat ennen vaaleja olleet puheensa kokoomuksen puheisiin. Henki tuntuu olevan taas hyvä, kun tämä yksi karikko, jossa hetken aikaa oli omiakin tavoitteita esillä, on ohitettu.

Mutta huolihan tässä lähtee siitä, että nämä työllisyysasiat te olette kaikki ulkoistaneet nyt muille. Itse te teette vain työttömyysturvaleikkauksia — se on teidän iso asianne — ja työllisyysmäärärahaleikkauksia.

Sitten meidän suuri huolemme, johon vieläkään ei ole tullut ministeri Stubbilta vastausta, on, oletteko te valmiit harkitsemaan näitä koulutuksen, yliopistojen ja tutkimuksen leikkauksia uudelleen.

Kun täällä sanottiin, että opposition puheet eivät vaikuta, niin ovathan ne nyt syksyn aikana vaikuttaneet, kun lähes kymmenkunta asiaa hallitus on peruuttanut. Elän toivossa, että nyt tämä koulutusmäärärahojen leikkaus (Puhemies: Aika!) kohtuullistettaisiin.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Stubb, 2 minuuttia.

16.51 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt en oikein ymmärtänyt edustaja Heinäluoman puheenvuoroa. Hän jotenkin puhui itsensä pussiin, koska hänhän aloitti toteamalla, että entinen pääministeri kiilusilmäisesti vastusti leikkausta, ja nyt hän lopettaa toteamalla, että kokoomus on se leikkaava puolue ja perussuomalaiset ja keskusta tukevat. Kumpaa te nyt tarkoitatte tässä? Tämä ei ihan teidän puheenvuorossanne nyt oikein auennut.

Yhtä kaikki, tällä hallituksella, arvoisa puhemies, on kolme tavoitetta ylitse muiden: Yksi on valtiontalouden sopeuttaminen siten, että velkaantuminen taittuu vuoteen 2019 mennessä ja velaksi eläminen loppuu 2021, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että me joudumme valtiontaloutta sopeuttamaan noin 4 miljardin euron edestä tämän hallituskauden aikana, ja siihen tämä keskustelu on pitkälti myös kytkeytynyt. Toinen tavoite ylitse muiden meillä on työllisyystilanteen parantaminen: työllisyysaste 72 prosenttiin ja 110 000 uutta työpaikkaa. Kolmas on suuret rakenteelliset uudistukset, joista sosiaali- ja terveyspalvelut ovat yksi. Ja kun nahkurin orsilla tavataan jonain päivänä, niin se on varmasti vuonna 2019. Eli silloin ne toimet, joita tämä hallitus tekee, pyritään saamaan maaliin ja todentamaan tässä kokonaisuudessa.

Tässä on ollut paljon puhetta koulutusleikkauksista. Kyllä jaan tämän huolen kaikkien kanssa, ja kyllä, olemme julkisesti myös pyytäneet niitä anteeksi. Tosiasia kuitenkin on se, että jos me emme saa Suomen taloutta kuntoon eli valtiontaloutta sopeutettua, työllisyystilannetta parannettua tai näitä rakenteellisia uudistuksia tehtyä, niin silloin valitettavasti tämä leikkausten kierre jatkuu. Me toivomme, että vuonna 2019 olemme uuden tilanteen edessä ja Suomi voi paljon paremmin. Ja toivon, että oppositio toivoo myös samaa.

Puhemies Maria Lohela: Listaan.

16.54 **Elsi Katainen kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä kiihkeätä keskustelua aikaansaanut julkisen talouden suunnitelma on valmisteltu siitä ymmärrettävästä lähtökohdasta, että Suomen talouden tilanne on poikkeuksellisen vakava — toivottavasti tämä lähtökohta ja tilannekuva on meillä kuitenkin yhteinen.

Julkisen talouden velka on viime vuosina kasvanut poikkeuksellisen nopeasti ja on syvästi alijäämäinen, ja varmasti kaikki ymmärtävät myös sen, että kukaan ei leikkaa ihan huvikseen, mutta on ymmärrettävä elää kuitenkin tilanteen mukaan.

Tästä päivän keskustelun kiihkeydestä huolimatta minä uskon kyllä siihen, että koko sali varmasti sitoutuu kuitenkin siihen, että yhdessä Suomea kuntoon laitetaan, mutta keinot

ovat hyvinkin erilaiset. Tämä lienee alkusoittoa sille huomiselle keskustelulle, jossa todella käydään opposition vaihtoehtoja läpi. (Olavi Ala-Nissilä: Ylihuomenna!)

Mutta tavoitteista hallituksen on kuitenkin pidettävä kiinni. Suomea uudistetaan, työllisyyttä kohennetaan, velkaantumista taitetaan ja työllisyyttä parannetaan nimenomaan kilpailukykyä kohentamalla. On tunnustettava se, että esimerkiksi nuo perinteiset työllistämiskeinot eivät juurikaan toimi. Tarvitaan vahvaa julkista taloutta, jotta palveluita ja sosiaaliturvaa voidaan edelleen turvata.

Hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikan linjalle ovat sekä Valtiontalouden tarkastusvirasto että EU-komissio antaneet myöskin tukensa. Sitä ei voida noin vain ohittaa. Vaikuttaa myös siltä, että kansalaisten enemmistö kaikesta huolimatta tukee myöskin hallituksen linjaa. Kasvun eväät lähtevät työllistävästä yrittäjyydestä, ja siihen on panostettava.

Toki jo tänään ollaan kuultu joitakin vaihtoehtoja. SDP:n vaihtoehto näyttäisi olevan, päinvastoin kuin väitetään, se, että se velkaannuttaisi kuitenkin enemmän, toisin kuin SDP itse on tänään väittänyt. Esitätte esimerkiksi, että lisäämällä 20 miljoonaa euroa harmaan talouden torjuntaan se toisi lisää verotuloja 200 miljoonaa euroa. Olisi mielenkiintoista tietää, mistä tuo summa on tullut. Nimittäin Valtiontalouden tarkastusvirasto on todennut tuoreissa arvioissaan harmaan talouden torjuntaohjelmasta näin: "Kun torjuntaohjelmaan sisällytetyistä hankkeista ei ole tehty vaikutusten arviointia, torjuntaohjelman vaikuttavuutta ei voida todentaa."

Sen sijaan SDP:ltä voitaisiin kysyä: missä ovat ne 2 miljardin euron säästöt, joita vielä eduskuntavaaliohjelmassanne ajoitte, ja missä ovat 1 miljardin euron veronkorotukset myöskin? Linjakkuutta saa ihan etsimällä etsiä. (Riitta Myllerin välihuuto)

Arvoisa puhemies! Nämä globaalit paineet ovat tietysti muuttaneet toimintaympäristöä tämänkin kesän aikana aika radikaalisti. Sisäisen turvallisuuden osalta esimerkiksi tiukkeneva talouskehys aiheuttaa monenlaisia sopeutumishaasteita. Tässä ajassa ei liene liioiteltua vaatia sitä, että esimerkiksi — yhtenä esimerkkinä — suojelupoliisin toimintamäärärahojen alenemaa pitää seurata aivan erityisellä huolella. Sen toimialaan kuuluvilla yhteiskunnan turvallisuuden kannalta erityisillä sektoreilla on tapahtunut nopeasti — ja tapahtuu edelleen ainakin näkyvissä olevassa lähitulevaisuudessa — merkittäviäkin muutoksia.

Vielä vähän aikaa sitten Pariisin tapahtumista ja sen tyyppisistä tapahtumista ei tiedetty mitään, mutta arvioimme jo silloin olevan mahdollista, että eri ilmentymät kehittyvät entistä väkivaltaisempaan suuntaan. Nyt me tiedämme varmasti, että tällaisiin tapahtumiin pitää pystyä varautumaan entistä valppaammin myös Suomessa. Terrorismin torjunnan toimintaympäristö vaatii aiempaa selvästi enemmän työtä ja myöskin talouden resursseja, siitä emme pääse mihinkään. Meidän pitää myös pystyä arvioimaan, vaikuttaako poikkeuksellisesti kasvanut turvapaikanhakijoiden määrä kehysten tasapainoon. Tämä muuttunut toimintaympäristö meidän myöskin täytyy ottaa huomioon, kuten myöskin se, että julkista taloutta pitää katsoa kokonaisuutena, ja sysäämällä palvelujen rahoitusvastuuta vain julkisesta kukkarosta toiseen eli valtiolta kunnille ei julkista taloutta millään tavalla paranneta.

Puhemies Maria Lohela: Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Kankaanniemi ja Rydman. Sen jälkeen tämän asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan myöhemmin tänä iltana ja siinä välissä käsitellään päiväjärjestyksen muita asioita.

16.59 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma ja hallituksen julkisen talouden suunnitelma sisältävät yhtäläisen ohjelman tälle vaalikaudelle vuoteen 2019

asti. Hallitusohjelma ja tämä suunnitelma sisältävät kolmiloikan. Tiedämme, että kolmiloikalla pääsee maailmanmestari noin 18 metrin pituisen matkan, kun taas pituushypyssä maailmanennätys on vajaa 9 metriä. Nyt tarvitaan todella kolmiloikkaa, koska ongelmat ovat suuret. Huonokuntoisempi hyppää varmasti kolmiloikkaa 15 metriä, 3 x 5 metriä, ja pituutta ehkä 5 metriä.

Nyt tilanne on se, että hallituksen kolmiloikka merkitsee sitä, että sopeutetaan julkisia menoja. Se on ensimmäinen loikka ja otetaan ensi vuoden alusta lähtien.

Toinen loikka on työelämän uudistaminen, johon sisältyy muun muassa palkkamalttia sisältävä tulosopimus, joka ei toki ole hallituksen käsissä mutta joka on tavoitteena. Sitten on työelämän uudistuspaketti, joka ei ole tänä päivänä mikään pakkolakipaketti, koska työmarkkinaosapuolilla on täysi vapaus tehdä sopimus näistä rakenteellisista uudistuksista työelämään. Perussuomalaiset toivovat, että työmarkkinoilla kannetaan vastuu ja tämä sopimus tehdään, jolloin ei tarvita todellakaan mitään pakkolakeja.

Kolmas loikka hallituksella on isot rakenneuudistukset, joita esimerkiksi edellinen hallitus ei saanut aikaan käytännössä yhtään. Siihenhän sisältyy eläkeuudistus, sote-uudistus, kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkaminen, valtionhallinnon mittavat uudistukset ja niin edelleen.

Nämä kaikki kolme loikkaa tarvitaan. On havaittavissa, että erityisesti sosialidemokraateille näiden loikkien ottaminen on täysin mahdotonta. He haluavat ottaa vain yhden loikan, tuon rakenneuudistusten loikan. Tosin he vielä taannoin vastustivat jopa eläkeuudistuksen toteuttamista mutta nyt ovat kääntäneet takkinsa, ja se on nyt toteutettu ja hyväksytty. Sote-uudistuksessa heillä on vielä kovasti etsinnässä linja. Toivottavasti sekin löytyy tästä hallituksen hyvän pohjan mukaisesti.

Hallituksen julkisen talouden suunnitelma on kokonaisuus ja hyvin vastuullinen kokonaisuus, jolla aivan varmasti Suomen talouden huolestuttava, vakava kehitys saadaan kääntymään tämän vuosikymmenen loppuun mennessä. Se on meille kaikille todella tärkeää. Sen jälkeen kun olemme saaneet talouden kasvuun, työllisyys paranee ja pystymme myös kasvavilla verotuloilla palauttamaan ne leikkaukset, joihin nyt joudutaan etupainotteisesti menemään. Tämä on ainoa tie, jolla päästään tästä kurjasta tilanteesta eteenpäin. Viime kaudella näitä ei todellakaan saatu aikaan. Nyt niitä tehdään. Nämä sopeutustoimet, jotka ensi vuoden alusta astuvat voimaan, ovat kipeitä. Sen me myönnämme. Kaikkia emme haluaisi tehdä, mutta ne ovat välttämättömiä. Vaihtoehdot ovat vähissä.

Hallituksella on lisäksi kärkihankkeita, joilla panostetaan todella mittavasti ensimmäisen kerran Suomen historiassa sellaisiin uusiin aloihin, joilla on tulevaisuus. Lisäksi hallitus panostaa väylänpitoon, tiestöön, ratoihin enemmän kuin on tehty ehkä vuosisataan. Ehkä sata vuotta sitten rautateitä ja maanteitä rakennettiin enemmän kuin nyt, mutta tällä kaudella tullaan näkemään valtavat uudistukset ja kehittäminen, ja muun muassa korjausvelan purkaminen on todella vastuullista.

Asiantuntijat valtiovarainvaliokunnassa todellakin kritisoivat tätä finanssipoliittista linjaa jossain määrin, mutta esimerkiksi Suomen Pankin asiantuntija Kilponen sanoi, että tämä on juuri oikea linja. Nämä asiantuntijat, jotka arvostelivat, katsoivat vain tätä finanssipolitiikkaa lyhytnäköisesti, eivät puhuneet työelämän uudistamisesta, eivät puhuneet rakenneuudistuksista käytännössä yhtään mitään, ja niin kuin mietinnössäkin todetaan, finanssipoliittinen linja sai heiltä arvostelua. On selvää, että kun leikataan, niin alussa se tekee hyvin kipeää ja kasvattaa velkaa ja aiheuttaa taloudellista ahdinkoa, mutta (Puhemies:

Aika!) pitemmällä aikavälillä tämä hallituksen kokonaispaketti on juuri sitä politiikkaa, mitä Suomi nyt tarvitsee.

17.05 **Wille Rydman kok:** Arvoisa rouva puhemies! Suomi pääsi 90-luvun laman jälkeen yllättävänkin nopeasti kiinni vauhdikkaaseen talouskasvuun. Tästä on kiittäminen kahta tekijää: Ensinnäkin aikansa ennakkoluulottomia ja rohkeita yrityksiä, jotka uskalsivat tarttua uudenlaisen mobiiliteknologian suomiin mahdollisuuksiin. Toisaalta taas aikansa poliitikkoja, joilla oli uskallusta asettaa isänmaan etu lyhyen tähtäimen poliittisten irtopisteiden edelle ja tehdä tarvittaessa epäsuosittujakin päätöksiä, joilla saatiin kuralle päässyt julkinen talous tasapainoon.

Ehdimme kuitenkin valitettavan nopeasti tottua poikkeuksellisen nopean talouskasvun aikaan. Vuosituhannen taitteen pitkäaikaista valtiovarainministeriä Sauli Niinistöä kritisoitiin velanmaksuinnosta, kun tämä laati ylijäämäisiä budjetteja ja lyhensi laman aikana kertynyttä velkavuorta. Vuoden 2007 vaaleihin mennessä oli jo muodostunut poliittinen käsite valtiontalouden jakovarasta, jonka suuruudesta ja kohdentamisesta poliitikot taittoivat peistä. Jakovarapuheiden onttous kävi ilmeiseksi viimeistään loppuvuonna 2008 puhjenneen finanssikriisin myötä. Kriisi paljasti paitsi kuplan, johon ennätyksellisen nopea kasvu oli perustunut, myös monta muuta maailmantalouden heikkoa lenkkiä, mukaan lukien yhteisvaluutta euron valuviat. Suomen kohdalla samoihin aikoihin osui myös Nokian suistuminen pois oman alansa johtavan yrityksen paikalta, mikä teki Suomeen kohdistuneista taloudellisista iskuista entistäkin kivuliaammat. Silti Suomessa kesti vuosia ennen kuin talouden realiteetit alettiin tosissaan tunnustaa. Vitkuttelu on tullut meille kalliiksi. Se on johtanut valtionvelan kaksinkertaistumiseen ja julkisen velan bkt-suhteen nousuun kestämättömälle tasolle. Viime vuonna EU:n entisen mallioppilaan Suomen julkisen talouden alijäämä ylitti EU:n perussopimuksen 3 prosentin viitearvon, ja samainen viitearvo ylittyy kuluvanakin vuonna.

Arvoisa puhemies! Tämä on Suomen ensimmäinen finanssikriisin 2008 jälkeen vallassa ollut hallitus, joka ottaa talouden suunnan kääntämisen tosissaan. Se tarkoittaa tietysti mittavaa joukkoa sellaisia julkisen talouden sopeutustoimia, jotka eivät ole eivätkä voi olla kovin suosittuja. Sellaista menoleikkausta tai indeksijäädytystä ei olekaan, joka ei johonkin edunsaajaryhmään kohdistuisi ja tuntuisi pahalta. Silti on parempi tehdä kuin jättää tekemättä. Helpommalla olisimme selvinneet, jos olisimme vieneet tarvittavat uudistukset läpi jo ajoissa tai viimeistäänkin talouskriisin puhjettua, kuten esimerkiksi Viro ja Iso-Britannia tekivät. Nyt julkisen talouden tauteja joudutaan hoitamaan ankarammalla kuurilla kuin mitä olisi tarvittu silloin, kun nuo taudit olivat vasta aluillaan. Vastaavasti on kuitenkin niin, että tänä päivänä tehdyt sopeutustoimet ovat vähemmän kivuliaita kuin olisivat ne toimenpiteet, jotka olisivat tulevaisuudessa edessä, jos emme vielä tänäkään päivänä ottaisi lusikkaa kauniiseen käteemme. Kreikka on varoittava esimerkki kansantaloudesta, joka ajoi itsensä konkurssiin ennen tarvittavaa korjausliikettä. Suomelle ei saa käydä samoin. Jos emme saa julkista taloutta tasapainoon ja velkaantumista kuriin, rahoitamme nykyisen hyvinvointimme tulevien sukupolvien työllä. Se ei ole oikein.

Samaan aikaan kun laitamme julkista taloutta kuntoon, tarvitaan myös riittäviä kannusteita tulevaisuuden talouskasvulle. Tulevaisuuden kasvu ei tule perustumaan perinteiseen elinkeinorakenteeseen eikä totuttuihin toimintatapoihin. Suomen pitää tulla jälleen kiinnostavaksi toimintaympäristöksi rohkeille innovaattoreille, menestyksennälkäisille yrityksille, kansainvälisille sijoittajille ja työteliäille ihmisille. Tässäkin suhteessa hallituksen

painopisteet ovat aivan oikeat. Sen edustama työlinja on juuri sitä, mitä Suomi tarvitsee. Suomi selviää näistäkin ajoista, kuten se selvisi 90-luvun lamastakin, mutta se edellyttää myös samaa päättäväisyyttä tehdä rohkeita uudistuksia kuin kaksi vuosikymmentä sitten. Ja sitä rohkeutta ja vastuunkantoa tarvitaan myös työmarkkinajärjestöiltä.

Puhemies Maria Lohela: Tämän asian käsittely keskeytetään. Siirrymme käsittelemään 6. asiaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Siirrymme takaisin 4. asiakohtaan. Ensimmäisenä puhujalistalla on edustaja Marin, olkaa hyvä.

18.51 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Kuten olemme useaan kertaan tänään täällä kuulleet, Suomen keskeiset ongelmat taloudessa ovat, ettei taloutemme kasva ja työllisyytemme on liian heikolla tasolla. Tämän seurauksena myös julkisen talouden alijäämä ja velka ovat kasvaneet. Tästä meillä on yhteinen huoli.

Taloutemme ehdottomasti suurin ongelma on siis se, ettei talouskasvua ole, mutta vähintäänkin yhtä suuri ongelma on poliittinen haluttomuus tai ymmärtämättömyys luoda kasvua ja työllisyyttä. Tämä poliittisen tahdon puute näkyy selvästi valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016—2019.

Hallituksen talouspoliittinen linja on selvästi kiristävä ja leikkaava, vaikka nyt tarvittaisiin politiikkaa, joka saa taloutemme jälleen kasvu-uralle, politiikkaa, joka synnyttää lisää työpaikkoja tavallisille ihmisille. Esimerkiksi IMF varoittaa Suomea juuri julkaisemassaan raportissa etupainotteisten ja väärin kohdennettujen leikkausten haitallisista vaikutuksista talouskasvuun ja työllisyyteen. Tähän raporttiin on täällä tänään useaan kertaan viitattukin. Samaa viestiä olemme kuulleet useilta arvostetuilta taloustieteilijöiltä niin täältä kotimaasta kuin kansainvälisiltä areenoilta. Toivottavasti hallituspuolueen edustajilla on ollut korvat auki ja kykyä kuunnella, kun tätä keskustelua on käyty.

Hallituksen politiikkaan liittyy todella suuri riski siitä, että kiristävä talouspolitiikka, kovat ja väärin kohdennetut leikkaukset esimerkiksi koulutukseen, osaamiseen ja tulevaisuuteen johtavat päinvastaiseen lopputulokseen kuin mitä hallitus tavoittelee eli työttömyyden ja velkaantumisen kasvuun. Olemme monessa asiassa saaneet huomata, ettei hallitus ole tehnyt kunnollista etukäteisarviointia tekemiensä päätösten seurauksista ja vaikutuksista, ja tämän vuoksi olemmekin nähneet kerta toisensa jälkeen, että hallitus on perunut aiemmin tekemiään päätöksiä.

Kärsimme Suomessa ja koko Euroopassa heikosta suhdannetilanteesta ja kysyntä- ja investointilamasta. Ihmisillä ei ole ostovoimaa, työttömyys kasvaa, eikä investointeja tehdä riittävästi.

No, mitä meidän sitten pitäisi tehdä? Ensinnäkin nyt tarvitaan politiikkaa, joka tukee ihmisten ostovoimaa ja kotimaista kysyntää. Kaavaillut leikkaukset ja säästöt niin tulonsiirtoihin kuin julkisiin palveluihin aiheuttavat merkittäviä kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja talouskasvuun. Sen lisäksi, että leikkaukset ovat myrkkyä kasvulle, ne ovat myös epäoikeudenmukaisesti kohdennettuja. Hallitus ajaa politiikallaan heikompiosaiset, perusturvan varassa elävät, pienituloiset eläkeläiset, lapsiperheet ja työttömät sekä sairaat ihmiset hyvin vaikeaan asemaan. Sen sijaan vahvat ja varakkaat päästetään kuin koira veräjästä

näistä talkoista, koska hallitus ei ole valmis ottamaan verotusta osaksi julkisen talouden tasapainottamistoimenpiteitään riittävästi.

Tarvitsemme myös investointeja, jotka auttavat meitä lyhyellä aikavälillä aikaansaamaan kasvua ja työllisyyttä ja pitkällä aikavälillä vahvistavat elinkeinorakennettamme ja kilpailukykyämme. Tällaisia investointeja on lueteltavissa ainakin kolmenlaisia.

Ensinnäkin tarvitsemme infrainvestointeja, esimerkiksi teiden ja ratojen peruskorjauksia. Näitä hallitus esittää myös budjetissaan ja tässä julkisen talouden suunnitelmassa, ja hyvä näin. Tarvitsemme kuitenkin myös uusia hankkeita, jotka vastaavat tulevaisuuden kasvun tarpeisiin, esimerkiksi merkittäviä hankkeita isoille kaupunkiseuduille, jotta kaupunkiseudut voivat ottaa vastaan väestönkasvua myös kestävällä tasolla, eli tarvitsemme muun muassa asuntotuotantoa ja panostuksia julkiseen liikenteeseen. Meillä on myös homekouluja ja päiväkoteja korjattavana, meidän pitää pitää huolta ihmisten terveydestä, ja meidän pitää pitää huolta siitä, että nämä rakennukset tulevat korjattua. Eli infrainvestoinnit ovat selkeä yksi osa näitä investointipaketteja, mikä pitäisi saada.

Tarvitsemme myös investointeja osaamiseen ja koulutukseen. Sen sijaan hallitus on leikkaamassa koulutuksesta ja osaamisesta todella rajusti, ja tämä on iso virhe, sillä laadukas varhaiskasvatus, koulutus ja tutkimus ovat avainasemassa niin kansainvälisen kilpailukykymme näkökulmasta kuin ihmisten hyvinvoinninkin näkökulmasta. Nämä tulevaisuusleikkaukset, mitä hallitus tekee esimerkiksi koulutuksen puolelle, ovat myrkkyä myös talouskasvulle. Esimerkiksi Ruotsissa panostetaan osaamiseen ja koulutukseen lähes saman verran kuin mitä Suomessa hallitus aikoo siitä säästää.

Tämän lisäksi tarvitsemme myös uudenlaisia investointeja uusiutuvaan energiatuotantoon ja teknologiaan. Vaikka me täällä tietenkin puhumme paljon taloudesta ja puhumme tästä akuutista tilanteesta, missä olemme, meillä on myös isompi kriisi, ja se on ilmasto- ja ympäristökriisi. Meidän pitää pyrkiä myös tähän vastaamaan. Ja tähän voidaan vastata sillä tavalla, että se luo talouskasvua, se luo edellytyksiä talouskasvulle ja se luo edellytyksiä meidän kilpailukyvyllemme pitkässä aikajaksossa. Eli jos me panostamme nyt uusiutuvaan energiantuotantoon, energiateknologioihin, teemme ikään kuin tällaisen energiaremontin, niin se auttaa meitä niin lyhyellä aikavälillä kuin sitten erityisesti pitkällä aikavälillä.

Tarvitsemme myös kolmanneksi näitä rakenteellisia uudistuksia, joilla vastataan väestön ikääntymiseen ja tämän seurauksena tapahtuvaan palvelutarpeen kasvuun. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus voi olla yksi tällainen merkittävä rakenteellinen uudistus, jolla pystymme todellakin hillitsemään kustannusten kasvua, vastaamaan ihmisten kasvaviin palvelutarpeisiin, lisäämään hyvinvointia, jos uudistus toteutetaan oikealla tavalla, niin että kuunnellaan kuntia, kuunnellaan asiantuntijoita, kuunnellaan ihmisiä ja on aitoa halua tehdä siitä uudistuksesta hyvä, sellainen uudistus, että se ei turhaan lisää hallintoa vaan purkaa sitä ja parantaa samalla palveluita ja pääsyä palveluihin. Tämä uudistus on vielä merkittäviltä osiltansa kesken, siinä on paljon avoimia kysymyksiä, huomattavasti enemmän kysymyksiä kuin mitä meillä vielä toistaiseksi on vastauksia, mutta haluan uskoa siihen, että on yhteistä tahtoa tehdä tästä uudistuksesta hyvä, koska se on ihan oikeasti merkittävä ja pitkälle kantava.

SDP on tänään julkaissut vaihtoehtobudjettinsa, joka on rohkea, reilu ja myös realistinen, ja me tarjoamme hallituksen politiikalle selkeän ja uskottavan vaihtoehdon. Toivon, että hallituspuolueiden edustajat ovat täällä salissa huomenna läsnä, kun käsittelemme opposition vaihtoehtoja. Ja tämän jälkeen toivottavasti emme enää niin paljon täältä salista

sitten kuule näitä hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroja, joissa peräänkuulutetaan vaihtoehtoja, vaan toivottavasti olette huomenna mahdollisimman runsain mitoin täällä paikalla, niin että oikeasti voimme käydä keskustelua, avointa, rehellistä keskustelua näistä vaihtoehdoista, ja sitten pääsemme ehkä eteenpäin sellaisesta debatoinnista, että onko niitä vaihtoehtoja esitetty vai ei.

18.58 **Ozan Yanar vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme jälleen yhtä asiakirjaa, jossa maalataan Suomen lähitulevaisuutta. Vaikka kyse on taloudesta ja monimutkaisista käsitteistä, on hyvä muistaa, että kysymys on ihan jokaisesta meistä. Kysymys on tavallisten suomalaisten arjesta. Talousasioissa on ihan liian helppoa hautautua kirjainyhdistelmien, kaavojen ja loputtomien tähtitieteellisten lukujen maailmaan. On helppo unohtaa, että miljoonien, miljardien ja prosenttien takana on tavallisia ihmisiä: saadaanko töitä, hankitaanko lapsia, ostetaanko asunto, perustetaanko yritys. Tällaiset kysymykset ovat niitä, joita tavallinen ihminen taloudestaan miettii. Näiden kysymysten vastaukset ovat esillä tämänkin suunnitelman rivien välissä.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2016—2019 on jälleen yksi paikka, missä hallitus vahvistaa leikkauslinjansa. Hallitus ei usko tulevaisuuteen. Se uskoo siihen, että huominen on tätä päivää pahempi, ja siksi se tekee tästä päivästä vielä pahemman.

Sopivasti viime viikolla tuli ulos IMF:n maaraportti Suomesta. IMF:llä on hyvin pitkälti samanlaisia huolia Suomen taloudesta kuin minulla tämän julkisen talouden suunnitelman kanssa. IMF pitää lupaavana sitä, että rakenteita korjataan, mutta IMF pitää kuitenkin suurena riskinä, että leikkauksista koituu ennakoitua enemmän haittaa talouskasvulle, ja kehottaa löysentämään menoleikkausten vauhtia. IMF on aika samoilla linjoilla kuin useat julkisen talouden suunnitelmasta lausunnon antaneet asiantuntijat: nykyinen hallitus leikkaa liikaa liian äkkiä. Sen sijaan, että antaisimme talouden lähteä kasvuun ja sitten vasta alkaisimme tehdä tarpeellisia menovähennyksiä, hallitus leikkaa niin äkäisesti, että kasvua ei tule. Suomen talouden kannalta ratkaisevaa on, miten paljon talouskasvu vähenee, kun julkinen talous leikkaa euron. Jos euron leikkaamalla katoaa euro kasvua, ei siitä leikkauksesta ole iloa edes valtion alijäämän vähentymisen kannalta. Hallitus tekee päinvastaista politiikkaa eli myötäsyklistä finanssipolitiikkaa. On olemassa todellinen riski, että aliarvioimme merkittävästi leikkauspolitiikan vaikutuksia kasvuun. Tämä on uhkapeliä suomalaisten talouden ja eurojen kustannuksella, ja meitä uhkaa ajautuminen loputtomien leikkausten kierteeseen.

Arvoisa puhemies! Meidän pitää varmistaa, että ihmiset saavat töitä. Meidän pitää varmistaa, että perheet voivat halutessaan hankkia lapsia. Meidän pitää varmistaa, että tänään on varaa investointiin, joka kannattaa huomenna. Meidän pitää varmistaa, että yrittäminen palkitaan. Ikävä kyllä hallitus ei näitä varmistuksia ole tehnyt. Julkisen talouden suunnitelmaa kritisoineita asiantuntijoita ei ole kuultu riittävästi. Varmistukset puuttuvat, julkinen talous ei ole riittävän varmalla pohjalla.

Arvoisa puhemies! Nyt olisi oikea aika sijoittaa Suomen tulevaisuuteen. Nyt olisi oikea aika vahvistaa suomalaista tutkimusta. Nyt olisi oikea aika vihertää taloutta. Leikkauspolitiikan suurin ongelma on se, että osaavat ihmiset eivät pääse kehittämään itseään. Kun huippuosaaja on töiden sijaan kotisohvalla, on se vain traagista kaikkien kannalta. Ikävä kyllä hallituksen politiikka ajaa nyt ihmisiä kotisohville töiden sijaan. Suomi ansaitsisi parempaa.

Tähän loppuun kannatan edustaja Aallon tekemää esitystä vastalauseesta 2. — Kiitoksia.

19.03 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Kuten me olemme tässä tänään monissa puheenvuoroissa kuulleet, hallitus sanoo tavoittelevansa talouspolitiikalla työllisyyttä ja kasvua. Tässä tavoitteessa hallitus ei kuitenkaan tule onnistumaan. Syy on se, että hallitus on valinnut kiristävän finanssipolitiikan tien, joka niin työllisyyden alijäämän kuin velkaantumisenkin vähentämisen näkökulmasta on ollut toimimatonta. Siitä on esimerkkejä niin Suomesta kuin muistakin Euroopan maista.

Täällä salissa on tänään käyty aika värikästäkin keskustelua siitä, minkälaista politiikkaa mikäkin puolue on tehnyt hallituksessa ollessaan, ja siitä, miten tämän hallituksen talouspolitiikka eroaa edellisen hallituksen vastaavasta. Totuus on kuitenkin se, että tämä hallitus jatkaa edellisen hallituksen finanssipoliittista linjaa eli jatkaa kiristävän finanssipolitiikan tiellä. Suurin muutos tämän hallituksen finanssipoliittisessa linjassa suhteessa edelliseen on se, että sopeutus toteutetaan lähtökohtaisesti ja melkein puhtaasti menoleikkauksilla. Näitä menoleikkauksia myöskin ajoitetaan niin, että niitä toteutetaan etupainotteisesti. Tämä hallitus toisin kuin edellinen ei myöskään ole esittänyt tai asettanut mitään tavoitteita tuloerojen kaventamisesta tai tasa-arvon edistämisestä, jotka myös ohjaisivat tätä talouspolitiikkaa velkaantumisen taittamisen lisäksi.

Suurin riski tässä hallituksen talouspolitiikassa on se, että nämä hallituksen päättämät mittavat, etupainotteiset leikkaukset tulevat johtamaan tämänhetkisen taantuman pitkittymiseen entuudestaan, kun niitä nyt lähdetään toteuttamaan ennen kuin tämän maan talous kunnolla on toipunut. Kuten valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajakin omassa puheenvuorossaan totesi, hallituksen toimenpiteet tulevat olemaan haitallisia kasvulle ja sitä kautta myös työllisyydelle lyhyellä aikavälillä.

Mitä tulee pitkän aikavälin kehitykseen, tarkoittavat ennen kaikkea mittavat leikkaukset koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen, että hallitus myös vie pohjan kasvun edellytyksiltä ja työllisyyden parantamisen edellytyksiltä pitkällä aikavälillä. Suomen elinkeinorakennetta ja vientisektoria ei vaivaa meidän palkkatasomme vaan se, että korkean tuottavuuden työpaikat ovat vähentyneet merkittävästi viimeisten vuosien aikana. Ainoa keino ratkaista tämä ongelma on panostaa nimenomaan tutkimukseen ja tuotekehitykseen, joiden kautta me pystymme lisäämään työn tuottavuutta entuudestaan meidän vientisektorillamme.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla haluan kannattaa edustaja Uotilan tekemää ehdotusta.

19.06 **Anders Adlercreutz r:** Värderade talman, arvoisa puhemies! Osaamista ei kasvateta opiskelemalla vähemmän, nuorisotyöttömyyttä ei lasketa viemällä nuorten parissa työskenteleviltä resurssit, ja voittajien valikointi ei onnistu paremmin Smolnasta käsin kuin markkinoiden toimesta. Vaikutusvaltaamme maailmalla ei kasvateta kutsumalla avustustyöntekijät kotiin ja maahanmuuttoon ei vaikuteta ongelmien syntylähteellä, kuten hallitus haluaa, jos syntylähteillä työskentelevien resurssit puolitetaan.

Arvoisa puhemies! RKP ymmärtää tämän, ja soisin hallituksen sen ymmärtävän myös, kuten myös sen, että eläkeläisiä kannattaa ajatella myös ennen kannatuslukujen julkistusta.

Det här vet SFP och vi delar gärna med oss av den kunskapen.

Värderade talman! Jag understöder ledamot Strands förslag att riksdagen godkänner reservation nummer 4 till planen för de offentliga finanserna.

19.08 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Viime viikolla vietettiin lapsen oikeuksien päivää. Kansallisena teemana oli lapsiperheiden köyhyys. Teema on ajankohtainen, sillä kun katsoo hallituksen julkisen talouden suunnitelmaa tuleville vuosille, niin säästöjen kohteena näyttävät olevan jo ennestään köyhyydessä elävät lapsiperheet.

Yli 100 000 Suomessa asuvaa lasta elää pienituloisissa kotitalouksissa. Köyhyys on suurinta yksinhuoltajaperheissä ja monilapsisissa perheissä. OECD:n tutkimukset osoittavat, että Suomessa lapsiperheiden köyhyys on kasvanut vuosien 1990 ja 2008 välillä, kun se samaan aikaan on vähentynyt useissa kehittyneissä valtioissa. Myös köyhyysrajan alapuolella elävien työssä käyvien määrä lisääntyy. Työssä käyviä köyhiä on Suomessa arviolta yli puoli miljoonaa. Kasvu johtuu pätkä- ja vuokratöiden yleistymisestä. Perheillä, joissa on työttömyyttä tai eletään yhden pienituloisen, esimerkiksi hoitoalalla työskentelevän, mahdollisesti vain pätkätöitä saavan aikuisen tuloilla, ei ole mahdollisuutta säästää, vaan kaikki tulot menevät kulutukseen. On kohtuutonta ajaa vanhemmat tilanteeseen, jossa he joutuvat viranomaisten arvioitaviksi kuukausittain toimeentulotukea hakiessaan. Lapsiperheiden köyhyyttä ei tule vähätellä, sillä köyhyys vaikuttaa kielteisesti lapsen hyvinvointiin ja kehitykseen. Köyhyys aiheuttaa ulkopuolisuuden kokemuksia ja häpeää sekä lisää mielenterveysongelmia. Köyhyydessä elävät lapset ja nuoret kokevat eniten osattomuutta ja yhteiskunnan ulkoreunoille joutumista.

Vaikuttaa sille, että hallitus ei piittaa lapsiköyhyydestä vaan suuntaa monet etuusleikkaukset ja maksukorotukset suoraan pienituloisten perheiden arkeen, vaikka juuri heille ne jokaiset lisäeurot ovat tärkeitä. Viime hallituskaudella Antti Rinteen vaatimuksesta lapsilisäleikkaukset kompensoitiin pienituloisille verotuksen lapsivähennyksellä. Nyt hallitus aikoo lakkauttaa lapsilisän indeksisidonnaisuuden eikä esitä mitään korvaavaa järjestelmää vuonna 2018 poistuvalle lapsivähennykselle. Hallitus siis kohdistaa leikkauksiaan lapsiperheisiin monelta suunnalta. Esimerkiksi vanhempainrahan ja lomakarttuman leikkaukset, päivähoitomaksujen ja pienten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotus, lasten subjektiivisen päivähoidon rajoittaminen, päivähoidon ryhmäkokojen nostaminen, esiopetuksen hoidon muuttaminen kerhotoiminnaksi, lapsilisän indeksisidonnaisuuden poistaminen, yleisen asumistuen heikennys, työllisyystoimenpiteiden heikennykset ja suunnitellut heikennykset työehtoihin sekä asumiskustannusten nousu vaikuttavat monin tavoin lapsiperheiden arkeen ja lisäävät lasten välistä eriarvoisuutta. Lapsen päivähoito-oikeuden täysin tuomittava rajaaminen vanhempien työttömyyden vuoksi ajaa monet perheet hyvin ahtaalle. Työttömien lapsilla ei tule olemaan jatkossa oikeutta saada päiväkodissa edes lämmintä ruokaa. Tämä on aivan järkyttävä arvovalinta hallitukselta. Työttömyys on jo itsessään erittäin suuri vaikeus perheessä. Nyt hallitus rankaisee perheen työttömyydestä myös lasta. Eivätkö hallituspuolueet ymmärrä, että kun lapsiperheistä pidetään huolta, niin kansakuntamme pärjää tulevaisuudessakin?

Hallituksen talouspolitiikan iso virhe on, ettei siinä panosteta työllisyyden edistämiseen tässä ja nyt. Työllisyys ja uudet työpaikat vähentävät parhaiten lapsiperheiden köyhyyttä ja ovat kasvun ja kilpailukyvyn edellytys, ja nämä toimet hallitus täysin laiminlyö. Hallitus ei tarjoa mitään välittömiä keinoja työllisyyden pikaiseksi parantamiseksi. Sen sijaan hallitus uskoo, että vastaus tähän on vuonna 2017 voimaan tulevat palkkoja leikkaavat pakkolait. Näin ollen hallitus pysäyttää Suomen kasvun eväät koko ensi vuodelle. Ja mikä vakavinta,

hallitus ottaa enemmän velkaa kuin edellinen hallitus ja jakaa tuon velkarahan omille etupiireilleen. Mielestäni valtion tulisi olla kuin Robin Hood, laittaa maksajiksi ne, joilla on varaa. Näin SDP tekisi.

19.13 **Kauko Juhantalo kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinojaosto on syksyn mittaan kuullut lukuisia asiantuntijoita, jotka ovat tuoneet esille arvokkaita näkökohtia TEMin hallinnonalan ongelmista ja kehittämishaasteista. Näitä tuodaan tarkemmin esille talousarvioesityksestä annettavan mietinnön yhteydessä. Otan esille kuitenkin kolme tärkeää asiakokonaisuutta, nimittäin Suomen viennin Venäjälle, toiseksi työllisyysmäärärahojen riittävyyden ja leikkaamisen sekä kolmanneksi jo täällä debatissa paljon esillä olleen kotouttamisen.

Suomen vienti Venäjälle on huolestuttavassa vaiheessa. Venäjän osuus Suomen tavaraviennistä on enää 5,9 prosenttia, ja tämän vuoden aikana Venäjä on pudonnut viidenneksi suurimmaksi vientimaaksi. Vienti laski tammi—elokuussa 32 prosenttia. Lähes kaikkien tavararyhmien vienti on laskenut merkittävästi. Vaikka pakotteiden vuoksi elintarvikkeiden vienti on romahtanut, pakotteet eivät olleet yksin ja keskeinen syy viennin voimakkaalle laskulle. Suomen tulisi toimia pakotteiden ulkopuolisilla aloilla aktiivisesti ja varautua suunnitelmallisesti pakotteiden päättymisen aikaan, jolloin vienti näiltä osin voisi käynnistyä nopeasti ja tuloksellisesti. Tärkeää on, että Venäjällä toimivat ja Venäjän markkinoille haluavat yritykset saavat nopeasti ja helposti sellaista apua, jota ne kulloinkin tarvitsevat, ja koko ajan tulisi etsiä aktiivisesti uusia vientimahdollisuuksia. Asiantuntijat näkevät muun muassa verkkokaupassa ja Venäjän tuonninkorvausohjelmaan liittyvässä teknologiassa uusia mahdollisuuksia. Samoin Venäjän lähialueilla nähdään uutta potentiaalia. Venäjä-kiinnostus viennissä on kohtuullisen laimeaa tässä eduskunnassa.

Toiseksi oli työllisyysmäärärahojen riittävyys ja leikkaukset. Työttömyys kasvaa voimakkaasti, eikä hidastumisen merkkejä ole olemassa. Erityistä huolta on kannettava nuorten ja pitkäaikaistyöttömien tilanteesta. Molempien osalta kehitys on erityisen huolestuttavaa — tänäänhän olemme viimeksi saaneet entistä huonommat työllisyysluvut. Vuonna 14 Suomessa käytettiin 5 500 miljoonaa euroa työttömyydestä koituviin passiivimenoihin, työttömyysturva, työttömyyden perusteella maksettu asumistuki ja toimeentulotuki esimerkkeinä. Sen sijaan työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan aktivointiin käytettiin noin 550 miljoonaa euroa eli vain kymmenesosa passiivisesta.

Täällä oli merkittävästi jo debatissa kotouttamisesta puhe. Kyseessä on tärkeä asia, niin kuin saatoimme kuulla. Uusi tilanne korostaa tarvetta kotouttamisjärjestelmän pikaiseen kokonaistarkasteluun ja uusien tuloksellisten toimintatapojen käyttöönottoon. Keskeinen ongelma on turvapaikanhakijoiden pitkään jatkuva toimettomuus, ja kehittämistoimia tulisi kohdentaa tämän ongelman ratkaisemiseen. Jos maahanmuuttajien osaamisen ja vahvuuksien kartoittamisessa ja niiden hyödyntämisessä on kehittämistarpeita, tärkeätä olisi ohjata oleskeluluvat saaneet mahdollisimman nopeasti sellaisille paikkakunnille, joilla on nopea pääsy kotouttamiskoulutukseen, mahdollisuus saada asunto sekä löytää osaamista vastaavaa työtä. Kunnilla on monet haasteet näin ottaa tulijat vastaan liittyen ennen muuta asumisen järjestämiseen ja kunnan palvelurakenteen kestävyyteen ja toimivuuteen. Valtion ja kuntien yhteistyön kehittäminen on välttämätöntä, jotta muutto on hallittua ja kotouttaminen suunniteltua. Samoin yhteistyötä yritysten, työmarkkinajärjestöjen ja kolmannen sektorin alla tulee kehittää. — Kiitoksia.

19.19 **Susanna Huovinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty jo pitkä keskustelu, ja haluan vain nostaa lyhyesti tuosta valiokuntavaiheesta muutaman huomion, jotka eivät ole ehkä vielä tässä keskustelussa niin paljon nousseet esille.

Aiemmin täällä debatissa keskusteltiin asiantuntijoiden roolista ylipäätään tuolla valiokuntakuulemisissa, ja on tietenkin totta, että asiantuntijat esittivät kukin erilaisia näkökulmia, ja varmasti sieltä löytyy kaikille täällä olijoille joitakin perusteluita omille näkökulmille. Mutta kyllä tosiasia on se, että esimerkiksi tuo professorien kuuleminen oli kyllä hyvin huolestuneisuutta huokuva. Eli kyllä siellä huolta on siitä, millä tavoin nyt huolehditaan siitä, että myös kasvun näkymää on tulevaisuudessa luvassa, jotta nämä leikkaukset eivät kohdistu samoihin ihmisiin liiaksi ja jotta ei sitten synny sitä tilannetta, että olemmekin näivettymisen kierteessä, jossa ihmisten jaksaminen ja työhyvinvointi, suorastaan työkyky, ovat koetuksella näiden monien, monelta suunnalta tulevien leikkausten osalta.

Haluan myös todeta sen, että en saanut vastausta kysymykseen siitä, miten näiden leikkausten pitkäaikaisia vaikutuksia on seurattu ja arvioitu. Toivoisin, että hallitus tähän kiinnittäisi jatkossa paljon nykyistä enemmän huomiota.

Lopuksi, rouva puhemies, haluan ryhmäpuheenvuorossamme esitetyin näkökulmin ehdottaa, että eduskunta hyväksyisi vastalauseen 1 mukaisen kannanoton.

19.21 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016—2019. Alkuun muutamia poimintoja valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä talouden kokonaiskuvaa koskien.

Ensinnäkin Suomen talous on poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa. Julkinen talous on ollut vuodesta 2009 lähtien alijäämäinen. Bruttokansantuote on tämän vuoden lopussa yli 5 prosenttia pienempi kuin ennen kansainvälisen finanssikriisin alkua vuonna 2008. Talouskasvun arvioidaan jatkuvan Suomessa hitaana myös tulevina vuosina. Työttömyys on kasvanut, ja väestön ikääntyminen kasvattaa edelleen julkisia menoja.

Pakolaisten määrän voimakas kasvu vaikuttaa myös Suomen talouteen ja nimenomaan lisäkustannuksina ainakin lyhyellä aikavälillä. Paineita kohdistuu erityisesti sisäministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonaloille. Vaikutuksia tulee vääjäämättä myös asuntomarkkinoille.

Vuoden 2016 talousarvioesityksen täydennyksessä maahanmuuton ja turvapaikanhakijoiden määrän kasvun seurauksena määrärahoihin ehdotetaan lisäystä 452 miljoonaa euroa verrattuna talousarvioesitykseen. Valtiovarainvaliokunta toteaa julkisen talouden suunnitelmaa koskevassa mietinnössään, että Suomen huoltosuhde heikkenee poikkeuksellisen voimakkaasti väestön ikääntymisen johdosta kasvattaen talouteen kohdistuvia paineita. Maahanmuutosta on tilanteeseen apua vain, jos kotouttaminen onnistuu ja muuttajat löytävät paikkansa työmarkkinoilta ja suomalaisessa yhteiskunnassa.

Kehitysapuun kohdistuneita leikkauksia on arvosteltu voimakkaasti. Esimerkiksi Vasemmistoliitto esittää varjobudjetissaan kehitysyhteistyöhön 300 miljoonan euron lisäpanostusta, joka siis kompensoisi tehtävää leikkausta. Muistutan kuitenkin, että kasvaneet panostuksemme maahanmuuton hoitoon — eli tämä äsken mainittu 450 miljoonaa euroa, ja Finnfundin pääomittamiseen ensi vuonna on tarkoitus panostaa lisää noin 130 miljoonaa euroa — kokonaisuudessaan mielestäni osoittavat sitä suomalaista vastuunkantoa ja kansainvälistä solidaarisuutta, mitä meidän pitääkin tuntea. Olisi väärin kiinnittää liikaa huomiota vain yhteen osa-alueeseen, esimerkiksi tässä tapauksessa kehitysavun leikkaukseen.

Tänään on keskusteltu eläkeläisasioista, työttömistä, ja sitten meillä on näitä ulkomaanasioita. Valitettavasti voimavarat eivät riitä aivan kaikkeen.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä muistutetaan aiheellisesti, että tällä vaalikaudella laaditaan hallitusohjelman linjauksen mukaisesti riippumaton selvitys maahanmuuton kustannuksista ja vaikutuksista yhteiskunnassamme. Painotan tässä, että nimenomaan riippumaton selvitys, jolloin saadaan sitä taustatietoa, jota hallitusohjelmassakin on toivottu, eli tiedolla johtaminen mahdollistuu. Tähän asti maahanmuuttoon liittyvät hyvät puolet, huonot puolet, mahdollisuudet ja uhat ovat olleet liian pirstaleisina esimerkiksi talousarvioesityksessä, ja kokonaiskuvan saaminen on erittäin vaikeata.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies: Rakenteellisten uudistusten ja leikkausten tavoitteena on nostaa Suomen talous kasvuun ja sitä kautta parantaa työllisyyttä sekä turvata julkisten palvelujen rahoitus ja jatkuvuus. Tulokset eivät kaikilta osin tule heti. On oltava rohkeutta tehdä päätöksiä, jotka vaikuttavat useamman vuoden viiveellä.

19.26 **Katja Taimela sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Hallituksen talouspoliittinen linja on tullut hyvin selväksi, vaikka viime aikoina päätöksenteko on ollut sekavaa ja varsin poukkoilevaa. Hallitus on lähtenyt pistämään taloutta kuntoon tiukalla leikkauspolitiikalla, johon ei kuulu päätösten vaikutusten arviointi etukäteen juuri missään kohtaa. Tämä on hyvin erikoinen etenemistapa, jonka myötä on jo nyt nähty paljon korvaavia päätöksiä. Muun muassa harmaaseen talouteen löytyi panoksia lopulta opposition paineen alla. Lääkekorvausten leikkaustasoa loivennettiin. Nuorisotakuuleikkaus ei ole niin suuri kuin hallitus aluksi kaavaili. Veronkiertäjien armahduslaista luovuttiin. Osa pakkolaeista ja sanelustakin sai onnistuneen lopputuloksen, koska hallitus perääntyi ylityö- ja sunnuntailisien leikkaamisesta. Eläkeläiset saavat edelleen pitää oman asumistukijärjestelmänsä, hyvä näin.

Tässä vain osa siitä vatuloinnista, jota joku vielä kutsuu jopa johdonmukaiseksi, osaavaksi ja päätöksiä aikaansaavaksi tavaksi tehdä töitä Suomen ja suomalaisten eteen. Hallitus pelaa aika kovilla panoksilla ja uhkaa saada kyllä mielestäni enemmän vahinkoa kuin hyvää aikaan. Yleisesti voisi ihmetellä sitä, että tämä yhdessä sopiminen ja konsensus tuntuu olevan hallituspuolueiden kansanedustajille lähestulkoon myrkky.

Täytyy todeta, että liikennepolitiikassa kiteytyy hallituksen talouspoliittinen iso kuva varsin selkeästi. Väyläverkoston kehittäminen uhkaa pysähtyä vuosiksi juuri nyt, kun tarvittaisiin panostusta uusiin infrahankkeisiin, joiden avulla voidaan nopeasti luoda uusia työpaikkoja. Hallitus on viemässä meitä täsmälleen toisenlaiseen suuntaan.

Hallitus on myös hylkäämässä pitkät perinteet parlamentaarisesta valmistelusta — esimerkiksi Yleisradiota koskeva päätöksenteko. Ylen asemaan, tehtäviin ja rahoitukseen aiotut muutokset tulee palauttaa parlamentaariseen valmisteluun aidosti, siis huom. aidosti, ei niin, että opposition paineesta aikaistettiin työryhmän alullepano tammikuun alusta marraskuulle ja työryhmän kädet on sidottu JTS:n linjaan.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talouspolitiikassa on kaksi kohtalokasta heikkoutta yli muiden.

Ensinnäkään sitä ei voi kutsua parhaalla tahdollakaan oikeudenmukaiseksi. Vaikeina aikoina tulisi korostaa sitä, että niukkuutta jaettaisiin tasaisesti, että otettaisiin niiltä, joilla on, mistä ottaa, ja että kaikkien pärjäämisestä pidettäisiin aidosti huolta. Suunnitellut leikkaukset ja säästötoimenpiteet niin tulonsiirtoihin kuin julkisiin palveluihinkin aiheuttavat

merkittäviä negatiivisia vaikutuksia työllisyyteen ja talouskasvuun niiden iskiessä kotimaiseen kysyntään ja kotitalouksien ostovoimaan.

Toinen valitettava heikkous hallituksen talouspolitiikassa on, että panostukset kasvuun ja työllisyyteen puuttuvat miltei kokonaan, ja mielestäni tämä on suht vakava tilanne tässä tilanteessa. Kuten kaikki me tiedämme tässä salissa — tai ainakin pitäisi tietää — Suomen kasvu ja työllisyystilanne ovat varsin heikot, ja tilanteen kääntäminen vaatisi hallitukselta kyllä välittömiä ja kunnianhimoisempia toimenpiteitä. Tämä passiivinen linja, jota on myös työllisyyspolitiikassa nähtävissä, pahentaa rakennetyöttömyyttä ja työttömien aktivoimis- ja koulutustoimia kaiken kaikkiaan. Toimettomuus heikentää osaltaan tulevaa kasvua ja kilpailukykyä, josta meidän pitäisi olla kaikkien huolissamme ja jonka eteen tulisi tehdä kovasti paljon töitä.

Arvoisa puhemies! Paljon painoarvoa hallitus on laittanut myös rakenteellisille uudistuksille. Niille asetetut aikataulu- ja säästötavoitteet vaikuttavat vain täysin epärealistisilta. Rakenteiden uudistuksessa näyttää unohtuvan palveluja käyttävä ihminen ja palvelujen laatu. Sote-uudistuksen lähtökohdaksi tulee ottaa, että ihmiset pääsevät oikeaan aikaan ja pompottelematta palveluiden piiriin. Uudistuksessa tulee ottaa kokonaisvastuu ihmisestä. Hyvinvointierojen kaventumisen ja yhdenvertaisuuden toteutumisen pitää olla punainen lanka hallituksesta riippumatta.

19.31 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Ajattelin aloittaa puheeni valoisammalla asialla, ja useillakin, enkä negatiivisuudella enkä moittimisella.

Jos ajattelen omaa maakuntaani, Saloon on tulossa aluetukea — siellähän Nokian, Microsoftin jälkeinen tilanne on ollut vaikea, nyt näyttää hieman positiivisemmalta — ja myös telakkatilanne Turun satamassa näyttää vähän paremmalta, on tulossa laivatilauksia, Vakka-Suomi on nouseva alue sikäli, että Mersuja tehdään liukkaasti ja myös tämä kuuluisa soijatehdas käynnistyy uudestaan. Positiivisia asioita. Samanlaisia myös löytyy Suomesta, ja yritetään luoda nyt uskoa suomalaisiin, että kyllä tästä selvitään.

Suomi on suurten taloudellisten haasteiden edessä silti. Suomen vakava tilanne on pakottanut hallituksen suunnittelemaan merkittäviä ja valitettaviakin säästöjä julkisiin palveluihin. Keskeinen piirre käsillä olevassa julkisen talouden suunnitelmassa on se, että hallitus pyrkii toteuttamaan säästökuuria siten, ettei hyvinvointipalveluiden ja ydintoimintojen toteuttaminen ja kehittäminen esty. Hyvinvointivaltion kehittäminen ja uudistaminen on seuraavien neljän vuoden aikana keskeistä, sillä asiat on niukentuvien varojen vuoksi tehtävä fiksummin ja tehokkaammin. Hallitus onkin sitoutunut uudistuksiin hyvinvointivaltion säilyttämiseksi myös tuleville sukupolville.

Maahanmuuton raju lisääntyminen kasvattaa menoja, mikä tekee jo vaikeasta tilanteesta entistä haastavamman. Käytettävissä olevia varoja tulee olemaan entistä vähemmän. Maahanmuuton kustannusten hillitsemisessä olisi keskeistä, että maahanmuuttajat työllistyisivät mahdollisimman nopeasti Suomeen tultuaan. Eräs hyvä keino työllistämiseen olisi talkootyön tai osaamiseen perustuvan palkkatyön tarjoaminen turvapaikkapäätöstä odottaville. Kun puhutaan onnistuneesta kotouttamisesta, kielen oppiminen on kärkiasioita.

Vuoteen 2019 mennessä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle on suunniteltu 400 miljoonan euron määrärahaleikkauksia. Suurimpia leikkauskohteita ovat perusopetuksen ryhmäkoon pienentämiseen suunnattuihin ja muihin avustuksiin tehtävät vähennykset. Merkittäviä säästöjä tehdään myös korkeakoulutuksen piirissä. Julkisen talouden suunnitelmassa esitetyt säästöt kohdistuvat siis kaikkialle koulutukseen, aina varhaiskasvatukses-

ta korkeakoulutukseen. Säästöt vaikuttavat raskailta, etenkin kun edellinen hallitus kohdensi mittavia säästöjä osaamispääomaamme. On hyvä pitää mielessä, että hallitus on suunnitellut säästöjen rinnalle merkittäviä uudistamistoimenpiteitä, jotka tulevat siirtämään suomalaisen koulutuksen ja osaamiskulttuurin kestävälle ja kilpailukykyiselle pohjalle. Vuosina 2016—2018 osoitetaan yhteensä 300 miljoonaa euroa osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeisiin, kuten uusien digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämiseen ja korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyön vahvistamiseen. Erityisen merkittävää on se, että kärkihankkeilla voidaan toteuttaa juuri niitä kehittämistoimia, joita hallinnonala tarvitsee taloudellisen tilanteen heikentyessä. Osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeet tukevat myös hallitusohjelman muita strategisia tavoitteita, kuten työllisyyttä ja kilpailukyvyn kasvua. Näillä toimenpiteillä varmistetaan suomalaisen osaamisen ja laadukkaan koulutuksen säilyminen myös tulevaisuudessa.

Hallitus on myös ottanut kansanterveyden edistämisen asiakseen. Liikunnan lisäämiseksi kouluissa hallitus on sisällyttänyt kärkihankkeisiinsa Liikkuva koulu -hankkeen laajentamisen valtakunnalliseksi. Kärkihankkeelle on varattu yhteensä 21 miljoonaa euroa. Hanke on merkittävä, sillä vain viidesosa koululaisista täyttää liikuntasuosituksen, joka on vähintään tunti päivässä. Lisäksi nuorena aloitettu liikunta vaikuttaa positiivisesti terveyteen aikuisiällä ja tulee ennaltaehkäisemään diabeteksen ja liikuntaelinsairauksien määrää. Kärkihanke tulee maksamaan itsensä moninkertaisena takaisin.

Arvoisa puhemies! Nuorten ja lasten lisäksi myös vanhuksien asemaan on kiinnitettävä huomiota. Eläkeläisten kohdalla lisätulojen mahdollisuus on minimaalinen. Siksi olen erityisen iloinen siitä, että eläkeläisten asumistuen leikkaus peruutettiin ja myös lääkekorvauksen tiukentamiseen tulee huojennuksia.

Ja, arvoisa puhemies, vielä lopuksi: Hallitus pyrkii pitämään kynsin hampain kiinni tästä perinteestä, että Suomen vauraus ja taloudellinen menestys on aina perustunut tehokkuuteen ja laadukkaisiin tuotteisiin ja keksintöihin. Mutta siihen tarvitaan meidän kaikkien voimakasta panosta ja yhteistyötä. Ihan oikeasti. Ja täytyy muistaa, että oikeudenmukaisuutta ei myöskään saa unohtaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Täällä oli kaksi vastauspuheenvuoropyyntöä, ja he olivat edustaja Jarva ja edustaja Heinäluoma. Tässä järjestyksessä. Olkaa hyvä, edustaja Jarva, ja sitten näiden kahden henkilön jälkeen mennään taas puhujalistaan.

19.36 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puheenjohtaja! Tuossa aikaisemmin tuli erityisesti SDP:n edustajien puheenvuoroissa huolta näistä perheitten tilanteista, siitä, miten heidän toimeentuloonsa vaikuttavat nämä säästötoimenpiteet ja muutkin toimenpiteet, joita hallituksen esityksessä on. Muistuttaisin kuitenkin, että viime kaudella leikattiin lapsilisää ihan konkreettisesti ja nyt on kysymys jäädytyksestä.

Mutta sitten niihin itse asioihin, että mitä myös olemme tekemässä lapsiperheille. Olette varmasti lukeneet sen, että kotipalveluihin tullaan panostamaan, ja se, mikä parhaiten auttaa lapsiperheitä, on juuri se, että työllisyyttä pystytään parantamaan. Ja miten työllisyyttä parannetaan? Siten, että työpaikkoja syntyy lisää. Ja ketkä niitä tekevät? Pk-yrittäjät lähinnä, viimeisen kymmenen vuoden aikana, ja heidän roolinsa tulee olemaan erittäin vahva jatkossakin, kun kuulemme näitä uutisia koko ajan suurten työnantajien osalta. Tämä hallitus haluaa panostaa siihen, että nimenomaan pk-yrittäjillä on parempi mahdollisuus työl-

listää ihmisiä. Yhdessä sopien voidaan näitä työpaikkoja luoda ympäri maata, ja näitä on merkittävästi eri aloilla, missä tätä työtä voidaan tehdä.

Mutta se, mikä on keskeistä, on se, että esimerkiksi nyt hallitus esitti, että jatkossa esimerkiksi yrittäjien työttömyysturva tulee lähemmäksi palkansaajien työttömyysturvaa. Tämä on merkittävä este ollut siinä, että ihmiset eivät ole uskaltaneet työllistää itseään Suomessa. Näitä esteitä meidän pitää purkaa.

19.38 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaalla oli tärkeä ja hyvin myönteinen puheenvuoro. On ihan oikein, että kaiken kurjuuden keskellä täytyy sitten nähdä myös näitä kohtia, joissa pärjäämme ja joissa tulee tulosta. Onhan meillä paljon ylpeyden aihetta. Huomasin tänään, että oliko se The Economist -lehti vai mikä, joka oli käynyt lävitse naisten asemaa työelämässä ja vertaillut eri maita ja nostanut Suomen maailman ykköseksi naisten asemassa työelämässä. Tällaisia tunnustuksiakin tarvitaan.

Mutta sitten tullaan tähän mainintaan, jonka edustaja Elomaa teki, että tämä hallitus on perunut eläkeläisten asumistuen leikkauksen. On syytä nyt todeta, että tämän päivän tiedon pohjaltahan näyttää siltä, että ei sitä olekaan kokonaan peruttu vaan on tehty uusi leikkaus, joka kohdistuu näihin hyväksyttäviin asumismenoihin, eli tämmöinen piiloleikkaus, joka nyt, viimeisten tietojen mukaan, näyttäisi siltä, että tulee vaalikauden aikana leikkaamaan noin 10 miljoonaa euroa eläkeläisten toimeentulosta. Toivon, että ollaan tarkkana, kun täällä kerrotaan, mitä hallitus on päättänyt.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten puhujalistaan.

19.39 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Tänään on käsittelyssä erittäin tärkeä linjavalinta siitä, minkälaista politiikkaa neljä vuotta tulemme tekemään. Siitä syystä heti alkuun totean, arvoisa puhemies, että edustaja Huovinen teki täällä ehdotuksen, jota kannatan. Hän esitteli vastalausettamme, ja tässä vastalauseen ykkösmuodossa on kiteytetty sosialidemokraattinen toimintalinja täksi nelivuotiskaudeksi. Tätä, arvoisa puhemies, kannatan.

No niin, käydään ensinnäkin joillakin sanoilla tilannetta läpi. On syytä todeta alkuun, että tämä hallituksen valitsema talous- ja veropoliittinen linja on väärä. Yksinkertaisuudessaan me tulemme olemaan tilanteessa, jossa hallitus pakastaa talouskasvumme ja kilpailukykymme koko ensi vuodelle, ja tästä syystä tosiasiassa tulemme olemaan kurjistuvassa kehässä.

Tämä vuoden 2008 talouskriisi on tuonut talouteemme aikalaisen tsunamin, jonka kanssa olemme joutuneet taistelemaan. Heikon viennin ja tuotannon kasvu ja julkisen talouden velkaantuminen eivät tule korjaantumaan näillä liikkeillä, joita hallitus esittää. On toki syytä tunnustaa, että velkaantumisesta ja sen tasosta pitää olla huolissaan. Mutta nämä hallituksen esittämät lääkkeet ja tavoitteet eivät kohtaa. Siksi on tärkeää huomata, että tämä hallitus tulee velkaantumaan enemmän kuin tänä vuonna eli enemmän kuin edeltävä hallitus esitti ja sen lisäksi velkaantumiskierre vain pahenee.

Lisäksi on syytä huomioida, että hallituksen leikkaukset ja nämä palkanalennukset pakkopaketin muodossa tulevat heikentämään tulokehitystä seuraavina vuosina eri ammattiryhmiltä ja erityisesti kaikkein köyhimmiltä, heikompiosaisilta, työttömiltä ja perusturvan varassa olevilta, jolloin lisää painetta tulee siihen, että kotimarkkinoilta katoaa ostovoimaa ja sitä kautta työllisyys entisestäänkin heikkenee.

Arvoisa puhemies! Joitakin yksityiskohtia.

Ensinnäkin se linjaus, että hallitus aikoinaan naulasi kiinni sen, että kokonaisveroaste ei tule nousemaan, johtaa siihen, että entistä vaikeampia leikkauksia on jatkossa tulossa. Julkisen talouden tasapainottaminen sosiaalisesti epäoikeudenmukaisella tavalla on varsin kova hinta maksettavaksi tulevalta sukupolvelta, koska he tulevat näistä tämän ajan vääristä ratkaisuista maksamaan hyvin paljon.

Vuoden 87 ikäpolvi, joka eli sitä edeltävän laman aikaa, on maksanut esimerkiksi omalla terveydellään hyvin paljon siitä, että ne väärät valinnat siinä, miten sosiaaliturvasta ja perheiden arjesta säästettiin, ovat maksaneet yksittäisten nuorten kohdalla paljon. Tästä syystä samoja virheitä ei tulisi toistaa. Samaan aikaan viime lama opetti sen, että tuotekehitykseen ja tieteeseen panostaminen on tärkeää. On vaara, että hallitus näillä sopeutustoimillaan vaarantaa kasvun ja kilpailukyvyn tavalla, joka sitten tosiasiassa entisestään kurjistaa Suomen taloutta.

Tältä osin nämä sopeutustoimet, jotka ovat siis epäoikeudenmukaisesti valittuja mutta myöskin sellaisia toimia, jotka kohdistuvat Suomen elinvoimaisuuteen, kasvuun ja kilpailukykyyn, johtavat entisestään siihen, että tämä talouspolitiikan iso linja tulee olemaan väärä, koska ostovoima entisestään supistuu.

Arvoisa puhemies! On syytä muutama sana sanoa myöskin työllisyyslinjasta. Tämä hallituksen työllisyyslinjahan on vastuuton. Tässä ajassa on mahdotonta ajatella, että me jättäisimme yksittäiset ihmiset, jotka ovat joutuneet työttömiksi, täysin heitteille. Eihän tässä ole mahdollisuuksia ajatella, että yksittäisen ihmisen vika olisi se, että talouskasvua ei ole. Minusta on käsittämätöntä, että palkka- ja yritystukia ei haluttu loppuvuonna nostaa tasolle, jota tarvitaan.

Esimerkiksi Satakunta on alueena sellainen, joka kesäkuun jälkeen ei ole päässyt käyttämään työllisyysmäärärahoja, mikä tarkoittaa sitä, että entisestään ihmisten henkilökohtainen tilanne on kurjistunut. Tämä on tietenkin sääli myös siinä mielessä, että koulutus on meille ollut tärkeä ja oppisopimuskoulutukseen ei ole päässyt — eli isoja, hankalia arvovalintoja, ja tällä työllisyyden linjalla ei tulla pitkälle pötkimään.

Arvoisa puhemies! Sitten joitakin sanoja vielä ensinnäkin elvyttävien toimien puutteesta. Kyllä minusta on aika naurettavaa se, että täällä valtiovarainministeri Stubb kertoo, että meillä ei ole mitään suhdanneongelmaa. Minä ihmettelen tätä puhetta siksi, että ei voi ajatella niin, että elvyttäviä toimia ei siltä osin tarvita.

Sitten, arvoisa puhemies, vielä totean lopuksi, että kyllä yhteiskuntaa pitää rakentaen, ei repien, kehittää. Siltä osin tämä pakkolakipaketti ja esitys, joka on tulossa eduskunnan käsittelyyn, on minusta huonoa makua osoittava. Jos me haluamme yhdessä rakentaa yhteiskuntaa, (Puhemies koputtaa) pitää antaa aito mahdollisuus osapuolille yhdessä sopia. (Eduskunnasta: Näin on annettu!)

19.45 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Jarvalle, vaikka hän ei ole täällä paikalla enää, haluan kuitenkin todeta, että lapsiperheiden kotipalvelusta päätti kyllä edellinen eduskunta, ei suinkaan tämä hallitus.

Arvoisa puhemies! Suomen taloustilanne on vakava: bruttokansantuote on supistunut, työttömyys kasvaa, ja työttömyysjaksot ovat pitkittyneet. Työpaikkojen synnyn tukemisen ohella on välttämätöntä huolehtia työttömäksi joutuneista ihmisistä, heidän osaamisestaan ja työkyvystään. Hallituksen toimenpiteiden johdosta nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys tulevat edelleen kasvamaan. Vaikka hallitus panostaa kärkihankkeessaan työl-

lisyyteen ja kilpailukykyyn, samalla nämä panostukset kumoutuvat työvoimapolitiikkaan kohdistuvien vielä suurempien säästöjen vuoksi.

Nuorisotyöttömyys on kasvussa. Työttöminä työnhakijoina työ- ja elinkeinotoimistoissa on lähes 45 000 alle 25-vuotiasta työtöntä. Heidän määränsä on yli 2 000 suurempi kuin vuosi sitten. Nuorisotyöttömyys on tähän saakka ollut Suomessa moniin Euroopan maihin verrattuna lyhytkestoista. Nuoria pitkäaikaistyöttömiä on ollut täällä vähiten Euroopassa. Nuorisotakuun tarkoitus on ollut vahvistaa työllistymistä ja ehkäistä syrjäytymistä kolmen pilarin avulla, joita ovat etsivä nuorisotyö, koulutus ja työttömille nuorille suunnatut tehostetut palvelut. Jos nuorisotakuuta arvioidaan kokonaisuutena huomioiden kaikki nämä kolme osatekijää, se on onnistunut hyvin.

Nyt hallitus aikoo kovalla kädellä vähentää nuorten työllisyyteen ja syrjäytymisen ehkäisyyn suunnattuja määrärahoja. Pidemmällä tähtäyksellä tämä voi tulla yhteiskunnalle kalliiksi, sillä syrjäytymisen ehkäisyyn panostettu euro tuottaa itsensä monin verroin takaisin. Yksi syrjäytynyt nuorihan maksaa yhteiskunnalle eri arvioiden mukaan reilusti yli miljoona euroa. Nuorisotakuun toimenpiteet ovat onnistuneet ennaltaehkäisemään nuorten syrjäytymistä. Esimerkiksi peruskoulun jälkeen jatkokoulutukseen sijoittuvien osuus on suurempi kuin koskaan. Samoin etsivä nuorisotyö on tavoittanut vuosittain 20 000 niin sanottua kadonnutta nuorta, joista yli 15 000 on tarvinnut pidempää ohjausta.

Nuorisotakuun alasajo uhkaa synnyttää syrjäytyneiden sukupolven. Työttömien nuorten 28 miljoonan euron uraohjauksen, uravalmennuksen, maahanmuuttajanuorten työvoimapoliittisten toimien, työnhakukoulutuksen, Sanssi-kortin, työhönvalmennuksen, ammatillisen työvoimakoulutuksen, yrittäjäkoulutuksen ja muiden toimenpiteiden erillisrahoituksen hallitus lopettaa kokonaan, (Eero Heinäluoma: Se on tempputyöllistämistä!) vaikka toimet ovat toimineet ammatillisen koulutuksen suorittaneiden kohdalla erinomaisesti. Esimerkiksi useampi työantaja on minulle soittanut ja ihmetellyt, miksi ihmeessä Sanssi-kortti lopetetaan. Juuri kun yrittäjät ovat oppineet hyödyntämään sitä, määrärahojen sanotaankin loppuneen. (Eero Heinäluoma: Kuuliko kokoomus?)

Myös pitkäaikaistyöttömien tilanne on huono, ja siksi tarvitsemme aktiivista työvoimapolitiikkaa, vaikka sillä voidaankin vain rajallisesti vaikuttaa työttömyyteen. Sillä voidaan kuitenkin pitää yllä ihmisten työkykyä, katkaista syrjäytymiskierteitä ja näin ehkäistä työttömyyden venymistä ja muuttumista rakenteelliseksi työttömyydeksi. Jos pitkäaikaistyöttömyys pitkittyy, se on huono asia ihmiselle itselleen, hänen läheisilleen ja myös yhteiskunnalle. Pitkäaikaistyöttömyys vaikuttaa kokonaisvaltaisesti ihmiseen. Terveydelliset ongelmat lisääntyvät ja sosiaaliset suhteet kärsivät. Yhteiskunnan kannalta verotulot ja työpanos jäävät saamatta, ja samalla yhteiskunnan tuen ja palvelujen tarve kasvaa. Myös työkyky ja työelämätaidot heikkenevät nopeasti. Kaikki siis häviävät, ja siksi kaikkein tärkeintä on estää pitkäaikaistyöttömyyden syntyminen.

Viime hallituskaudella ministeri Ihalaisen käynnistämässä pitkäaikaistyöttömien työllistämisen kuntakokeilussa tavoitteena on ollut löytää ja auttaa pitkäaikaistyöttömiä kokonaisvaltaisesti, niin että olisi mahdollista löytää uudenlainen elämän suunta. Aina ei ole mahdollista työllistyä vapaille työmarkkinoille, mutta silloin tavoitteena voi olla esimerkiksi työllistyminen välityömarkkinoille tai kenties tie omaan elämänhallintaan tai osalliseksi tuleminen yhteiskunnan toiminnoista jollain muulla mielekkäällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä meillä on myös lähellä eläkeikää olevia pitkäaikaistyöttömiä, jotka olisi järkevää päästää säällisesti eläkkeelle. Se olisi heidän itsensä kannalta hyvä ja kunniallinen vaihtoehto, mutta samalla se vapauttaisi kuntien ja työvoimahallin-

non resursseja. Tämänhetkisessä työllisyystilanteessa heillä ei ole edes toiveita työpaikasta, sillä nämä ihmiset ovat eläkejärjestelmän näkökulmasta työkykyisiä mutta työelämän näkökulmasta työkyvyttömiä. Heidän tilanteeseensa pitäisi saada pikaisesti ratkaisu.

19.50 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Stubb kertoi täällä iltapäivällä, että hallitus on pyytänyt julkisesti anteeksi koulutusleikkauksia. Kävin tänään tapaamassa Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan OAJ:n edustajia. En usko, että tämä anteeksipyyntö heitä lämmitti. He kertoivat, että jos kaikki koulutukseen tehtävät leikkaukset toteutuvat, mitä nyt on esitetty, me menemme 40 vuotta taaksepäin Suomessa. Tämä on erittäin kovaa puhetta. Samalla he myöskin kertoivat, että useissa kunnissa kuntatasolla on tehty toisenlaisia päätöksiä, koska siellä ymmärretään, että ei ole mahdollista, että Suomessa todella näin kovia leikkauksia tehdään koulutukseen. Monessa kunnassa on esimerkiksi kompensoitu luokkakokojen suurentamista eli siellä on annettu omaa rahaa, jotta luokkakokoja on voitu pitää kohtuullisina.

Myös, niin kuin hyvin tiedetään, subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamista on sitten muutettu kunnallisilla päätöksillä, ja tämä kyllä liittyy hyvin paljon myöskin siihen asiaan, että ymmärretään se, että se, mitä näissä asioissa nyt säästetään, maksetaan huomattavasti kovempina kuluina tulevaisuudessa.

Siellä myös kovasti ihmeteltiin sitä, kun nyt sitten sanotaan, että on tehtävä fiksummin ilman rahaa, mutta ei tiedetä, mitä se fiksumpi ja uusi tekeminen on. Koulutuksesta, niin kuin työvoimapolitiikasta, niin kuin monesta muusta asiasta, viedään ensin rahat ja sitten sanotaan, että mutta hei, me teemme tämän paremmin tulevaisuudessa — mutta ei sanota, miten. (Eero Heinäluoma: Hyvä havainto!)

19.52 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2016—2019 on rakennettu poikkeuksellisen vaativissa oloissa. Miten Suomi voisi parantaa kilpailukykyään tarvittavat 10—15 prosenttia? Sisäisen devalvaation tie on vaikea tie, mutta ainoa mahdollinen, kun omaa rahapolitiikkaa ei enää ole. Työmarkkinaosapuolilla ei toistaiseksi ole ollut halua realiteettien huomioon ottamiseen.

Nykyinen yksikkötyökustannusten liian korkea taso suhteessa keskeisiin kilpailijoihin on perua vuosien 2007—2009 tuottavuuden nousua suuremmasta ansiotason noususta. Olisi kilpailijamaiden aliarviointia, jos emme tekisi yksikkötyökustannusten alentamiseksi määrätietoisia ja nopeita toimia. Noin 5,5 miljoonan ihmisen kotimarkkinat eivät nosta kansantalouttamme kasvuun, vaikka kuinka elvyttäisimme velaksi. Ainoa mahdollisuus on vientikysynnän lisääminen. Markkinoita on helppo menettää, mutta vaikea vallata takaisin. Tavoite on selvä: yksikkötyökustannukset on saatava laskelmaan.

Toinen keskeinen linjaus on julkisen sektorin menojen vähentäminen. Tällä pyritään lisäämään henkilöresurssien käytön tuottavuutta ja estämään jo nyt korkean kokonaisveroasteen nousua yhä korkeammaksi.

Paljon toivoa voi aiheellisesti asettaa paikallisen sopimisen lisäämiseen. Nyt se on mahdollista vain järjestäytyneiden työmarkkinaosapuolten kesken työehtosopimusten sallimissa rajoissa. Jatkossa paikallisen sopimisen mahdollisuutta olisi hyvä laajentaa lainsäädännöllä koskemaan myös järjestäytymättömiä työnantajia. Käytännössä paikallinen sopiminen koskisi lähinnä yrityksiä eikä siis juurikaan toimi julkisella sektorilla.

Selvää on, että yksikkötyökustannusten alentaminen ja julkistalouden laihduttaminen eivät sellaisenaan tuo talouskasvua. Ne ovat kilpailukykyä parantavia, valmistelevia toi-

mia, jotka tulevat kukoistukseensa vasta siinä vaiheessa, kun kysyntä globaaleilla markkinoilla kasvaa niin, että Suomenkin kustannustasolla tuotetut palvelut ja tavarat alkavat käydä kaupaksi.

Arvoisa puhemies! Euroalueella on euron kriisin johdosta jatkunut vuosien ajan ennennäkemätön korkoelvytys, kun korkotaso on ollut varovaisestikin arvioiden 3—4 prosenttiyksikköä alle normaalitason. Euroopan keskuspankki EKP on luvannut jatkaa setelirahoituksen luonteista runsastettua rahan tarjontaa ensi vuoden syyskuuhun asti. Joulukuussa selvinnee, lisätäänkö tätä entisestään ja pidennetäänkö sen kestoa ja tehdäänkö vielä uusia muotoja tähän rahoitukseen. EKP:n rahapolitiikassa on jo vuosia jatkunut niin sanottujen epätavanomaisten rahapoliittisten toimien kasvutrendi.

Euroalueen yhteisvastuun rahoittaminen kohtaa vähitellen kasvavaa vastustusta. Keskeiset jäsenvaltiot Saksa ja Ranska ovat tämän vuoksi ottaneet esille EU-veron säätämisen. Tällä keinolla voitaisiin hoitaa nyt sopimukseen perustuva euroalueen yhteisvastuu yhteisestä budjetista. Asiasta on tarkoitus keskustella joulukuun huippukokouksessa. Ehdotus ei tässä vaiheessa saavuttane juurikaan kannatusta. Suomenkin verotuloista menisi tämän kehityksen myötä lopulta puolet EU:n kassaan ja vain paikallisverot jäisivät jäljelle.

Ratkaisua euron ongelmiin ei ole näköpiirissä. Ei ole näet myöskään todennäköistä, että eurosta luovuttaisiin yhteisellä päätöksellä sen aiheuttamien suurten hyvinvointitappioiden vuoksi. Näin ollen vastedeskin kitkutellaan eteenpäin nykypohjalta.

19.57 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Hallitus on kertonut täällä, että leikkaukset eivät nosta Suomen taloutta uuteen kasvuun. Mutta mikä sitten nostaa? Siihen pitäisi löytyä vastaus julkisen talouden suunnitelmasta. Mutta ei löydy. Tämähän johtuu tietysti siitä, että hallituksen varsinainen suuri juoni on edelleen vielä alkutekijöissään. Eli kuten mietinnössä todetaan: "Selonteossa viitataan kilpailukyvyn parantamista koskeviin toimiin, joita koskeva valtioneuvoston tiedonanto annettiin eduskunnalle. Tiedonantoon sisältyviä toimia ei kuitenkaan ole otettu huomioon julkisen talouden suunnitelmassa, ja niitä koskevat neuvottelut ovat muutoinkin vielä kesken." Eli tämä keskustelu on täällä niin kuin Putte Possun nimipäivät ilman Putte Possua.

Tärkeintähän on tietää, estääkö hallituksen riitainen ja ristiriitainen toiminta kansantalouden kannalta elintärkeät pidättyvän tulosopimuksen syntymisen ja yhteistyössä sovittavat kasvun toimet vai ei. Siis koko pitkän käsittelyn ajan meillä oli valiokuntahuoneessa virtahepo, jota kukaan ei ollut näkevinään. Se valiokuntahuoneen virtahepo oli tämä pakkolakipaketti, jonka varaan hallitus on ripustanut uhkarohkeasti koko Suomen talouden tulevaisuuden. (Eero Heinäluoma: Tuosta puhemieskin on jo kateellinen!) Se on vastuuton linja, koska sopimisella ja yhteistyöllä on saatu aikaan merkittävää etua kansantaloudelle. Hallitus repii rikki Suomen merkittävintä kilpailuetua, luottamuksen yhteiskuntaa. Julkisen talouden suunnitelma siis perustuu täysin näköalattomasti — lainaus edelliseltä pääministeriltä, nykyiseltä valtiovarainministeriltä — "kiilusilmäisesti vaalittuihin leikkauslistoihin".

Mutta leikkaukset eivät ole siis valitettava seuraus talouden ankeasta tilanteesta, vaan leikkaukset ovat tavoite ja tarkoitus. Julkisia palveluita halutaan heikentää ja niiden rahoitus rapauttaa. (Timo Heinonen: Höpö höpö!) Perustelen tämän kovan väitteen seuraavassa. — Edustaja Heinonen tietää jo ennen kuin olen kertonut perustelut, että perustelut ovat vääriä. Tämä on tietenkin hänelle suotava.

Se on vastuutonta siksi, että hallitus luo tietoisesti alijäämää, kun se jättää verot keräämättä. Jos tämä pakkolakipaketti tulisi perustuslaillisesta kyseenalaisuudestaan huolimatta voimaan, palkkojen pienentämisestä aiheutuva veronmenetys olisi 900 miljoonaa euroa. Sen hallitus suunnittelee kompensoivansa veronalennuksilla, jälleen miljardin menetys veroina. Ja päälle päätteeksi yrityksille luvattu sotu-maksujen alennus veisi taas 800 miljoonaa. Siis lähes 3 miljardin euron reikä verotuloihin joka vuosi. Julkisilta palveluilta viedään kohtuullinen rahoituspohja, tarkoituksella rikotaan alijäämärajoitteet, ja ainoa ratkaisu yllättäen: leikkaus, leikkaus, leikkaus. Tämä on tietoista ja tahallista politiikkaa.

Se on vastuuton linja myös siksi, että leikkausten sijaan tai edes ohella hallitus voisi myös kerätä kohtuullisesti veroja myös niiltä tahoilta, jotka se on halunnut vapauttaa näistä kuuluisista talkoista. Kansainvälisesti verraten Suomessa verotetaan työtä ja kulutusta kireämmin kuin muualla Euroopassa mutta omistamista selvästi keveämmin. Tilastokeskuksen Olli Savelan laskelmien mukaan Suomi voisi verottaa omistamista 5,5 miljardia enemmän, jolloin päästäisiin EU-maiden keskiarvoon. Ei kireämmäksi tai keveämmäksi vaan vasta keskiarvoon. Muualla Euroopassa on ymmärretty, että työtä ja tuotantoa ei kannata verottaa niin kireästi kuin Suomessa mutta liikkumatonta pääomaa kannattaa laittaa liikkeelle. Mutta hallitus ei ideologisista syistä puutu omistamisen verotukseen juuri lainkaan. Suurituloiset eivät osallistu näihin talouden tasapainottamistalkoisiin.

Suomen verotus voitaisiin siis viedä edes yhden askeleen verran kohti eurooppalaista verorakennetta. Kun tämä ei käy, se on vain osoitus hallituksen näköalattomuudesta. Se, että ei keksitä muuta tapaa edes näennäisesti tasapainottaa taloutta kuin leikkaukset lapsilta, eläkeläisiltä, sairastavilta ja kaikkein heikoimmilta, ei ole mikään pakko vaan pelkkä arvovalinta. Kyse on tärkeysjärjestyksestä, kyse on tahdosta, kyse on arvovalinnoista.

Oppositiolta on vaadittu koko syksyn ajan vaihtoehtoja. Huomenna esitämme oman vaihtoehtobudjettimme. Sille asetettiin kolme tavoitetta, jotka täytyy toteuttaa yhtä aikaa. Sen täytyy ensinnäkin panostaa kunnolla ja aidosti kasvuun, investointeihin ja työllisyyteen, toisin kuin hallituksen esitys. Toisekseen sen pitää olla sosiaalisesti oikeudenmukainen, toisin kuin hallituksen esitys. Ja kolmanneksi sen pitää olla valtiontaloudellisesti vastuullinen, toisin kuin hallituksen esitys. Kasvuun panostukset, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja vastuullinen valtion varojen hoito — ne on mahdollista toteuttaa yhtä aikaa. Koska olemme huolissamme siitä, mihin Suomi on joutumassa, tarjoamme oman vaihtoehtomme vapaasti hallituksen käyttöön ja julkisen talouden suunnitelman uudelleenkirjoittamiseksi ja uudelleenajattelemiseksi.

20.03 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Julkisen talouden suunnitelma on karua luettavaa monille pienituloisille, lapsiperheille, opiskelijoille ja eläkkeensaajille. Hallitus lupaa määrätietoisesti lisätä köyhyyttä ja eriarvoisuutta Suomessa. Se leikkaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ihmisiltä, niiltä, joiden toimeentulo on vahvasti sidoksissa yhteiskunnan tukeen. Hallituksen talouspolitiikka ajaa Suomea syvemmälle taantumaan. Mitä tahansa leikkauksia perustellaan toistuvasti sillä, että velkaantumisen on vähennyttävä ja mitään vaihtoehtoja ei ole. Hallitus on kuitenkin jo itse omilla teoillaan osoittanut, että vaihtoehtoja löytyy, jos niitä vain haluaa.

Valitettavasti hallituksen toiminta on kuitenkin myös hyvin poukkoilevaa ja sekavaa. Tämän päivän tilanteen ja esityksen perusteella hallitus myös toteuttaa harhauttavaa politiikkaa. Esimerkiksi tänään hallitus ilmoitti peruvansa eläkkeensaajien asumistuen leikkaukset. Hetki sen jälkeen oppositio, elikkä tässä tilanteessa Eero Heinäluoma, huomasi

Twitteristä, ettei näin tapahtunutkaan, vaan eläkkeensaajien asumistukea leikataan vuositasolla noin 10 miljoonaa euroa. Ei voi olla, että hallitus harhauttaa näin eduskuntaa. Tämäntyyppinen toiminta ei ole millään tavalla perusteltua. Tämän lisäksi moni sellainen opposition kritisoima päätös, joita hallituspuolueet vielä hetki sitten pitivät välttämättöminä ja puolustivat täällä salissa kiivaasti, onkin jo vedetty takaisin. Silti yhä edelleen hallitus on toimillaan vähentämässä kotimaista kysyntää ilman, että se olisi tekemässä merkittäviä toimia työllisyyden parantamiseksi. Tämä resepti on tuhoisa niin ihmisten hyvinvoinnin kuin talouskasvunkin kannalta.

Pitkällä aikavälillä erityisen haitallisia ovat koulutukseen kohdistuvat leikkaukset. Perusopetuksen ryhmäkokoja kasvatetaan ja ammatilliselta koulutukselta viedään rahoitusta ilman, että annettaisiin vastineeksi välineitä itse rakenteiden uudistamiseen. Erityisen vahingollista on korkeakoulutuksen ja tutkimuksen heikentäminen. Yliopistojen reaktiot kertovat siitä, että nyt on menty niin pitkälle, ettei rahoituksen vähentämistä korvata pelkkää toimintaa tehostamalla. Esimerkiksi Helsingin yliopisto ja Lappeenrannan teknillinen yliopisto käynnistivät yt-neuvottelut jo aikaisemmin. Kaksi viikkoa sitten seuraan liittyi myös maamme yrittäjähenkisyyden ja yritysyhteistyön airut eli Aalto-yliopisto, joka saattaa vähentää peräti 350 työntekijää. Näinkö hallitus luo kasvua?

Opintotuella on ollut merkittävä rooli siinä, että Suomessa on ollut mahdollista opiskella päätoimisesti ja hankkia korkeakoulutus vanhempien sosioekonomiseen asemaan katsomatta. Nyt opintotukeen vastikään saatu indeksisidonnaisuus poistetaan, ja kaavailuissa on paljon laajempiakin rajoituksia. Hallitus pakottaa opiskelijat turvautumaan lainaan, jota täytyy opintorahan reaaliarvon laskiessa ja asumiskustannusten kasvaessa ottaa yhä enemmän. Tämä valinta on puhtaasti ideologinen. Hallitukselle korkeakoulutuksen kuuluu nähtävästi olla varakkaiden perheiden nuorison etuoikeus.

Hallitus aiheuttaa pitkän aikavälin taloudellisia ja inhimillisiä tappioita myös ajamalla alas tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen, kun se muuttaa lapsen oikeuden varhaiskasvatukseen riippuvaiseksi vanhempien elämäntilanteesta. Käytännössä hallitus luo uusia väyliä huono-osaisuuden periytymiselle ja eriarvoisuuden kasvulle. Ongelmaa syventää se, että osa-aikaisen varhaiskasvatuksen yleistyminen tulee johtamaan rajuun ryhmäkokojen kasvuun. Paremmin toimeentulevat voivat sen sijaan jatkossakin ostaa lapselleen kokopäiväisen hoidon yksityisestä päiväkodista. Näin lapset eriytetään jo pienestä pitäen hyvä- ja huono-osaisiin.

Arvoisa puhemies! Pienituloiset, eläkeläiset ja pitkäaikaissairaat eivät myöskään pääse helpolla. Kun lääkekustannukset ja matkakorvaukset tulevat kasvamaan, pienituloisten ja eläkeläisten toimeentulo tulee heikkenemään. Hallitus leikkaa myös eläkkeensaajien asumistukea, kuten äsken on jo todettu, sekä leikkaa myös lääkekorvauksia.

Erityisen lyhytnäköistä on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumaksujen korottaminen jopa yli neljänneksellä. Suomessa on jo nyt Pohjoismaiden korkeimmat palvelumaksut. Samalla kun hallitus väittää pyrkivänsä terveyserojen kaventamiseen, se tekee päätöksiä, joilla köyhempien ja sairaampien hoitoonpääsyä vaikeutetaan entisestään. Porvarihallituksen ohjelmana on kautta linjan se, että Suomea jaetaan yhä voimakkaammin hyvä- ja huono-osaisiin. Linja näyttää yhä enemmän ideologiselta pohjoismaisen hyvinvointivaltion purkamiselta. Ihmisten omavastuuta lisätään ja hoivavastuuta siirretään perheille ja omaisille.

20.09 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Suomen julkisen talouden tila on äärimmäisen vaikea ja vakava. Julkisen velan ja bruttokansantuotteen suhde on ylittämässä kriittisen 60 prosentin rajan, eikä velkaantuminen taitu lähitulevaisuudessa ilman merkittäviä, kieltämättä osin kipeitäkin toimenpiteitä. EU:n perussopimuksen mukainen julkisen alijäämän 3 prosentin viitearvo on ylittynyt jo viime vuonna. Ellei eläkerahastojen tuottoja huomioitaisi, olisi tilanne vielä tätäkin synkempi. Pitkän tähtäimen kestävyysvajeen voidaan perustellusti arvioida olevan jopa 10 miljardin euron suuruusluokkaa, joten jotain on väistämättä tehtävä. Veronkorotusten tie on kuljettu loppuun, koska ylenmääräisen korkea veroaste heikentää yleistä taloudellista toimeliaisuutta. Tämä näkyy nykyään valitettavan vaikeana työttömyytenä, joka kohtaa hyvin monia ammattiryhmiä.

Säästöjä julkisista menoista siis tarvitaan, mutta on selvää, että pelkkien mekaanisten leikkausten lisäksi kaivataan myös rakenteisiin puuttuvia toimenpiteitä. Näihin haasteisiin hallitus vastaa julkisen talouden suunnitelmassa esitetyillä toimilla. Myös julkisen talouden suunnitelman mukainen veropolitiikka tähtää kasvun, yrittäjyyden ja työllisyyden vahvistamiseen. Näihin toimenpiteisiin kuuluvat esimerkiksi ansiotuloverotuksen keventäminen erityisesti pieni- ja keskituloisten osalta, yrittäjävähennys ja perintöverotuksen keventäminen. Myös normienpurkutalkoot tähtäävät samaan maaliin.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama sana koulutuksesta. Korkeatasoinen koulutus ja tutkimus muodostavat Suomen talouden ja tulevaisuuden hyvinvoinnin selkärangan. Sivistys ja koulutus ovat tehneet meistä hyvinvoivan maan, jonka osaamista on ihailtu ympäri maailmaa. Kuten valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on todettu, innovaatioiden merkitys korostuu jatkossa entisestään. Laadukas koulutusjärjestelmä on siten entistäkin tärkeämpi, nostaahan se myös suomalaisten vientituotteiden laatua ja siten kysyntää ulkomailla.

Valitettavasti tässä erittäin haastavassa taloustilanteessa ei koulutussektorikaan voi välttyä leikkauksilta. Julkisen talouden kuntoon laittaminen vaikuttaa korkeakoulujen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeiden rahoitukseen. Niukat resurssit on käytettävä aiempaa kustannustehokkaammin. Ratkaisevaa onkin tutkimus- ja oppilaitosten kyky tarttua toimeen ja ottaa rohkeita kehitysaskelia. Käyttäjä- ja markkinalähtöisyys ovat yhä tärkeämpiä kohdennettaessa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoitusta. Erityisesti on panostettava kasvaviin pk-yrityksiin ja niiden kansainvälistymiseen. Samalla tutkimusyhteisöjä on kannustettava tulosten kaupallistamiseen. Kansainväliset vaikuttavuusarvioinnit tehostaisivat edelleen rahoituksen kohdentamista. Näihin toimiin hallitus myös tähtää.

Arvoisa puhemies! Tampereella kaavailtu yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä kehittävä Tampere 3 -hanke on esimerkki uudistuksesta, jolla korkeakoulutusta voitaisiin kehittää vastaamaan nykyistä joustavammin ja paremmin työelämän tarpeita. Toteutuessaan hanke syventäisi tamperelaisten korkeakoulujen välistä hallinnollista ja opetuksellista yhteistoimintaa sekä lisäisi kontakteja elinkeinoelämän kanssa. Myös muissa yliopistokaupungeissa tiivistetään yhteistyötä. Itä-Suomen yliopistossa on hyödynnetty kampusten välistä synergiaa. Digitalisaation aikakaudella fyysinen etäisyys ei muodostu ylittämättömäksi ongelmaksi. Erilaiset tietojärjestelmähankkeet luovat muillakin hallinnonaloilla uusia mahdollisuuksia toiminnan tehostamiseen ja järkeistämiseen. Ne ovat välttämättömiä, jotta Suomen talous saadaan jälleen jaloilleen.

20.14 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma on todellakin perusasiakirja ja tulee rytmittämään hallituksen toimintaa koko vaalikaudelle. Tämän asiakirjan talouspolitiikan linjasta on jo aikaisemmin puhuttu aika perusteellisesti, ja

useissa puheenvuoroissa on osoitettu sen talouspolitiikan peruslinja vääräksi, koska se ei vastaa tähän kasvun ja työllisyyden haasteeseen vaan keskittyy leikkauspolitiikkaan. Otan kuitenkin toisen näkökulman esille, ja se liittyy itse tähän kehyksen rakenteeseen ja siihen, mitä menoja kehykseen laitetaan ja mitä sinne ei laiteta. Näitä voi sanoa yksityiskohdiksi, mutta näillä kahdella asialla, jotka otan esille, on kuitenkin myös iso merkitys.

Ensimmäinen asia on, että hallitus on tehnyt päätöksen siirtää tähän kehykseen Yleisradion rahoituksen ja Yleisradion menot. Se on erittäin merkittävä periaatteellinen linjaus, koska se tarkoittaa sitä, että luovutaan aikaisemmista eduskunnan yksimielisistä kannanotoista, että Yleisradion menot ovat kehyksen ulkopuolella, jotta turvataan Yleisradion mahdollisuus toimia riippumattomana tiedonvälittäjänä. Tämä päätös, jonka hallitus on yksipuolisesti tehnyt vastoin 70 vuoden Yleisradio-päätösten valmistelun historiaa, ilman eduskunnan myötävaikutusta, on joka suhteessa huono. Siitä on puhuttu aivan liian vähän, ja sen takia katson aiheelliseksi ottaa sen myös tässä yleisistunnossa esille. Tämä päätös vaarantaa Yleisradion riippumattomuutta ja luotettavuutta hallituksesta irrallaan olevana, mahdollisimman objektiivisena tiedonvälittäjänä.

Valtiovarainvaliokunnan käsittelyssä kävi ilmi, että päätös on tehty poliittisin perustein, poiketen siis aikaisemmista eduskunnan, eduskuntaryhmien ja puolueiden kannanotoista, poiketen myös niistä linjauksista, joita tehtiin viime vaalikaudella yleisradiolakia uudistettaessa. Silloinhan ministeri Kiurun johdolla saavutettiin eduskunnassa yksimielisyys yleisradiolain uudistamisesta parlamentaarisessa käsittelyssä ennen hallituksen esityksen antamista. Tuolloin kaikki eduskuntaryhmät olivat tässä työssä avoimella pohjalla mukana ilman, että hallituspuolueet yksipuolisesti päättävät asioita. Nyt siis hallitus on tehnyt päätöksen siirtää Yleisradio hallituksen peukalon alle kehysmenoihin. Samaan aikaan on huomionarvoista, että hallitus säilyttää kehyksen ulkopuolisina rahastoina Maatilatalouden kehittämisrahaston ja Asuntorahaston. Kysymys siis ei ole siitä, että hallitus olisi tehnyt yleislinjauksen, että kaikki ulkopuoliset rahastot tuodaan kehykseen, vaan hallitus on tehnyt poliittisen linjauksen Yleisradion sisällyttämisestä kehykseen, ja tämä poliittinen linjaus kävi ilmi erittäin hyvin myös valtiovarainvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa. Asiantuntijakertomuksesta kävi ilmi, että tälle ratkaisulle ei ole muuta perustetta kuin poliittinen ratkaisu käsitellä esimerkiksi Maatilatalouden kehittämisrahastoa ja Yleisradiota eri tavalla. Kysymys on ongelmallinen, koska tämän jälkeenhän tulemme näkemään, jos tämä päätös nyt hyväksytään ja siitä tulee yleinen käytäntö, ilmiön, jossa Yleisradion menoja kulloinenkin hallitus ryhtyy käsittelemään vähän sen mukaan, että onko kivoja uutisia vai vähemmän kivoja. Vanhastaan olen huomannut, että kaikki, jotka kulloinkin ovat hallituksessa, kokevat, että uutiset ovat vähemmän kivoja, koska yleensä hallitusvallalla on taipumus ajatella, että pitäisi kertoa niitä hallituksen tiedotteita, joskaan ei sitä tämänpäiväistä sosiaali- ja terveysministeriön tiedotetta asumistuen uusista piiloleikkauksista, vaan muita tiedotteita, ilman mitään erityisiä kommentteja.

Tämä on kyseenalainen, huonolla tavalla aikaisemmasta historiasta poikkeava ja ansaitsee tulla käsiteltyä. Olisi tietysti toivottavaa, että tämä keskustelu voitaisiin käydä päivänvalossa, mutta väistämättä iltaan jää tämänkin asian pohdinta. (Pia Viitanen: Siitä piti äänestää, että menee vähän vähemmän aikaa!) Samaan aikaan hallitus on opposition sinnikkään työn tuloksena antanut periksi siinä, että tähän Yleisradio-asioiden jatkohoitoon tulee kuitenkin parlamentaarinen valmistelu. Mutta ihmeellistä ja kummallista on, että hallitus vie tältä parlamentaariselta työryhmältä, jonka työn edustaja Satonen on aloittanut, etukäteen päätösvaltaa pois sillä, että hallitus on tämän kehyspäätöksen toteuttanut.

Tämän lisäksi on tarve kiinnittää kehyksessä huomio toiseen seikkaan, ja teen sen lyhyesti, ehkä hivenen ylittäen, jos puhemies sallii, tätä 5 minuutin määräaikaa, joka on siis suositus. Kehysmenoissa pitäisi pohtia myös sitä, miten investointimenot ja kulutusluonteiset menot käsitellään kehyksen yhteydessä. Pidän perusteltuna, että olisi tarve kehittää kehysmenettelyä niin, että investointimenoja käsiteltäisiin selvästi eri tavalla kuin näitä juoksevia kulutusmenoja, rahoja, joita käytetään jokapäiväiseen elämiseen. Tämä olisi ansainnut tulla myös valtiovarainvaliokunnan mietinnössä käsitellyksi.

20.20 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse pidän varsin myönteisenä sitä, että tämä hallitus on Yle-asiaakin käsitellyt avarakatseisesti ja ennen muuta niin, että nyt yhä useampi pienituloinen vapautetaan Yle-verosta. Se on minun mielestäni tärkeä asia. Monet tulevat tällä hetkellä kovin pienellä toimeen, ja Yle-verosta luopuminen heidän osaltaan on minun mielestäni erittäin myönteinen asia. Ja pidän myös myönteisenä sitä, kun oikeastaan kaikesta muustakin säästetään, että tuo Yle-verolaskulappu on entistä pienempi myös kaikille suomalaisille. Eli samaan aikaan kun säästämme koulutuksesta, säästämme päivähoidosta, säästämme kaikista eri sektoreista ja kaikilta ihmisiltä, niin on ihan oikein, että myös Yle on näissä talkoissa mukana, ja voimme tuon Yle-veron jäädytyksen ihan hyvällä omallatunnolla tehdä tässä vaikeassa taloustilanteessa.

20.21 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minusta on todella hämmentävää, että edustaja Heinonen täällä suhtautuu noin kevyesti siihen periaatteeseen, mistä edustaja Heinäluoma äsken puhui. On vuosikausien perinne, (Timo Heinonen: Minä puhuin indeksistä!) että Yleä koskevat asiat tehdään parlamentaarisesti. Yle on kansan radio, eduskunnan radio, ja sen ei pidä olla hallituksen peukalon alla. Vuosikymmeniä on haluttu tätä perinnettä kunnioittaa, ja on tökeröä — anteeksi tämä sana — hallitukselta, että se pyrkii nyt tekemään Yleisradiota koskevia päätöksiä ilman eduskuntaa. Tämä Yle-rahaston siirtäminen kehykseen on yksi sellainen, se on niin mittavan luokan asia, että sitä ei mitenkään voisi höyhenenkevyesti tehdä hallituksen päätöksellä. Valitettavasti näin on tapahtumassa, ja minä olen siitä pöyristynyt. Olen ollut pitkään Ylen hallintoneuvostossa aikoinaan ja tiedän nämä periaatteet ja haluaisin niitä kunnioitettavan.

Ja kun puhutte tästä Yle-verosta, on varsin hyvä, että pienituloisia siitä helpotetaan, mutta miten olisi sitten, (Puhemies koputtaa) jos olisi siellä yläpäässä joku solidaarisuusvero kaikkein parastuloisimmille ihmisille? Mitä sanotte tähän?

20.22 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän kehyskysymykseen voisi tietysti ottaa vertailuun esimerkiksi presidentin kanslian menot, jotka ovat myös kehyksessä, ja ne ovat myös sellaisia menoja, joihin hallitus ei varmaankaan puutu eikä lähde niitä rustaamaan eikä justeeraamaan. Näin on myös kerrottu, että Yleisradion menot kuuluvat tähän samaan luokkaan, eli ne ovat kehyksessä, mutta niitä ei lähdetä peukaloimaan. Ja on täysin itsestään selvää, että Yleisradio on eduskunnan radio, se ei ole hallituksen radio ja se ei koskaan tule olemaan sitä. Se on täysin selvä parlamentaarinen periaate. Ja sen vuoksi on erittäin hyvä, että nyt on hallitus nimittänyt tämän parlamentaarisen työryhmän, joka tutkii sitä Ylen tehtävää. Nyt on tärkeää, että se työ, joka jäi kesken silloin, kun ministeri Kiuru vei ponnekkaasti läpi tämän rahoituskysymyksen, tämä tehtäväkysymys, Ylen tehtävien määrittely, (Puhemies koputtaa) käydään läpi ja että se tehdään parlamentaarisesti, (Puhemies koputtaa) koska Yleisradio on eduskunnan radio.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, ja nyt myönnän vielä vastauspuheenvuoron edustaja Kiurulle ja sen jälkeen tämän debatin aiheuttaneelle Eero Heinäluomalle.

20.23 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta oli hyvä, että edustaja Heinäluoma otti tämän asian esille, kun me olemme paljon puhuneet siitä, miten yhteiskuntaa kehitetään ja miten politiikkaa tehdään, että meidän ei pitäisi tehdä sitä repien vaan yhdessä sopien. Nyt ihmettelen sitä ihmeellistä halua, että miksi te rikotte niitä pitkiä perinteitä siitä, että me olemme voineet todistaa, että Suomessa aidosti tällainen julkinen palvelu tiedonvälityksen alalla on eduskunnan käsissä. Nyt on käsittämätön juttu, että hallitus haluaa sen tietoisesti siirtää omiin käsiinsä. Tänään me otamme kantaa julkisen talouden selontekoon ja sitä kautta siihen, onko se hyväksyttävää, että eduskunnan radion rahoitus meneekin hallituksen päätöksellä koko julkisen talouden suunnitelmassa eli näissä kehyksissä osaksi budjetointia, ei siis muita menobudjetointeja, mutta tämän budjettiraamin sisään. Ja tästä syystä on posketonta väittää, että tämä ei ole teiltä tietoinen valinta. Jos tämä ei edes säästä mitään, (Puhemies koputtaa) miksi tämä tehdään, kun Makera ja Arakin jäävät ulos?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Heinäluoma.

20.24 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin mitä tulee tähän maksutasoon, niin olen hyvin iloinen, että kokoomus on nyt tullut kannattamaan sitä, että pienituloisten osalta tämä maksu voisi olla vähäisempi, tai jopa niin, että tämä raja on sen verran ylempänä, ettei se koske ollenkaan. Tästähän käytiin iso vääntö silloin kun Yle-lakia uudistettiin, ja silloinen ministeri Kiuru, nykyinen edustaja Kiuru muistaa, että kokoomus silloin vastusti tätä, että tämä raja laitettaisiin siihen, mihin se nyt on tulossa. Silloin te vastustitte — hyvä, että se kelpaa nyt.

Mutta todellinen syyhän teillä on, että te haluatte ajaa Yleisradion rahoitusta alas, jotta ei tulisi mitään ikäviä uutisia tämänkään hallituksen toiminnasta ja olisi mahdollisimman vähän kriittistä... (Timo Heinosen välihuuto) — No, siltä se näyttää! (Timo Heinonen: Höpö höpö!) Ja olen hyvin huolestunut, kun edustaja Jokinen sanoo, että tämä kehyspäätös ei mitenkään tarkoita, että hallitus ryhtyisi järjestelemään tätä Yleisradion rahoitusta, koska te olette juuri tehneet tämän. Te ensin teitte päätöksen, että tämä pannaan kehykseen hallituksessa, ja samalla ryhdyitte leikkaamaan Yleisradion rahoja täysin poiketen siitä perinteestä, joka 40-luvulta lähtien on ollut, (Puhemies koputtaa) että Yleisradio on eduskunnan radio.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme listaan.

20.26 **Peter Östman kd:** Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta osoittaa, että hallituksella on oikeanlainen tilannekuva maamme vakavasta taloudellisesta tilasta. Kristillisdemokraatit kannattaa hallituksen tavoitteita velkaantumisen taittamiseksi suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden loppuun mennessä ja sitä, ettei lisävelkaa otettaisi enää vuoden 2021 jälkeen. Pidämme tärkeänä myös

tavoitetta, jonka mukaan kokonaisveroastetta ei nosteta. Hallituksen kaikki keinot eivät kuitenkaan kaikilta osin tue hallituksen itselleen asettamia tavoitteita.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämät mittavat leikkaukset kehitysyhteistyöhön ovat mielestämme kohtuuttomia mutta iskevät pahimmin kansalaisjärjestöjen työhön. Satojatuhansia, jopa miljoonia maailman kaikkein köyhimpiä ihmisiä auttavat järjestöt joutuvat irtisanomaan jopa puolet työntekijöistään. Hankkeita joudutaan jättämään äkisti kesken, ja jo tehty työ uhkaa valua hukkaan. Järjestöjen tekemä kehitysyhteistyö on kevyesti hallinnoitua, tehokasta, ja siksi rahoituksen painopistettä tulee siirtää juuri näihin hankkeisiin. Kehitysyhteistyön kautta voidaan vähentää myös oman maamme kansalaisiin kohdistuvia uhkia, kuten terrorismiuhkaa, huume- ja ihmiskauppaa, pandemioita sekä pakolaistulvaa. Kehitysyhteistyöhön esitetyt leikkaukset romuttavat turvapaikanhakijoiden auttamisen lähtömaissa. Tämä ei ole järkevää.

Arvoisa puhemies! Kaikista haasteista huolimatta Suomessa on valtavasti potentiaalia kehittymiseen ja uusiin aluevaltauksiin elinkeinoelämässä. Meidän on syytä keskittyä kansakuntana ja päättäjinä näihin myönteisiin mahdollisuuksiin ja työskennellä kaikella tarmollamme positiivisen käänteen aikaansaamiseksi. Me emme saa tehtyä kauppoja emmekä voita Suomeen uutta liiketoimintaa kertomalla, miten huonoja me olemme. On keskityttävä vahvuuksiimme. Maassamme on maailman korkeatasoisinta koulutusta. Meillä on tuhansia it-insinöörejä vapaina uusiin tehtäviin, eikä heidän tietotaitonsa ole kadonnut mihinkään.

Meillä päättäjillä ja elinkeinoelämällä on oltava rohkeutta katsoa tulevaisuuteen ja kyky visioida, mitä me haluamme. Kaikki mahdollisuudet eteenpäin menemiselle ja onnistumiselle ovat olemassa. Se, mikä on mennyt pieleen, ei saa sitoa meitä, vaan siitä on otettava opiksi. Hallituksen olisi siksi jatkettava ponnisteluja kilpailukyvyn parantamiseksi. Kilpailukykyloikkatavoitetta olisi syytä nostaa 20 prosenttiin. Tarpeetonta byrokratiaa, joka heikentää mahdollisuuksia investointeihin ja työllistämiseen, tulee vähentää nopeasti.

Viimeisenä mutta ei vähäisimpänä on investointien edistäminen. On investoitava enemmän pk-yritysten kansainvälistymiseen. Kilpailukykyisiä tuotteita ja osaamista löytyy, joilla Suomen elinkeinoelämä ja vienti saadaan nousuun, kun me vain haluamme. Meidän on vain kyettävä määrätietoisesti päättämään ja työskentelemään uuden suunnan toteutumiseksi, ja maan hallituksella on tässä hankkeessa tärkeä rooli.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Kristillisdemokraatit peräänkuuluttaa välittömiä toimia, joilla parannetaan pienyritysten toimintamahdollisuuksia ja kannustetaan yrittäjyyteen. Hallitusohjelmassa on mainittu 5 prosentin yrittäjävähennys, mutta sitä ei ole hallituksen ensi vuoden talousarvioesityksessä. Pienet yritykset luovat tarvittavat työpaikat tilanteessa, jossa julkinen sektori ja suuret yritykset karsivat henkilöstöään. Pidemmällä tähtäimellä panostus yrittäjyyteen palautuu yhteiskunnalle lisääntyvillä verotuloilla ja pienemmillä kustannuksilla työttömyyden hoidossa.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella teen vastalause 5:n mukaisen kannanottoehdotuksen.

20.31 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa puhemies! Heti ensiksi kannatan edustaja Östmanin tekemää vastalause 5:tä kokonaisuudessaan.

Arvoisa puhemies! Tämä valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta on merkittävä linjapaperi, ja sen takia se tulee nimenomaan lukea huolellisella tarkkuudella. Valitettavasti siinä useimmiten toistuvia sanoja ovat "leikkaa", "supistaa", "vähentää",

mutta kovin vähän se kertoo niistä toimista, jotka todella edistäisivät esimerkiksi työllisyyttä, joka on nyt kaikista keskeisin tavoite.

Arvoisa puhemies! Nämä linjaukset kertovat myös siitä vaikeudesta ja siitä tilanteesta, jossa koko yhteiskuntamme tällä hetkellä on — eikä ainoastaan Suomi vaan koko euroalue. Sen tähden kun pääministeri Sipilä on koko oman kautensa ikään kuin keskeisimmäksi tavoitteeksi laittanut tämän yhteiskuntasopimuksen syntymisen, niin se olisi varmaan se asia, joka pitkällä tähtäyksellä johtaisi sellaiseen tulokseen, joka yhdessä voisi tuottaa uudenlaista tekemistä, joten oppositionkin on hyvä muistaa se, että nyt ei oikeastaan ole kysymys siitä, kuka meistä tässä kisassa menestyy, vaan siitä, menestymmekö me yhdessä tässä Suomen rakentamisessa.

20.33 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Olemme tänään käsittelemässä julkisen talouden suunnitelmaa, ja hyvä, että tällainen suunnitelma on. Haluan kyllä kiittää hallituspuolueita, niin perussuomalaisia, keskustaa kuin omaa kokoomustakin, siitä, että tällaisessa vaikeassa taloustilanteessa vastuunkantoa löytyy ja halua lähteä laittamaan tämän maan taloutta kuntoon.

Meillä on takana jo kahdeksan varsin laihaa vuotta, taantuma-, jopa lamavuotta osittain, ja velkaantuminen jatkuu edelleen. Me tulemme ylittämään 100 miljardin valtionvelkarajapyykin, ja näitä toimia nyt tarvitaan. Meidän pitää uskaltaa viedä myös vaikeita ja kipeitä asioita maaliin, sillä vain näillä toimilla, joita hallitusohjelmassa nyt on sovittu, pystymme taittamaan tuon velkaantumisen. Mutta pitää myös muistaa, että ne vaikutukset tulevat näkymään vasta pienellä viiveellä ja tuo taite tapahtuu vasta, toivottavasti, viimeistään tämän vaalikauden loppupuolella.

Me toimimme tässä siis kolmella sektorilla. Verotus on tietenkin tärkeänä, ja siinä tärkeimpänä on se, että laitetaan työ kaiken edelle eli kaikki veropäätökset katsotaan työn näkökulmasta. Liikkumavara verotuksessa on toki pieni, ja sen takia nämä kevennykset nyt on kohdistettu rohkeasti sinne, missä niitä eniten tarvitaan ja missä uskomme, että niillä työtä ja työllisyyttä vahvistetaan. Pieni- ja keskituloisten verotus ensi vuonna tulee kevenemään, ja vastaavasti taas tällaisena aikana hivenen enempi otetaan niiltä, ketkä ovat hyvin toimeen tulevia, ja tämä on sosiaalisestikin oikeudenmukaista. Myös pieni korotus tulee takuueläkkeeseen, se on tärkeä näille, ketkä pienimmällä toimeen tulevat. Tässä äsken käytiin mielenkiintoinen keskustelu Yle-verosta, ja hieman jäi sellainen tunne, että sosialidemokraateista Yle-veron indeksijäädytystä ainakin piilossa vastustettiin, mutta ei uskallettu sitä sentään ihan suoraan sanoa, sillä se on monelle ihmiselle iso juttu, kun Ylen lasku ei ensi vuonna kasva ja tämä hallitus myös vapauttaa yhä useamman pienituloisen Yle-verosta.

Rakenneuudistuksia verotuksen jälkeen pitää myös tehdä. Sote on isoin, josta ratkaisu on tällä hallituskaudella nyt saatu aikaan, ja sillä, kun siinä onnistutaan, pystytään hillitsemään menokasvua noin 3 miljardilla. Maakunta- ja aluehallintoa kehitetään, ja tässä pitää olla myös mielestäni rohkea niin, että elyjen, avien tehtäviä, valtionhallinnon muita tehtäviä rohkeasti siirretään sitten tähän uuteen, että pääsemme siihen, että himmeleiden määrä vähenee ja pystytään luomaan yksi tehokas maakuntahallinto. Ei maakunnissa ole ainakaan minulle mitään pahaa, ja olen ihan tyytyväinen tähän syntyneeseen ratkaisuun. Myös kuntien tehtäviä vähennetään, ja myös niiden tehtävien osalta, joista voidaan luopua, ja sitten niiden, mitä voidaan esimerkiksi maakuntahallinnolle siirtää, kannattaa rohkeasti edetä.

Sitten tulevat säästöt, ja kyllä tilanne on se, että valitettavasti kaikkialta nyt joudutaan säästämään. Mutta arvovalintoja pitää myös tehdä ja kuunnella tarkalla korvalla, ja niin toimittiin eläkeläisten asumistukiasiassakin ja luovuttiin siitä sen takia, että osoitettiin, että se synnyttää Suomeen merkittävän määrän uusia erittäin pienellä summalla toimeen tulevia taikka henkilöitä, jotka eivät enää meinaa tulla millään toimeen, ja siitä hallitus suoraselkäisesti luopui, ja kiitos siitä perussuomalaisille, keskustalle ja kokoomukselle.

Ehkä vaikeimmat tässä kokonaisuudessa ovat koulutussäästöt, joissa itse olisin toiminut hieman toisenlaisella tavalla, mutta hallitusohjelma ja julkisen talouden suunnitelma hallitukselta ovat iso kompromissi, ja sen kanssa nyt etenemme.

Kärkihankepuolelta suunnataan kuitenkin onneksi rahaa myös peruskoulun uudistamiseen, digitalisaatioon, Liikkuvan koulun tekemiseen valtakunnalliseksi, biotalouteen ja moneen muuhun ja tällä nimenomaan pystytään tukemaan uudistuksia, joita nyt tehdään.

Arvoisa puhemies! Toivon, että myös vielä käydään yksi keskustelu keliakiakorvauksesta, ja siihen voisi vaikkapa eduskunta valtiovarainvaliokunnassa vielä kertaalleen pysähtyä ja pohtia sitä. Se on kuitenkin sellainen asia, missä itse asiassa ruoka on lääke, ja tämä ratkaisu, joka nyt on syntynyt, on siinä mielessä ainakin ongelmallinen.

Arvoisa puhemies! Nyt tarvitaan vastuunkantoa, että valtiontalous saadaan tasapainoon ja sitä kautta lisää työtä ja työllisyyttä ja sitä kautta lisää verotuloja ja sitä kautta turvattua hyvät peruspalvelut.

20.38 **Matti Semi vas:** Arvoisa puhemies! Minusta poliitikkojen tehtävä on tuoda esille erilaisia poliittisia vaihtoehtoja, joiden avulla päätökset tehdään. Nyt hallitus omassa talouspolitiikassaan ei ole onnistunut vaan pauhaa pelkkää vaihtoehdottomuuttaan. Hallitus väittää, että leikkauksia on pakko tehdä. Kuitenkin moni talousasiantuntija kyseenalaistaa vahvasti sen, saadaanko hallituksen esittämällä leikkauspolitiikalla Suomi nousuun. Siksi leikkauspolitiikalle on aina oltava vaihtoehtoja. Vasemmistoliitto on tarjonnut näitä vaihtoehtobudjetissaan.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteossa ollaan huolissaan pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrän nopeasta kasvusta mutta ei tarjota kunnon eväitä ongelman ratkaisemiseen. Pakkolait eivät ratkaise tätä ongelmaa, päinvastoin. Työntekijöistä ei tehdä tehokkaampia työelämän epävarmuutta lisäämällä vaan reiluilla työehdoilla, hyvällä koulutuksella ja hyvällä johtamisella. Monessa kohtaa on tullut selväksi, että työelämän joustojen lisäämisellä hallitus tarkoittaa tosiasiassa työelämän huonontamista.

Nyt Suomea ei saada nousuun kasvattamalla joukkoa, joka ei tule palkallaan toimeen. Tilastokeskuksen mukaan erityisesti naisten työttömyys on nousussa. Miesten työttömyysaste oli syyskuussa 8,3 ja naisten 8,6 prosenttia. Työttömiä naisia oli 12 000 enemmän ja työttömiä miehiä 4 000 vähemmän verrattuna edellisen vuoden syyskuuhun.

Tilannetta hankaloittaa entisestään se, että hallituksen politiikan linja on täysin sukupuolisokea. Leikkauspolitiikka hankaloittaa erityisesti naisten työllistymistä, kun esimerkiksi varhaiskasvatuksesta leikataan. Hallituksen leikkuri käy myös ahkerasti naisvaltaisten työpaikkojen kimppuun. Ihmettelenkin, miksi naisten työllistäminen ei kiinnosta hallitusta.

Lisäksi riittämättömät valtion työllisyysmäärärahat hankaloittavat pitkäaikaistyöttömyyden hoitoa. Työllisyysmäärärahojen leikkaaminen tarkoittaa sosiaalimenojen kasvua ja syrjäytymisen lisääntymistä. Tämä tulee pitkällä aikavälillä kalliiksi.

Tässä salissa on paljon myös meitä kuntapoliitikkoja. Moni varmaan jakaa huoleni siitä, minkälaista syvenevää ahdinkoa meillä kunnissa on edessämme hallituksen heikon työllisyyspolitiikan takia. Työllistämistä vaikeuttavat lisäksi hallituksen mittavat leikkaukset koulutuksesta.

Välillä tuntuu, että tätä maata ei enää kohta voi tunnistaa tasa-arvoon pyrkiväksi maaksi vaan luokkayhteiskunnaksi, jossa sosiaalinen nousu on pysähtynyt, missä koulutus ja sen puute periytyvät sukupolvelta toiselle. Maa on jakautumassa hälyttävää tahtia niihin, joilla menee hyvin, ja niihin, joilla ongelmat syvenevät ja pitkittyvät ja siirtyvät myös seuraavalle sukupolvelle. Valitettavasti hallituksen talouspolitiikka vain syventää tätä kahtiajakoa. — Kiitos.

20.42 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Meillä on suuri julkinen sektori Suomessa, ja velkaannumme kiihtyvällä vauhdilla. Samalla meillä on käsissämme kaksi suurta haastetta: teollisuuden ja työelämän rakennemuutos sekä väestön ikääntyminen. Julkisen talouden tasapainottaminen kaikkine esitettyine toimenpiteineen tarkoittaa ennen kaikkea suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan uudelleenmäärittämistä ja siis kansalaisten hyvinvoinnin turvaamista. Meidän velvollisuutemme on kääntää kaikki kivet, etsiä ja löytää ne keinot, joilla saamme turvattua suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan.

Hyvä puhemies! Pidämmekö me yllä korttitaloa, joka kaatuu minä hetkenä hyvänsä? Annammeko me kaiken sortua vai teemmekö päätöksiä, jotka näyttävät Suomelle uuden suunnan? Sille Suomelle, jossa kaikilla on tasa-arvoiset mahdollisuudet menestyä elämässään, jossa on yhteinen turvaverkko niitä tilanteita varten, kun perusteet oman elämän hallinnalle jostain syystä murtuvat. Tällä hetkellä tämä turvaverkko on jo hajoamassa. Se on rakennettu toisessa ajassa ja toisenlaisiin tarpeisiin. Elämä on mennyt eteenpäin. Suomi on mennyt eteenpäin, ja tarvitsemme uusia ratkaisuja uudenlaisiin tilanteisiin. Kun hyvinvointiyhteiskuntamme rakennettiin, ei ollut ongelmia siitä, vetääkö vienti. Suomalainen teollisuus kehittyi ja kukoisti, työsuhteet kestivät eliniän, työtä riitti ja myös työntekijöitä. Suomella oli poikkeukselliset edellytykset kehittyä aivan poikkeukselliseksi yhteiskunnaksi.

Arvoisa puhemies! Meidän on pidettävä kiinni tästä poikkeuksellisesta yhteiskunnasta, jota tullaan muualta maailmasta ihailemaan ja ihmettelemään. Meidän on kuitenkin huomioitava, että aika on muuttunut ja myös meidän pitää muuttua. Me emme voi vastustaa pätkätöitä, vaan meidän on keksittävä, miten hyötyisimme niistä parhaiten. Me emme voi pitää kiinni pitkästä työttömyysturvasta, vaan on keksittävä keinoja, miten saisimme ihmiset takaisin töihin nopeasti. Me emme tarvitse järeitä rakenteita, vaan ketterää hallintoa, joustoja ja valmiutta vastata muutoksiin. Me emme voi verrata meidän tilannettamme esimerkiksi Ruotsiin tai Saksaan. Näissä maissa tehtiin merkittäviä rakenteellisia uudistuksia paljon aiemmin, ja siksi tarvetta samanlaisille leikkauksille ei tällä hetkellä ole. Meidän täytyy löytää se tie, jolla saamme Suomen talouden nousuun.

Arvoisa puhemies! Elämme suuren muutoksen keskellä. Nyt ja etenkin nyt, kun tarvitsemme koko työvoiman käyttöömme turvataksemme suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan, on viimeistään purettava menneisyyden jäykät rakenteet ja lisättävä työelämän joustoja. Kuten edustaja Lepomäki täällä päivällä sanoi, työllisyysasteen nostaminen on ainoa tapa rahoittaa julkiset palvelut tulevaisuudessa. Yksikkötyökustannusten alentaminen on tärkeää, mutta samalla on työn teettämistä helpotettava ja ennen kaikkea työn vastaanotta-

misesta tehtävä kannattavaa. Vain siten voimme myös jatkossa sanoa asuvamme maailman parhaassa maassa.

Pyörää ei tarvitse kuitenkaan keksiä uudelleen. Meillä on vireä elinkeinoelämä, jolle pitää antaa mahdollisuudet luoda uusia työpaikkoja. Muutokset tulevat tarkoittamaan myös heikennyksiä joihinkin saavutettuihin etuihin. Ne ovat kuitenkin välttämättömiä, jotta saamme työn tekemisen ja teettämisen jälleen kannattavaksi ja yhteiskunnan tulot ja menot tasapainoon. Me voimme karsia turhia normeja ja vähentää kustannuksia kunnissa karsimalla lakisääteisiä tehtäviä. Me voimme yhdistää toimintoja ja karsia päällekkäisyyksiä. Tämä kaikki on tehtävissä.

On helppoa arvostella yksityiskohtia, paljon vaikeampaa on päästä yhteisymmärrykseen kokonaisuudesta. Tämä hallitus on tehnyt ohjelman, joka sisältää merkittäviä rakenteellisia uudistuksia, normien purkua ja myös suuria valtiontalouden sopeutustoimia. Näitä kaikkia tarvitaan. On myös huomattavasti helpompaa tehdä yhden puolueen vaihtoehtoinen budjetti kuin sopia siitä hallituspuolueiden kesken. Se on aina kompromissi, ja kukaan ei saa kaikkia tavoitteitaan siellä läpi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kiinnitän huomiota vielä siihen toiseen vaihtoehtoon, jota täällä meille on tänään laajalti esitelty. Se voidaan pitkälti laittaa yhden otsikon alle: veronkorotukset. Suomi on jo nyt yksi progressiivisimman tuloverotuksen maista. Kiristämällä progressiota vielä entisestään tästä esitetystä emme tee työn vastaanottamisesta kannattavampaa tai houkuttele tekemään korkean tuottavuuden asiantuntijatyötä enemmän. Meidän tulisi parantaa työn tarjontaa, ei heikentää sitä. Pääomatulojen verotuksen kiristäminen puolestaan vähentäisi kotimaista sijoitustoimintaa ja kotimaista omistajuutta ja lisäisi kannusteita kansainväliseen verosuunnitteluun. En usko, että tämä on oppositiopuolueidenkaan tavoitteissa. — Kiitos.

20.47 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmaa on käsitelty jo varsin monesta kulmasta, mutta haluan vielä käyttää puheenvuoron tulevaisuuden näkökulmasta.

Väestöliiton 16. marraskuuta julkaiseman perhebarometrin mukaan suomalaiset haluavat yhä vähemmän lapsia, syntyvyys on laskenut ja ensimmäisen lapsen hankinta on siirtynyt myöhemmäksi. Etenkin pienituloiset ja vähemmän koulutetut ihmiset haluavat vähemmän lapsia. Tulevaisuus koetaan hyvin epävarmaksi ja yhteiskunnan perheille kohdistama tuki täysin riittämättömäksi. Onkin järjetöntä, että hallitus on valinnut tällä kehyskaudella keskeiseksi säästökohteekseen lapset, perheet ja tulevaisuuden. Hallitus tekee politiikkaa, joka ajaa jo vaikeassa asemassa olevat perheet entistä ahtaammalle. Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen, varhaiskasvatuksen ryhmäkokojen kasvattaminen sekä aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan maksujen korotukset jopa kaksinkertaisiksi ovat paitsi lasten hyvinvoinnin näkökulmasta huonoja päätöksiä myös taloudellisesti järjettömiä. Varhaiskasvatuksen tukeminen puolestaan on yksi kannattavimmista investoinneista, joita voimme yhteiskunnassa tehdä, ja vastaavasti siitä leikkaaminen maksaa meille tulevaisuudessa todella paljon niin inhimillisesti kuin taloudellisesti. Eduskunnan sivistysvaliokunnan kuulemat asiantuntijat ovatkin varsin yksituumaisesti tyrmänneet hallituksen varhaiskasvatukseen kohdistamat leikkaukset.

Hallituksen esitysten ongelmallisuudesta kertoo sekin, että useat kunnat ja kaupungit, kuten Tampere, Helsinki, Vantaa, Kotka, Hämeenlinna, Pori ja Valkeakoski — ja tässä oli vain osa näistä kunnista — ovat päättäneet olla toteuttamatta näitä päätöksiä tai osaa näistä

päätöksistä. Esimerkiksi meillä Tampereella ryhmäkokojen kasvattamista vastustivat lähes kaikki valtuustoryhmät, myös hallituspuolueiden valtuutetut, ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaus kaatui sekin hallituspuolueiden edustajien vaa´ankieliasemassa olleisiin ääniin. Edes hallituksen omat kuntapoliitikot eivät näytä uskovan hallituksen ajamaan leikkauspolitiikkaan varhaiskasvatuksen osalta, eikä mikään ihme, sillä eivät niihin usko asiantuntijatkaan.

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta luovuttiin viime hallituskaudella, koska sillä tavoitellut säästöt todettiin pieniksi ja vastaavasti riskit taas suuriksi. Hallituksen arvovalinta leikata varhaiskasvatuksesta eli tulevaisuudesta lisää lasten eriarvoisuutta, hankaloittaa perheiden arkea, kuormittaa päivähoidon työntekijöitä sekä lapsia, lisää byrokratiaa, tulee pitkällä aikavälillä taloudellisesti kalliiksi, ja siitähän me nyt puhumme, kun me puhumme tästä koko kehyskaudesta. Hallitus on perunut tehokkaasti tekemiään päätöksiä koko lyhyen hallituskautensa ajan, mikä kertoo siitä, ettei esityksiä ole valmisteltu huolella eikä näistä ole tehty riittävän kattavia vaikutusarvioita eli arvioita siitä, mitä nämä esitykset käytännössä tarkoittavat tavallisten ihmisten ja kansantalouden kannalta. Tämä näkyy myös esityksissä varhaiskasvatukseen kohdistetuista leikkauksista. Tulevaisuudesta leikkaaminen ei ole resepti, jolla talous tasapainottuu, vaan soppa, jolla on kalliit ja kauaskantoiset seuraukset.

20.51 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa puhemies! Jatkan vielä muutamalla sanalla sitä, mitä aikaisemmin tässä salissa omassa puheenvuorossani sanoin. Se on se, että yksi keskeinen julkisen talouden suunnitelman puute on se, että siinä ei arvioida laisinkaan talouden sektoreitten vuorovaikutussuhteita. Tästä myös valtiovarainvaliokunnan kuulemat asiantuntijat huomauttivat useaan otteeseen.

Fakta on kuitenkin se, että kun valtion menoja leikataan hallitusohjelmassa kuvatulla tavalla, myös valtion tulot ja verotulot heikkenevät ja talouden kasvun edellytykset supistuvat. Korkea työttömyys yhdistettynä hallituksen kiristyvään finanssipolitiikkaan heikentää kotimarkkinoiden kysyntää ja näin siis yksityissektorin kykyä työllistää ja investoida. Siitä kärsii koko Suomi.

Tänään tässä keskustelussa monet hallituspuolueiden edustajat ovat puhuneet pienten paikallisten yrittäjien puolesta. Kun miettii sitä, että valtion tulot vähentyvät, samaan aikaan myös valtion verotulot vähentyvät, tavallisilla ihmisillä on yhä vähemmän euroja laittaa siihen yksityiseen, pieneen, paikallisen yrittäjän kauppaan, se tarkoittaa suoraan sitä, että valtion menoleikkaukset ovat myös pienten paikallisten yrittäjien tulojen leikkauksia.

Toinen asia, minkä tahdon vielä nostaa esiin, on se, että valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta ei otettu huomioon talouspolitiikan arviointineuvoston tammikuussa 2015 julkaiseman raportin johtopäätöksiä. Tämä herättää syvän huolen siitä, millä tapaa kehysbudjetointia ja kehyssuunnitelmaa tässä valtakunnassa toteutetaan ja tehdään. Vihreiden mielestä julkisen talouden suunnitelman kaltainen asiakirja edellyttää myös ulkopuolista, perinpohjaista, asiantuntevaa ja objektiivista arviointia, jota valtiovarainministeriö ei ole suostunut hyödyntämään.

Salissa on vielä muutama hallituspuolueen edustaja. Kysyn teiltä: miten hallitus aikoo rahoittaa nuo noin miljardin euron kärkihankkeet valtion omaisuutta realisoimalla ja osinkotuottoja kasvattamalla ilman, että EU:n kasvu- ja vakausohjelman budjetti- ja alijäämärajat rikkoutuvat? Toivon vastauspuheenvuoroja ja debattia tästä aiheesta. — Kiitoksia.

20.54 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Aallon kysymykseen en tässä nyt lähde vastaamaan mutta voin vakuuttaa edustaja Aallolle, että huoli pois, kyllä vastaukset on mietitty ja keinot on keksitty. (Naurua)

Ehkä, arvoisa puhemies, keskustelussa julkisen talouden suunnitelmasta juuri parasta onkin se, että nyt on suunnitelma julkisen talouden tasapainottamiseksi. Toivokaamme ja toimikaamme niin, että suunnitelma puree ja saamme taloutta tasapainotettua, koska vaihtoehto on todella kohtalokas ja karu. Se on karu nimenomaan niille, jotka eniten elävät julkisen talouden varassa, jotka ovat eniten riippuvaisia esimerkiksi tulonsiirroista.

Arvoisa puhemies! Olen seurannut tätä keskustelua hieman hämmentyneenä. Se hämmennys on johtunut pääosin suhtautumisesta velkaan. Osa edustajista kritisoi sitä, että valtio velkaantuu liikaa. Osa kritisoi sitä, että valtio ei velkaannu tarpeeksi. Parhaimmillaan tuntuu, että nämä molemmat näkökannat saattavat esiintyä jopa jos nyt ei aivan samassa puheenvuorossa, niin vähintäänkin saman edustajan eri puheenvuoroissa.

Toinen hämmennyksen aihe, mikä liittyy tähän velkaan, on tunne, että suhtaudutaan kevyesti velanottoon. Itse investointivelan kyllä ymmärrän hyvin — investointivelkaa olen itsekin yrittäjänä ottanut — mutta syömävelkaa ja varsinkin kevyin perustein tai kevyiden puheiden perusteella suunniteltua syömävelan ottamista, varsinkin yhteiseen piikkiin otettavan syömävelan ottamista, en oikein ymmärrä. Ehkä juuri oma kokemus investoinneista, investointien ja käyttöpääoman visusta erosta ja vastuullisesta velan hoidosta on allekirjoittaneen kypsyttänyt välttämään syömävelkaa. Valtio ei toki ole yritys, mutta kyllä syömävelka on syömävelkaa valtiollakin.

Eduskuntakeskusteluissa eri yhteydessä velkaan on viitattu niin, että ei velan määrä ole valtiolle ongelma, koska eivät valtiot tule koskaan maksamaan velkojaan pois, siksi sillä määrällä ei olisi niin kriittistä merkitystä. No, en usko minäkään, että Suomen valtio tulisi koskaan velaton olemaan, mutta uskon, että me kaikki täällä olemme sitoutuneet siihen, että ainakin velkojen korot maksamme joka vuosi. Korot tulevat nousemaan sitä enemmän, jos Suomen luottoluokitus laskee, ja mitä enemmän puhumme, suhtaudumme velkaan kevyesti, sitä varmemmin luottoluokitus tulee laskemaan ja velkojen korot nousemaan.

Arvoisa puhemies! Suomen 100 miljardin velkapotissa pienikin koron nousu on hyvin merkittävä. Me täällä eduskunnassa keskustelemme monesti värikkäästi miljoonien menolisäyksistä tai vähennyksistä, kymmenistä miljoonista tai sadoista miljoonista parhaimmillaan. Koron nousulla saattavat meidän koronhoitokulut nousta satoja miljoonia, joilla varsinaisesti emme saa mitään. Siksi suhtautuminen velkaan ja velasta puhuminen on minulle henkilökohtaisesti kriittinen aihe. Taloutta pitää tasapainottaa, ja ymmärrän, että talouden tasapainottamisen toimenpiteistä ja keinoista pitää käydä keskustelua ja taittaa peistä, mutta henkilökohtainen toiveeni on se, että ainakin tämmöinen kevyt suhtautuminen velkaantumiseen ja lisävelan ottamiseen, ehkä niin sanotusti velkaantumisen väheksyminen, lopetettaisiin tässä salissa. Jos ei muuten, niin sen takia, ettei ainakaan siihen luottoluokituksella reagoida.

20.59 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen ei ole kyllä täällä enää paikalla, mutta olisin toivonut, että hän olisi havahtunut tähän keliakiakorvausasiaan hiukan aiemmin. Mutta toivottavasti hän saa nyt hallituksen ymmärtämään, miten järjetön asia tämä korvauksen poistaminen on. Hän on nyt niin innostunut siitä asiasta, että

hän vakuuttaa varmasti koko hallituksen, ja niin saamme poistettua tämän keliakiakorvauksen poistamisen kokonaan. Näin uskon ja toivon.

Edellisessä puheenvuorossani puhuin pitkäaikaistyöttömien tilanteesta ja mainitsin Lauri Ihalaisen ministerinä ollessaan käynnistämät työllisyyden kuntakokeiluhankkeet, jotka loppuvat siis tämän vuoden lopussa. Eri puolilla Suomea on saatu hyviä kokemuksia kuntakokeilun hyvistä käytännöistä. Näin esimerkiksi Pohjois-Karjalassa on pystytty pitkäaikaistyöttömiä työllistämään. Nyt olisikin tärkeää, että nämä hyvät käytännöt eivät pääsisi lopahtamaan, sillä niiden uudelleenkäynnistäminen olisi todella hankalaa.

Näissä kuntakokeiluissa on tullut ilmi lainsäädännöllisiä esteitä, jotka hankaloittavat pitkäaikaistyöttömien työllistämistä. Monessa hankeloppuraportissa ehdotetaan kokeilulainsäädäntöä, jossa näiden esteiden poistamista voitaisiin pilotoida. Nämä ehdotukset ovat nyt työministeriössä, mutta mitä ministeri tekee? Hän päättää selvittää asiaa. Miksi ihmeessä hän haluaa selvittää, kun asia on jo kuntakokeilussa selvitetty perusteellisesti? Mitä ihmettä hallitus oikein odottaa? Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa, mutta hallitus vain selvittää asiaa, vaikka testattuja työvälineitä olisi jo olemassa pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi.

21.01 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Maan hallituksella on pakkolakien lisäksi pakkomielteitä ja tyhjiä hokemia. Niitä ovat muun muassa seuraavat: Palkansaajien palkkoja ja työehtoja on pakko leikata, pakko, muuhun ei ole varaa. Julkinen sektori on paisunut, ja sitä pitää leikata. On tehtävä kipeitä päätöksiä. Nämä hokemat ovat aivopesua.

Ensiksi, on kumottava väite, että palkansaajien työehtoja ja palkkoja olisi muka pakko leikata. Tällaista pakkoa ei ole. Suomalaisten pörssiyhtiöiden tulokset ovat tänä vuonna parantuneet selvästi, ja niiden ennustetaan maksavan ensi keväänä selvästi enemmän osinkoja tähän vuoteen verrattuna, jopa 4 prosentin tasoa, joka on eurooppalaisessa vertailussa hyvin korkea taso. Osingot yltävät siis hyvin lähelle kaikkien aikojen huippuvuotta 2007. Tämä miljardien tili on aikaansaatu kustannussäästöillä eli muun muassa työntekijöitä irtisanomalla. Nämä säästöt jaetaan nyt omistajille osinkoina. Kyseessä on ahneus ja myöskin huono johtaminen. Toimitusjohtajia pitää vaihtaa, jos he eivät keksi, mihin rahat voitaisiin tuottavasti sijoittaa ja kuinka kasvattaa yritysten toimintaa. Eli kyseessä ei ole mikään taloudellinen pakko heikentää työntekijöiden työehtoja ja palkkoja vaan pikemminkin ideologinen tavoite kasvattaa toisten tilipussia ja tehdä Suomeen työssä käyvien köyhien luokka. Näinhän on jo Saksassa käynyt.

Toiseksi, on kumottava väite, että julkinen sektori olisi kasvanut. Tämähän ei pidä paikkaansa, vaan on käynyt niin, että yksityinen sektori on taantuman vuoksi pienentynyt ja näiden suhde on sen vuoksi muuttunut. Ei ihmisten peruspalveluiden tarve ole kuitenkaan mihinkään poistunut. Päinvastoin, lapset ja nuoret tarvitsevat yhä päivähoitoa ja koulutusta, vanhukset hoivaa, ja kaikki tarvitsemme sosiaali- ja terveyspalveluja ja julkista liikennettä. Näiden palveluiden toteuttamiseksi tarvitsemme motivoitunutta, hyvinvoivaa, palkallaan toimeen tulevaa henkilöstöä.

Kolmanneksi, ei tarvitse tehdä kipeitä päätöksiä, kaikkiin ei tarvitse sattua. Suomen on suojeltava heikoimpia: lapsia, nuoria, vanhuksia, pienituloisia palkansaajia, työttömiä, vammaisia ja sairaita. Niiden, joilla on varaa, on maksettava enemmän.

Arvoisa puhemies! Missään maassa ei ole leikkaamalla saatu aikaan kasvua ja työllisyyttä. Maan hallituksen kannattaisi perehtyä keynesiläiseen talouspolitiikkaan, josta jo monet talousasiantuntijat ja oppositio ovat käyttäneet väkeviä puheenvuoroja. Suomessa ja

Euroopassa pitäisi alkaa puhua palkkavetoisesta kasvusta. Nimittäin jokaisen yrittäjän paras kaveri on ostovoimainen asiakas.

21.05 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron itse asiassa edustaja Heinäluoman innoittamana, ja siitä taitaa olla jo lähes kymmenen kohtaa aikaa. Siltä osin puutun kuitenkin vielä siihen tärkeään kysymykseen, josta edustaja Heinäluomakin puhui. Olen iloinen siitä, että edustaja Satonen saapui juuri saliin. (Arto Satosen välihuuto) — Vaadin teitä silloin osallistumaan tähän keskusteluun, mutta on hyvä, että olette nyt takaisin.

Nimittäin minusta on kyllä tärkeä arvovalintakysymys, kun puhumme koko tämän talouspolitiikan neljän vuoden keinovalikoimasta. Jostain syystä säästöjen nimissä on jouduttu tekemään vaikeita päätöksiä, ja tätä samaa mantraa olemme kuulleet myös tänään täällä salissa myös Ylen osalta. Tämä yleinen säästöpaine on johtanut siihen, että on jouduttu myöskin Ylen asioita tarkastelemaan.

Minusta on kyllä aika erikoinen väite se, että julkisen talouden suunnitelmaan hallitus yksipuolisesti haluaa ottaa Ylen siirron tämän kehyksen sisään, koska se kertoo kerta kaikkiaan siitä, että te olette itse tehneet poliittisen arvovalinnan. Poliittinen arvovalinta on se, että Makera ja Ara jäivät kehyksen ulkopuolelle. Nyt jostakin syystä olette halunneet tehdä selkeästi poliittisen arvovalinnan siinä, että te olette itse yksipuolisesti esittämässä, että tämä Ylen rahoitus siirretään kehyksen sisään. Tästä kinattiin erittäin pitkästi 2011, ja silloin kokoomus jäi yksin alakynteen. Mutta nyt jostain syystä keskusta ja perussuomalaiset ovat muuttaneet mieltään. Minusta tämä on erittäin riskaabeli asia, että näin haluttiin yksipuolisesti toimia.

Lisäksi minä paheksun myös sitä, että olette yksipuolisesti lähteneet muuttamaan sitä koko eduskunnan yhteistyöllä tehtyä Ylen rahoituksen ja tehtävien mallia. Se johtaa tilanteeseen, jossa, kun indeksijäädytyksiä tehdään alapäässä, on sitten nostettu tätä Yle-veroa niin, että moni pienituloinen pääsee nyt ilman Yle-veroa jatkossa eteenpäin, mikä sinänsä on hyvä ja SDP:n kannattama asia, mutta se johtaa siihen, mitä varmasti myöskään edustaja Satonen ei ole ajatellut, että yläpäässä tämä johtaa aika merkittäviin Yle-veron korotuksiin. Olisi kiinnostava tietää, onko kokoomus tämän linjan ihan tietoisesti hyväksynyt.

Varmaan loppuviimeksi kaikkein olennaisin kysymys on se, että teitte yksipuolisesti ratkaisuja Yle-verotukseen, mikä ei ole ollut 70 vuoteen talon tapana. Tällä on haluttu osoittaa, että hallitus ei ole Yleisradion isäntä. Mutta te olette halunneet osoittaa, että se on. Minusta on epäilyttävää se, että käytännön politiikassa sekaannutaan Ylen johtamiseen tavalla, jota 70 vuoteen ei ole tarvinnut tehdä. Olen pahoillani siitä, että olette tällaisen arvovalinnan tehneet.

Arvoisa puhemies! Nyt kun olemme jo sillä puolella, että suositus 5 minuuttia ei ole vielä täynnä ja tässä vielä näitä minuutteja on, puhemies, käytettävissä, niin haluaisin hiukan vielä nostaa tässä keskusteluun kilpailukykyasioita. On aika kiinnostava keskustelu tänään ollut tästä kilpailukyvystä keskusteleminen, koska tosiasiassa näyttää siltä, että hallituspuolueet ovat unohtaneet, mistä tämä kilpailukykyhässäkkä kaiken kaikkiaan tuli.

Kun aikoinaan Anders Borg ja Juhana Vartiainen selvittivät keinoja, millä tätä strategista tulevaisuutta voitaisiin tiekartalla hahmottaa, niin hehän lähtivät siitä, että koko kansantalouden kannalta hintakilpailukyky vuoden 2013 vertailussa aina vuoteen 2000 oli heidän näkökulmastansa yksikkötyökustannuksiltaan Saksan tasoon yli 25 prosenttia heikommalla puolella ja Ruotsin tasoon 10 prosenttia.

Nyt on kiinnostavaa se, että hallitus otti tämän selvityksen luvut ilman minkäänlaisia vaikutusanalyyseja käyttöön ja siitä tuli tämä pääministeri Sipilän iso kilpailuloikka, johon lähdettiin laput silmillä. Tosiasiassa osoittautuikin, että Suomen hintakilpailukyvyn suhteen, jota siis piti parantaa juuri vientiteollisuuden suhteessa, siellä puolella tullaan siihen tulokseen, että ei meillä ole sellaista vientikilpailukykyongelmaa, josta hallitus on puhunut, että tämä vientikilpailukykyongelma liittyy näihin yksikkötyökustannuksiin.

Tosiasiassa, kun asiaa on selvitetty ja katsotaan niitä todellisia, aitoja yksikkötyökustannuksia mittaavia selvityksiä, on todennettavissa, että jos me katsomme, vertaamme yksikkötyökustannuksia vuoteen 90 verrattuna, niin meidän yksikkötyökustannukset ovat nousseet Suomessa vähemmän kuin Ruotsissa ja lisäksi, jos me vertaamme vuoteen 2000, niin ainoastaan 3 prosenttia enemmän. Tämä osoittaa jo sen, että alkulähtökohta on olennainen. (Arto Satosen välihuuto)

Toinen iso juttu on se, että kun me katsomme hintakilpailukykyä, niin varmasti meistä kukaan ei oleta, että mobiilikännykät siis jäivät maailmalla myymättä siksi, että ne olivat liian kalliita. Ei kai meistä kukaan ajattele, että Nokian kännykät maailmassa jäivät ostamatta sen takia, että suomalainen työ oli niin kallista ja sen takia nämä kännykät olivat niin kalliita, vaan sen takia, että se tuote ei ollut ajan tasalla.

Tämän takia on minusta surullista, todella ikävää, kun olemme saaneet uutisia siitä, että Suomen koulutustaso tulee pysähtymään, ja kun tämä hallitus on päättänyt, että maistereitakaan ei enää tarvita, 20 prosenttia maisteriohjelmista vähennetään. On tämä vain kummallinen asia, että kyllä se hintakilpailukyky on meidän paljon pienempi murhe kuin tämä koulutuksella ja osaamisella saatava kilpailukyky, jonka me olemme menettämässä. Viidentoista vuoden päästä leikki on sitten leikitty loppuun, ja nyt seuraavat neljä vuotta olisi tätä kehitystä mahdollisuus muuttaa. Mutta te omilla toimillanne pahennatte sitä, ja se on minusta tässä kaikkein kauhein asia, että kilpailukykyä ei paranneta toimilla, jotka aidosti lisäisivät kilpailukykyä, vaan sellaisilla toimilla, jotka on käyty hakemassa EK:sta ikään kuin vain tarkoituksena laskea ihmisten palkkoja, jotka eivät vastaa siihen kilpailukykyloikkaan, joka pitäisi tehdä. Olen siitä pahoillani, että olette päätyneet sellaisiin ratkaisuihin, joissa koulutusta näin kovalla kädellä leikataan.

21.12 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Viljanen ehtikin jo salista lähteä, mutta hän herätti keskustelua tästä velkaantumisesta ja antoi ikään kuin ymmärtää, että opposition edustajat suhtautuisivat velkaantumiseen kevyesti. Voin sanoa, kuten aikaisemmassa puheenvuorossani jo totesin, että me emme suhtaudu velkaantumiseen kevyesti, mutta sen sijaan me suhtaudumme hyvin kriittisesti tähän hallituksen harjoittamaan talouspolitiikkaan.

Täällä on kritisoitu erityisesti sitä, ettei hallituksen kiristävä ja leikkaava talouspolitiikka johda velkaantumisen vähentämiseen vaan pikemminkin sen kasvuun, koska etupainotteiset ja väärin kohdennetut leikkaukset, kuten leikkaukset koulutukseen, osaamiseen ja tulevaisuuteen, mistä täällä on monta kertaa tänään puhuttu, heikentävät talouskasvua ja työllisyyttä. Eivätkä nämä ole vain opposition esittämiä huolia vaan talousinstituutioiden, kuten IMF:n, ja talousasiantuntijoiden esittämiä kriittisiä arvioita heikossa suhdannetilanteessa harjoitetun kiristävän talouspolitiikan haitallisista vaikutuksista.

Toimiva ja kestävä tapa vähentää velkaantumistamme olisi tehdä talouspolitiikkaa, joka aikaansaa kasvua ja työllisyyttä. Olen pahoillani siitä, että edustaja Viljanen ei jäänyt meidän kanssamme käymään tätä keskustelua, mutta tämä on kuitenkin siis se iso kuva, mistä

olemme tänään koko päivän täällä puhuneet, ja toivon, että hallituspuolueiden edustajia olisi vähän enemmänkin nyt kuuntelemassa, kun vielä kerran selvennämme sitä, että me emme suinkaan suhtaudu kevyesti velkaantumiseen vaan me suhtaudumme hyvin kriittisesti hallituksen harjoittamaan hyvin kiristävään, leikkaavaan, etupainotteisesti leikkaavaan, talouspolitiikkaan tämän kehyskauden aikana.

21.14 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Viljanen erotteli omassa puheenvuorossaan syömävelan investointivelasta ja linjasi oman näkemyksensä niin, että hän pitää investointivelkaa oikeastaan aika perusteltuna ja syömävelkaa sitten haitallisena, myöskin silloin puhutaan valtiontaloudesta.

Minä olen edustaja Viljasen kanssa aivan samaa mieltä näistä peruslähtökohdista. Se, mitä edustaja Viljanen kuitenkaan ei ymmärrä, on se, että syömävelkahan on juurikin sitä, mitä tämä hallitus nyt ottaa velkaantuessaan lisää. Eli niin kauan kuin tämä kasvukehitys jatkuu tällaisena kuin se on nyt, olematon talouskasvu, ja niin kauan kuin työttömyys jatkaa kasvuaan, valtio tulee automaattisten vakauttajien ja vähentyneiden tulojen myötä velkaantumaan.

Ne puolueet, jotka ovat puhuneet velkarahoitteisen elvytyksen puolesta, ovat puhuneet nimenomaan investointivelasta ja sen käyttämisestä elvyttäviin toimiin sekä julkisinvestointien lisäämiseen. Jos nyt tarkastellaan tätä julkisen talouden suunnitelmaa, mistä me olemme tänään keskustelleet, niin minä kutsuisin tätä julkisen talouden suunnitelmaa oikeastaan syömävelan suunnitelmaksi, koska se sisältää talouskasvua leikkaavia toimia eikä mitään uskottavia keinoja työllisyyden ja talouskasvun parantamiseksi.

21.16 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Todellakin täällä edustaja Viljanen rakensi aivan klassisen olkiukon ja väitti, että muut, tarkemmin nimeämättömät tahot ja henkilöt suhtautuvat kevyesti velkaan, toisin kuin hän. Me voimme puhua täällä ihan oikeasti myös nimillä. Juuri tänäänhän hallitus on tuonut tänne eduskuntaan täydentävän budjetin 2016, joka nostaa lisävelkaantumisen jo yli puolen miljardin. Ja se on juuri sitä paheksuttua syömävelkaa. Siihen ei liity yhtään kasvun investointeja.

Täällä salissa on tänään jo monta kertaa toistettu, ja joudumme varmaan monta kertaa toistamaankin, että SDP:n vaihtoehtobudjetti on ylijäämäinen. Velkaa otetaan vähemmän yli 300 miljoonaa euroa. Siitä huolimatta meidän vaihtoehdossamme on mittavat ja vaikuttavat panostukset kasvuun, työllisyyteen ja investointeihin. Se on vastuullista yhteisten varojen hoitoa, johon ei edustaja Viljasen oma puolue eikä hallitus kykene.

21.17 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa herra puhemies! Myös minä tartun edustaja Viljasen kommenttiin velka-asiasta. Oikeastaan vihreät kokee, ja myös minä koen, äärimmäistä huolta tästä velkaantumisen kovasta kulmakertoimesta, ja juuri sen takia esitämme ajatuksia tästä kahdeksan vuoden elikkä kahden vaalikauden mittaisesta talouden tasapainottamisesta.

Mutta puhuttaessa puhtaasti velasta edelleen palaan siihen, mitä muun muassa valtiovarainvaliokunta sai Sixten Korkmanilta lausunnossaan: "Valtion velkaantuneisuuden taittaminen on tavoitteena epätarkoituksenmukainen, koska se on hyvin suhdanneherkkä ja omiaan johtamaan kovin myötäsykliseen finanssipolitiikkaan." Ja itse asiassa tahdon vielä viitata valtiovarainministeri Stubbin kuuteen kohtaan. Havainnollistan omilla kuudella kohdalla sen, miten hallituksen kiristävä finanssipolitiikka itse asiassa vain ja ainoastaan lisää

velkaantumista ja budjettialijäämää: 1) verotulot vähentyvät, 2) työttömyydestä aiheutuvat kustannukset kasvavat, 3) toimeentulotukimenot kasvavat, 4) kansalaisten ostovoima ja talouden kokonaiskysyntä heikkenevät, 5) kotimarkkinakysynnästä riippuvaisten yritysten kannattavuus, kyky työllistää ja investoida heikkenee, ja kohta 6) negatiivinen talouskierre vahvistaa viittä aikaisemmin mainittua trendiä.

Talous supistuu, kasvun mahdollisuudet heikkenevät. Tämä johtaa siihen, että budjettialijäämä ja velkaantuminen kasvavat. Koska olemme huolissamme velasta, koska suhtaudumme valtion velkaantumiseen hyvin vakavasti, emme kannata hallituksen politiikkaa, joka vain lisää velkaa.

21.19 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! En halua keskustelua paljonkaan pitkittää, toivottavasti, mutta ihan muutama lyhyt kommentti.

Ensimmäisenä siihen, mitä edustaja Kiuru totesi: Minä en nyt niin kauhean tavattomana sitä pidä, että jos Ylen 470 miljoonan budjetissa tulee 6 miljoonan indeksijäädytys, niin se millään ratkaisevalla tavalla vaikuttaisi Ylen toimintaedellytyksiin, puhumattakaan sen riippumattomuudesta. Mutta on tietysti hyvä, jos siitä löytyy yhteisymmärrys, ja sen takia meillä nyt on se ryhmä käynnissä, joka vuoden 2017 osalta pystyy niitä asioita katsomaan. Toivon myös, että tästä kehysasiasta tullaan siellä käymään keskustelua, mutta kun täällä oli aiemmin puhetta siitä, mikä on oikea kansantaloustieteellinen paikka mihinkin, niin kyllä minun on vaikea ymmärtää, mikä on se kansantaloustieteellinen peruste, että Ylen asiat eivät ole kehyksissä. Se on minulle ainakin jäänyt kyllä epäselväksi. Ja Makera ja Ara ovat kyllä aika lailla toisentyyppisiä toimijoita kuin Yle.

Sitten vielä ihan lyhyesti parista muusta asiasta.

Tästä kilpailukykyasiasta minä toivoisin nyt, että tutustutte Suomen Pankin aivan uunituoreeseen tutkimukseen siitä, miten työajan pidentäminen parantaa Suomen kilpailukykyä ja julkista taloutta. Se ei ole keneltäkään poissa, se ei ole keneltäkään säästöä, että työaikaa pidennetään 40 tuntiin, mutta kansantalous voittaa siinä aivan valtavasti ja pitkässä juoksussa pelastetaan huomattava määrä suomalaisia työpaikkoja ja taataan paremmat palvelut kansalaisille.

Ja ihan viimeksi, arvoisa puhemies, aivan lyhyesti tästä investointivelka- ja syömävelkaasiasta. Niiden osalta, jotka ovat täällä uusia, sen ymmärrän, mutta me, jotka olemme olleet pidempään, tiedämme, että 2008 jälkeen, kun on paljon otettu velkaa, siinä on otettu erittäin paljon myös investointivelkaa, mutta siitä huolimatta koko ajan työllisyys on heikentynyt. Ihan muilla keinoilla tämä asia ratkaistaan.

21.21 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kiitän, että sain vastauspuheenvuoron, sitä hainkin.

Minun on pakko sanoa, edustaja Satonen, teille, jos kerran te olette sitä mieltä, että Ylen riippumattomuus—riippuvuus-keskustelussa ymmärrätte niitä näkökulmia, joita on esitetty siitä, että julkisen talouden suunnitelman piirissä olette tehneet omatoimisesti ainoastaan hallituksen väellä, kolmen puolueen väellä, päätöksiä, jotka koskevat koko tätä eduskunnan konklaavia, kahdeksaa puoluetta, omissa nimissänne: Me muut olemme huolissamme siitä — kun otetaan tällainen etuharppaus eteenpäin, jossa omin toimin päätetäänkin yhtäkkiä hallituksen piirissä Ylen asioista — mihin tämä viiva sitten vedetään. Ja tosiasia on vain, edustaja Satonen, se, että jos kerran esitetään siitä huoli, että tämän ei pitäisi olla julkisen talouden kehysten piirissä, niin silloin ihmeellistä on se — jos te kerran olette

sitä mieltä, että kehyksiin pitää saada kaikki nämä finanssipoliittiset toimet, joissa merkittäviä tuloja ja menoja siirretään — miksi sitten esimerkiksi Makera ja Ara eivät tulleet kehyksen piiriin. Tätä kautta selviää, että te olette tehneet täysin poliittisen ratkaisun täysin poliittisin perustein kunnioittamatta eduskunnan pitkää työtä Yleisradion hyväksi ja sen hyväksi, että eduskunta päättää Yleisradion asioista. Minä olen siitä erittäin pahoillani, että te olette ajaneet nyt tällaiseen solmuun tämän yhdessä rakentamisen.

21.23 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Satosen puheenvuorossa tuli vähän viittauksia siihen, että tässä olisi ikään kuin harjoitettu nyt jotenkin erityisen elvyttävää talouspolitiikkaa edellisellä tai sitä edellisellä hallituskaudella. Edellinen hallitushan teki myös kiristävää talouspolitiikkaa koko hallituskautensa ajan, vaikkakin oikeudenmukaisempia päätöksiä kuin mitä tämä hallitus tekee. Siellä pyrittiin esimerkiksi siihen, että edelleen kavennetaan tuloeroja ja otetaan nämä puolet huomioon.

Mutta ehkä yksi semmoinen kohta, missä oikeasti on tehty jonkun verran elvyttävää politiikkaa kahden edellisen hallituskauden aikana ja mitä tämä hallitus edelleen esittää, ovat kolme päätöstä, jotka ovat lisänneet meidän velkaantumistamme sitä kautta, että ne ovat syöneet niitä tuloja, joita olisi ollut mahdollista saada. Eli 2010 poistettiin työnantajien Kela-maksu. Se oli aika iso menetys valtiontaloudelle, noin miljardin luokkaa, 900 miljoonaa euroa. 2014 päätettiin sitten alentaa yhteisöveroa 4,5 prosenttiyksikköä. Tämäkin maksoi valtiolle hyvin paljon tulonmenetyksinä. Ja nyt sitten tämä hallitus on esittänyt, että alennetaan tätä yksityisen työnantajan sosiaaliturvamaksua 1,72 prosenttiyksikköä. Tämäkin maksaa noin 847 miljoonaa euroa. Eli tässä mielessä voidaan sanoa, että nämä toimet ovat olleet ikään kuin tällaista velan kartuttamista ja niillä on pyritty elvyttävään politiikkaan.

Tosin nämähän eivät ole toimineet juurikaan. Me emme ole nähneet niitä asioita, mitä näiden päätösten aikaan on luvattu, eli kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja tai yritysten lisäinvestointeja, vaan onkin käynyt niin, että nämä rahat on ikään kuin annettu pois, mutta sitten näitä hyviä asioita ei ole saatu vastapainoksi. Peräänkuuluttaisinkin ehkä ennemmin senkaltaista politiikkaa, että tekisimme julkisia investointeja esimerkiksi infrahankkeisiin, uusiin hankkeisiin, panostaisimme koulutukseen ja osaamiseen, panostaisimme uuteen energiatuotantoon ja ihan oikeasti (Puhemies koputtaa) loisimme...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän puhujaa tulemaan tänne puhujapönttöön.

...myös konkreettisia ajatuksia näiden niin sanottujen dynaamisten vaikutusten sijaan.

21.25 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Vielä ihan lyhyesti. Se oli hyvä, kun edustaja Marin mainitsi nämä infrahankkeet, kun juuri niitä on nimittäin tehty. Jos te katsotte sieltä, kun 2008 tämä taantuma alkoi, niitä ensimmäisiä budjetteja, mitä sen jälkeen tehtiin, niin oli jos minkäkinlaista elvytystä: oli homekoulujen korjaamista, ja oli vaikka mitä. Tiedän sen, kun sattumalta omassakin vaalipiirissäni oli muutama tällainen sinänsä hyvä kohde, joita saatiin silloin eteenpäin. Että hyvä asia sinällään, mutta ei niillä toimilla, mitä on tehty, ole Suomen työllisyyden virtaa käännetty, vaan koko ajan meidän työllisyys on mennyt huonompaan ja huonompaan. Nyt on ensimmäistä kertaa todellinen yritys (Krista Kiurun välihuuto) saada se muuttumaan. Siitä voidaan kiistellä, olisiko mennyt vieläkin huo-

nompaan, jos ei olisi niin toimittu. Mutta suuntaa ei ole saatu käännettyä eikä ole saatu vientiin lisää vetoa kaikilla näillä erilaisilla yrityksillä, mitä tähän asti on ollut. Mutta yksikkötyökustannuksiin ei ole kertaakaan ennen puututtu kuin nyt vasta.

21.26 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Vielä lyhyt kommentti liittyen tähän aikaisempien hallituskausien aikana harjoitettuun talouspolitiikkaan.

Se pitää paikkansa, että silloin finanssikriisin yhteydessä tehtiin Suomessa elvyttävää politiikkaa ja silloinen hallitus kyllä teki elvyttäviä budjetteja myöskin, ja se oli suhteellisen tehokasta, mikä näkyi siinä, että siitä huolimatta, että tuotanto romahti erittäin merkittävästi lyhyellä aikavälillä Suomessa, työllisyys ei romahtanut yhtä paljon. Eli näillä oli ihan konkreettisia positiivisia vaikutuksia myöskin. Ongelma oli tämä linjanmuutos, mikä tehtiin edellisellä hallituskaudella, jolloin tästä linjasta luovuttiin ja ikään kuin samaan aikaan, kun muualla Euroopassa alettiin harjoittaa kiristävää finanssipolitiikkaa, myös Suomen hallitus valitsi tämän menosopeutusten linjan keskellä taantumaa, ja tämän poliittisen linjan vaikutukset me näemme nyt. Se ei ole ollut tehokasta tai toimivaa työllisyyden näkökulmasta, se ei ole ollut tehokasta tai toimivaa velkaantumisen taittamisen näkökulmasta, eikä se ole ollut tehokasta tai toimivaa alijäämien supistamisen näkökulmasta. Eli ne ongelmat ovat ennen kaikkea se linjanmuutos, joka tehtiin edellisellä kaudella.

21.27 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Vuodesta 2008 lähtien on otettu lisävelkaa kovalla tahdilla, mutta työttömyysaste on korkea. Tätä ihmetellään täällä salissa jatkuvasti, ikään kuin kyseessä olisivat normaalit ajat. Mutta täytyy kai tässä nyt muistaa, että tuolloin alkoi Euroopan unionissa pisin taantumajakso, jonka moderni taloushistoria tuntee, ja koska Suomen viennistä 55 prosenttia menee EU:hun, seurauksena oli se, että Suomen tämänhetkinen taantuma on kansantuotteella mitaten pahempi kuin 90-luvun lama. Taatusti tuo taantuma toi esiin Suomen tuotannon rakenteellisia ongelmia, mutta kyllä tuntuu täysin surrealistiselta se, että täällä salissa koko ajan kiistetään, että kyseessä olisi minkäänlainen suhdanneongelma, kun kuitenkin kyseessä on taloushistorian syvin ja vaikein taantuma, joka tunnetaan.

21.28 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Vielä ihan lyhyesti. Tämä on sinänsä mielenkiintoista talouspoliittista keskustelua, ja hyvä, että tällaista käydään, mutta kun tiedän, että edustajat Harakka, Andersson ja muut täällä paikalla olijat ovat hyvin paneutuneet tähän kysymykseen, niin kysyisin teiltä, kun 2008 tuli tämä Euroopan ja maailman laajuinen lama: mitkä valtiot ovat ne Länsi-Euroopan maat, jotka ovat toipuneet siitä Suomea huonommin? Minusta se on aika hyvä kysymys, ja koska meillä ei ole saatu kilpailukykyä kuntoon, toisin kuin on Saksassa, toisin kuin on Tanskassa, toisin kuin on tehty näissä Euroopan kriisimaissa, toisin kuin on tehty Isossa-Britanniassa, sen seurauksena meidän tilanteemme on vain vajonnut ja vajonnut koko ajan huonommaksi, kun sen sijaan muualla tilanne on saatu käännettyä ja suunta on saatu muuttumaan. Tässä on nimenomaan se avainasia, että me olemme liian pitkään odottaneet, että joulu saapuu, mutta valitettavasti se ei ole tullut, vaan pitää tehdä itse sen saamiseksi aikaan.

21.29 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Vastaan mielelläni edustaja Satoselle ainakin osittain liittyen siihen, mikä erottaa Suomea ja Suomen tilannetta tilanteesta monissa muissa Länsi-Euroopan maissa. Ainakin Suomen ongelmien taustalla, mikä tekee myös-

kin näistä ratkaisuista monimutkaisempia, on se, että Suomi kärsii samanaikaisesti sekä suhdannepoliittisista ongelmista liittyen tähän eurokriisiin ja tähän pitkäaikaiseen taantumaan että pitkäaikaisista rakenteellisista ongelmista meidän elinkeinorakenteessamme vientisektorin puolella. (Arto Satonen: Kyllä!) Siinä se suurin muutos, mikä on tapahtunut, on se, että Suomi on menettänyt korkean tuottavuuden työpaikkoja vientiteollisuuden puolelta, ja tämä murros on ollut käynnissä 2000-luvun alusta asti.

Mutta tämä hallituksen analyysi siitä, että tämä murros johtuisi puhtaasti meidän palkkakustannuksistamme, ei pidä paikkaansa, vaan se ongelma siinä on tämä tuottavuuden muutos. Eli jos me haluamme ratkaista näitä molempia ongelmia, meidän kannattaisi tehdä sekä politiikkaa, joka huomioi tämän suhdanneproblematiikan, eli elvyttävämpiä toimia — nyt hallitus tekee päinvastaista politiikkaa — että sellaista politiikkaa, jolla me ratkaisemme näitä pitkän aikavälin ongelmia, mitä meillä on elinkeinorakenteen puolella, ja se on panostaminen tuotekehitykseen, tutkimukseen, koulutukseen, joiden kautta me pystymme tukemaan uusien laadukkaiden palveluiden ja tuotteiden kehitystä tässä maassa. Mutta tässäkin suhteessa hallitus tekee täysin päinvastaista politiikkaa. Te leikkaatte poikkeuksellisen paljon juuri näistä sektoreista.

21.31 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Kyllä sillä tavalla on hyvin vaikeata, oppositiossa kun olemme, ymmärtää sitä, miksi hallitus vie väkisin eteenpäin tällaista talouspoliittista linjaa, jolla on kuitenkin asiantuntija-arvioiden mukaan hyvin vähän kannatusta. Se on tässä se erikoinen juttu.

Edustaja Satonen äsken totesi, että syystä pitää olla velkaantumisesta huolissaan. Mekin olemme velkaantumisesta huolissamme. Sen takia me otamme, niin kuin huomenna tullaan näkemään, vähemmän velkaa kuin tämä hallitus ottaa ensi vuodelle, ja tämä hallitus ottaa enemmän velkaa kuin tänä vuonna on otettu. Siltä osin nämä puheet velkaantumisesta eivät oikein täsmää niihin tekoihin, joita te teette.

Mutta tämä velkaantumisen taso on hiukan eri keskustelu. Kun me vertaamme Suomen velkaantumisen tasoa moniin muihin maihin, niin ei minusta se kärki ole niinkään siinä velkaantumisen tasossa, vaan tässä velkaantumisen nopeudessa. Ja kun me tätä velkaantumisen nopeutta tässä yhdessä murehdimme, niin lähtökohtaisesti meidän pitäisi pystyä puuttumaan niihin syihin, miksi me olemme niin nopeasti joutuneet velkaantumaan. Silloin kokonaan tämä keskustelu palaa jälleen tähän kilpailukykyteemaan, joka tässä nousi jälleen esiin. Siellä se iso ongelma on se, että vuosina 2005—2007 meillä oli poikkeuksellisen ylhäällä meidän hintakilpailukyky, koska sekä Nokian että Kiinan kaupan tuloksena me olimme paljon paremmassa hapessa kuin me olemme nyt. Nyt me olemme menettäneet yksinään elektroniikkateollisuudesta noin 10 000 työpaikkaa, ja totta kai se vaikuttaa tähän isoon kuvaan. Mutta ei meidän hintakilpailukykyongelma tule siitä, että nämä tuotteet olisivat olleet liian kalliita, vaan me olemme menettäneet jotain sellaista, mikä maailmalla myi. Ja siitä tullaan siihen lopputulokseen, (Puhemies koputtaa) että tämä on suhdannekriisi ja rakennekriisi...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän puhujaa siirtymään puhujapönttöön.

...ja molempia pitää korjata.

21.33 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa herra puhemies! Vielä edustaja Arto Satoselle: toistan vihreiden keskeisimmän viestin talouspolitiikasta, sen, että kahden vaalikauden aikana tehdään sekä rakenne- että suhdannetekoja. Tahdon vielä siteerata aikaisemmin pitämääni ryhmäpuhetta ja Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun taloustieteen professoria Matti Pohjolaa, joka toteaa asiasta osuvasti myöskin valtiovarainvaliokuntaan tuomassaan lausunnossa: "Heikko hintakilpailukyky ei ole Suomen ongelmista suurin. Tuottavuuskasvun pysähtymisenä ilmenevä kasvukilpailukyvyn romahdus on vakavin ongelma. Julkisen talouden suunnitelman taustaoletuksena on, että tämä ongelma ratkeaa itsestään, vaikka koulutus-, tutkimus- ja kehitysinvestoinneista leikataan." Tämä on se pihvi.

Ja mitä tulee vielä itse euroalueeseen, edustaja Harakka toi hyvin esille jo aikaisemmin sen, että meillä on koko euroalueella finanssikriisin alkamisen jälkeen todella krooninen kysyntävaje. Ja se, että jossain valtiossa voidaan katsoa näkyvän pientä kasvua jossain vaiheessa, ei vielä kerro siitä, että valtio olisi ikään kuin päässyt kuiville. Jos bkt tippuu, niin on luonnollista, että nähdään tiettyä kasvukäyrää. Se on ihan luonnollista, se ei kerro siitä, että se valtio olisi päässyt eteenpäin.

Edustaja Andersson sanoi aivan oikein tuossa aikaisemmin, että Kataisen hallitusohjelmaan kirjattiin ensimmäistä kertaa tämä myötäsyklinen talouspolitiikka, elikkä kärjistetään suhdannevaihteluja entisestään, ja se on sisäänrakennettuna myös pääministeri Sipilän hallituksen ohjelmaan. Tämä on se keskeinen ongelma, mikä lisää sitä budjettialijäämää sekä velkaantumista, ja se on se kaikkein suurin ongelma.

21.35 **Sirpa Paatero sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Hallituksen ajatus parantaa Suomen kilpailukykyä ja suomalaisten elämää on tässä kohtaa kyseenalaistettu aika monen asiantuntijan sanoilla kuulemisissa, ja leikkaukset ja säästötoimenpiteet tulonsiirtoihin ja julkisiin palveluihin aiheuttavat kotimaisen kysynnän ja ostovoiman heikkenemistä ja siitä johtuen kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja talouskasvuun. Ihan toisinpäin kuin tähän mennessä hallitus on luvannut.

Suomalaisten luottamus tulevaisuuteen ja erityisesti turvallisuudentunne syntyvät monista asioista, ja niiden pohjana on oikeudenmukaisuus, ja siksi on perätty näitä tulonjakovaikutuksia ja laskettu erilaisia tilanteita erilaisille perheille, mitenkä ihmisten elämä oikeasti muuttuisi, ja sitä varten koulutus, työllisyys ja terveyserojen kasvu ovat olleet huolenamme. Suomessa on totuttu sopimisen kulttuuriin ja on totuttu siihen, että niin työmarkkinoilla kuin politiikassa suuret asiat tehdään yhdessä, ja siitä syystä parlamentaarinen valmistelu on se, mihinkä on luotettu.

Muutama asia valiokunnista:

Ensimmäisenä suomalaisten turvallisuuteen liittyvät poliisit, joiden osalta huoli poliisien koulutuksesta on suuri. Sen takia me olemme ajatelleet, että siihen on lisättävä voimavaroja, niin koulutuspaikkoihin kuin poliisien toimintarahoihin. Tällä hetkellä eläköityy poliiseja sellainen määrä, että vain puolet viroista tulee nykyisillä koulutusmäärillä täytetyksi tuleville vuosille, ja kehyskauden aikana 880 poliisia vähenee kokonaisuudessaan. Ja kun tiedetään tilanne tällä hetkellä turvapaikanhakijoiden osalta, tässä terrorismin uhassa, meidän rajojen osalta ynnä muuta, niin poliisien määrää ei voi näin paljon leikata. Ja siitä syystä myöskin koulutuksen taso on pidettävä nykyisellään.

Samansisältöinen asia liittyy myöskin Tullin, Rajavartiolaitoksen ja Hätäkeskuslaitoksen toimintaan. Samalla myöskin harmaan talouden tutkinta niin poliisin puolelta kuin Tul-

lin osalta on ollut vaarassa heiketä. Nyt tänään täydentävässä talousarviossa tuli sitten lupaus poliisien puolelle, mutta Tullin osalta tilanne on yhä edelleen kesken.

Sitten on tietysti toinen puoli, joka liittyy meidän turvallisuuteen, eli kun katsotaan kriisinhallinnan kautta. Tällä hetkellä ollaan vähentämässä kriisinhallinnan resursseja, niin että niitä paikkoja, joissa suomalaisia rauhanturvaajia on siviilikriisinhallinnassa tai sotilaallisessa kriisinhallinnassa, ei tule olemaan kuin murto-osa tämän kehyskauden jälkeen. Samanaikaisesti tasavallan presidentti on sitä mieltä, että meidän tulee olla yhä edelleen vahvasti mukana kriisinhallinnassa, ja nytkin viimeisimpänä ovat keskustelut Afganistanista, että siellä jäädään yhä edelleen turvaamaan maan oloja.

Tähän liittyvät kehitysyhteistyörahat vahvasti, sillä jos me ajattelemme, että yhteiskuntia saadaan rakennettua niissä maissa, joista sitten ihmiset turvaa lähtevät hakemaan, niin ei ole mitenkään järkevää vähentää sieltä noin puolta niistä voimavaroista Suomen talouden turvaamiseksi, sillä nämä taloudet ovat aika lailla kytköksissä toisiinsa. Ei voi ajatella niin, että leikkaamalla toisesta päästä pelkästään parannetaan sitten Suomen taloutta, sillä niillä vaikutuksilla on nopeat seuraukset myös tänne.

Sen takia toivonkin, että hallitus ymmärtää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden päälle ja tekee lisää näitä peruutuksia, jotta ensi vuodet päästään huomattavasti nykyistä suunnitelmaa paremmalla eteenpäin. — Kiitos, puheenjohtaja.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.